

Møte tirsdag den 6. oktober 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden:

Sakene på gårdsdagens kart (nr. 3)

Presidenten: Representanten Jenny Klinge vil fremsette et representantforslag.

Jenny Klinge (Sp) [10:01:02]: Eg har den glede å legge fram eit representantforslag på vegner av representanten Marit Arnstad og meg sjølv om lokalisering av hovudsete i dei nye politidistrikta.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 1 [10:01:27]

Hans Majestet Kongens tale til det 160. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring (trontaledebatt)

Presidenten: Presidenten viser til det vedtatte debattopplegget fra i går, og vi fortsetter trontaledebatten med statsminister Erna Solberg.

Det åpnes for replikkordskifte begrenset til 13 replikker etter statsministerens innlegg. Presidenten vil foreslå at de 13 replikkene ordnes slik: Arbeiderpartiet fem replikker, Kristelig Folkeparti to replikker, Senterpartiet to replikker, Venstre to replikker, SV en replikk og Miljøpartiet De Grønne en replikk. De som tegner seg på talerlisten, vil få en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Statsminister Erna Solberg [10:02:09]: Femti år etter at oljeeventyret startet, og etter en lang periode hvor oljeaktiviteten har vært motoren bak vår økonomiske vekst, synes det nå å være enighet om at vi står foran en periode med omstilling av vår økonomi – ikke fordi oljevirkosheten ikke kommer til å være viktig for Norge fremover, men fordi andre næringer må bære mer av vekstimpulsene for det norske samfunnet. Det er en stor omlegging. Det krever politiske prioriteringer hvis omstillingen skal lykkes, slik at vi også i fremtiden holder sysselsetting og verdiskaping oppe. Det er grunnlaget for fremtidens velferd omstillingen vi er inne i, dreier seg om.

Det krever en offensiv satsing på ulike områder. Det krever satsing på infrastruktur. Det krever satsing på kunnskap i skolen. Det krever økt satsing på forskning. Det krever satsing ikke bare med penger, men også med tiltak som løfter kvalitet, og tiltak som øker produktiviteten i vår økonomi og i alle våre samfunnssektorer fremover.

Vi kan glede oss over at det går bedre på mange områder. Universitetet i Oslo gjorde et hopp på Times Higher

Education-rangering av verdens beste universiteter. Men vi kan ikke slå oss til ro når vi ser at både Finland og Danmark ligger foran oss på listen, og at Sverige har hele tre universiteter som alle scorer bedre enn vårt beste.

Det krever altså en økning på forskning, men også en økning på innovasjon. EUs Innovation Union Scoreboard 2015 forteller oss at vi har en jobb å gjøre. En 16. plass i Europa må vi bekymre oss for, fordi verden er i en rivende utvikling. Når vi skal bygge nye fremtidsrettede arbeidsplasser, både på bakgrunn av dagens bedrifter og også i nye områder, må vi være bedre enn 16. plass i Europa på innovasjon.

Vi trenger helt nye arbeidsformer. Vi trenger helt nye områder i tillegg til dem vi allerede har. Innenfor industrien kan mer automatisering, digitalisering, 3D-print og skreddersøm for hver enkelt kunde raskt forandre mye og være de nye revolusjonene, slik som informasjonsteknologien har vært de siste 30 årene. Vi må ligge i front – vi må brette opp ermene, vi må bli mer nyskapende og mer konkurransedyktige på alle områder i vår økonomi. Dette er prioriteringer som det ikke-sosialistiske flertallet på Stortinget har vist evne og vilje til å gjøre, og som regjeringen vil videreføre også neste år.

Skatt er i dette bildet også viktig. Siden skattereformen i 1992 har vi hatt et stabilt og i hovedsak velfungerende skattesystem. Nå er det nødvendig å tilpasse skattesystemet til de nye internasjonale utviklingstrekkene. Vi trenger et skattesystem som bedre beskytter det norske skattegrunnlaget, og som finansierer velferdsordningene våre i fremtiden, som fremmer investeringer for vekst og sysselsetting på lang sikt, som raskt fremmer arbeid og aktivitet i møte med den økte ledigheten vi nå ser. Dette er det mulig å oppnå samtidig som vi sørger for at den med sterkeste rygg bærer den tyngste børen.

En bred oppslutning om vårt skattesystem vil bidra til stabilitet og til å gjøre Norge til et attraktivt land for investering. Jeg vil derfor invitere Stortinget til et bredt forlik om skattereformen, som vi altså legger frem i morgen.

Vi er nødt til å peke ut en retning for omstillingen, og jeg har særlig lyst til å trekke frem to vesentlige hensyn. Vi må omstille oss til en næringsstruktur som er klimavennlig. Det er viktig av hensyn til klodens klima. Men det er også viktig at vi har arbeidsplasser som er konkurransedyktige den dagen klimapolitikken strammes inn verden rundt. På den andre siden må hensynet også være at vi får et samfunn med små forskjeller. Vi ønsker et arbeidsliv som er enda mer inkluderende, som har plass også til dem som ikke kan yte 100 pst., og som gir en ny sjanse til dem som har fått et hull i CV-en. Disse hensynene må prege hvordan vi innretter virkemidlene våre.

Vi ser nå en økende ledighet særlig på Sør-Vestlandet. Selv om andre deler av landet går bra, er det tegn på at ledigheten også sprer seg. Regjeringen har derfor varslet at vi vil fremme et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Vi kommer til å sette inn ekstra tiltak der hvor ledigheten rammer hardest. Det å miste jobben kan være alvorlig for den enkelte, og særlig hvis man blir gående arbeidsledig lenge.

Der hvor ledigheten vokser mye, er vi villig til å sette

inn tiltak for å koble ledige hender til uløste oppgaver i samfunnet. Samtidig må ekstraordinære tiltak mot ledigheten være midlertidige og lette å reversere når arbeidsmarkedet normaliserer seg. Det legger regjeringen opp til. Målet vårt på sikt må være å få flere lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor, som kan skape det økonomiske grunnlaget som trengs for å finansiere verdens beste velferdssamfunn også for våre barn når de skal inn i arbeidsmarkedet.

Regjeringen vil forsterke det sosiale sikkerhetsnettet i vårt samfunn. Ventetiden på behandling i helsevesenet går ned. Vi er på vei til å reversere økningen i ventetiden som fant sted under den forrige regjeringen. Særlig er ventetiden redusert innen rusbehandlingen. Regjeringen har utarbeidet en strategi for å motvirke barns opplevelse av å vokse opp i fattigdom og for å bidra til å hindre at fattigdom går i arv til neste generasjon. Vi har etablert en moderasjonsordning, slik at foreldrebetalingen ikke skal stå i veien for at de barna som trenger barnehagen aller mest, har en mulighet til å gå der.

Det er viktig å sikre trygghet for eldre og pleietrengende. Under denne regjeringen er kommunenes søknader om tilskudd til utbygging av sykehjem og heldøgns omsorgsplasser nær doblet. Vi har styrket arbeidet med basiskompetanse i arbeidslivet. Vi har gjeninnført støtten til datautstyr for dyslektikere, som forrige regjering kuttet.

Dette er alle eksempler som viser hvordan politiske prioriteringer fra regjeringen og samarbeidspartiene gir helt konkrete resultater for noen av samfunnets mest utsatte.

Vi står overfor noen større utfordringer også fremover. På konferansen mot ekstremisme i Oslo før sommeren tok en ung norsk-somalier ved navn Ibrahim Abukar ordet. Han sa følgende: Det som skjer i et lite hjørne av verden, vil påvirke oss alle. Så la oss starte å samarbeide.

For en uke siden fant FNs høynivåmøte sted i New York. Sjelden har så mange av verdens ledere vært samlet. På den ene siden bar det preg av mye positivitet: enigheten om nye bærekraftsmål, veien mot klimatoppmøtet i Paris og økningen og forpliktelsene rundt FNs fredsbevarende operasjoner. På den andre siden var diskusjonen preget av at fattigdom, krig og konflikt har ført til rekordmange mennesker på flukt.

Rett etter at jeg kom tilbake, besøkte jeg Politiets utlendingsenhet på Tøyen. Min reise fra New York til Tøyen gikk ganske raskt, trygt og effektivt. Men reisen for mange andre viser hvor rett Ibrahim Abukar hadde. Det som skjer i Syria og i landene rundt, påvirker stormaktene og storpolitikken i New York. Men det påvirker også en liten familie som slitne har kommet frem til Tøyen etter en langt mer strabasjøs og færlig reise enn min, og som takket for måten de var blitt tatt imot på.

Flyktningtilstrømmingen påvirker oss alle. Den påvirker også ansatte i politiets utlendingstjeneste, som måtte improvisere og finne løsninger raskt. Den påvirker frivillige, som har gjort en fantastisk innsats. Den påvirker Europa, EU og Schengen-samarbeidet og hvordan EUs yttergrenser fungerer.

Da regjeringen la sin siste hånd på statsbudsjettet,

var det basert på prognoser fra Beregningsutvalget fra juni–juli måned. Nå ser vi et helt annet bilde. I slutten av juli kom det om lag 300 asylsøkere til Norge. I midten av august hadde dette økt til om lag 600 i uken, i midten av september til 1 200. I forrige uke kom det over 1 500 asylsøkere. På bakgrunn av den utviklingen vi nå er inne i, kan jeg varsle at regjeringen vil fremme et tilleggsnummer til budsjettforslaget for 2016. Vi kommer til å måtte ruste hele mottaksapparatet for å håndtere asyltilstrømmingen på et helt annet nivå enn tidligere.

Nye prognoser vil snart være ferdigstilt. Foreløpige anslag fra involverte myndigheter er at i 2015 vil det komme 23 000, og i 2016 vil nivået sannsynligvis være enda høyere. Mange av dem som kommer nå, er unge menn, og vi må forvente søknader om familiegjenforening fra dem som får opphold. Til sammen vil dette utgjøre et betydelig antall mennesker, mennesker som skal få sin sak behandlet, som enten skal bli i Norge og integreres i et norsk lokalsamfunn, eller som skal returneres til sitt hjemland.

Vi har sett at det har vært svært krevende for etaten å sørge for nok kapasitet. En særlig utfordring har vært knyttet til registreringen hos Politiets utlendingsenhet i Oslo. Lokalene til PU er et kontorlokale, og selv om kapasiteten i utgangspunktet har vært god, er den ikke dimensjonert for å håndtere en tilstrømning som vi ser nå. Allerede 4. september ga Justis- og beredskapsdepartementet instruks til UDI om å gi et enkelt innkvarteringstilbud, og hotell i nærheten av PU på Tøyen har vært benyttet til dette. Det ble også satt i gang arbeid med en bedre form for registrering av asylsøkerne. Den vil snart være på plass, og det er helt nødvendig. Det nye pre-transittmottaket i Råde vil få kapasitet til rundt 1 000 overnattingsplasser. Her skal asylsøkere få mat, klær og nødvendig helsehjelp før de blir registrert og overført til transittmottak og ordinære mottak. UDI har lagt ut 7 500 asylmottaksplasser på anbud, i tråd med fullmaktene de har.

Av de 163 ansatte i PU som nå jobber med registrering, er 78 ansatt etter at tilleggsproposisjonen ble fremmet. Regjeringen har valgt å gå utover sine fullmakter og ansette før Stortinget har behandlet bevilgningene, for å sikre at dette ikke stopper opp. I regjeringens tilleggsproposisjon for 2015 foreslås det økt bemanning for registrering av asylsøkere, styrking av UDI, økt boligbygging i kommunene og økt satsing på psykisk helse. Det er viktige tiltak for å håndtere asyltilstrømmingen.

Vi har også økt bevilgningene til flyktningtiltak i Serbia og Makedonia og foreslått økte bevilgninger til flyktninger inne i Syria og nabolandene. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett ble det enighet om ytterligere økning.

Regjeringen har tatt initiativ til en giverlandskonferanse for flyktninger i Syria og i nabolandene. Det ligger an til at konferansen kan finne sted i januar.

Norge har også signalisert at vi har som intensjon å være med i EUs relokaliseringsprogram, som et ledd i å få EUs yttergrenser til å fungere bedre.

Det må ikke herske noen tvil om at Norge skal ta og tar et betydelig ansvar for flyktninger både hjemme og ute, men vi må være fullt klar over at dette medfører utfordringer på sikt. Det kommer til å være behov for en bety-

delig innsats både ressursmessig og på andre måter i årene som kommer. Det krever at vi opprettholder den støtten og dugnadsviljen som er vist så langt, og vi må tenke grundig gjennom alle utfordringene. Som representanten Hareide helt riktig pekte på i går, vil et stort antall nyankomne antakelig medføre at flere barn vokser opp i fattige familier, og større forskjeller. Dermed blir bosetting, integrering og arbeid viktig.

Jeg ser frem til, med så store utfordringer som dette kommer til å medføre for det norske samfunnet, at vi får en god dialog med Stortinget om spørsmålene. Det er viktig for flyktnings situasjonen og for Norges håndtering av den, for det vil være en av det norske samfunnets største utfordringer de nærmeste årene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [10:17:19]: Statsministeren omtalte den økonomiske situasjonen Norge møter. Vi skal minne oss på at mange land fortsatt gjerne vil bytte med Norge. Vi har et utgangspunkt med kvalifiserte mennesker, stor tillit i befolkningen og evne til omstilling.

Jeg vil rette oppmerksomheten litt mot de 120 000 – tallet stiger – som nå er ledige, det høyeste tallet vi har hatt på over 20 år, og med en særlig urovekkende situasjon for de unge. Arbeiderpartiet har ment at regjeringen har kommet etter, med for lite for sent. Permitteringsregelverket er en illustrasjon: Først var det en reversering der da regjeringen overtok, og så var det stadige budskap fra arbeidsgiver-/arbeidstakersiden om å gjøre noe med det, nettopp fordi bedrifter ønsker å ta vare på kompetansen fremfor å måtte si den opp. Det skjedde i revidert. Nå har Arbeiderpartiet fremmet et forslag om å utvide permitteringstiden fordi bedrifter melder om at det er et behov. Statsministeren kaller det å låse inne arbeidskraft. Kan hun utdype hva hun mener med det?

Statsminister Erna Solberg [10:18:20]: Jeg er helt enig i at det er viktig å gjøre noe med de 120 000 som er ledige, de noen og åtti tusen som er registrert ledige, og sørge for at de blir møtt med gode tiltak. Det viktigste tiltaket er å sørge for at det blir flere jobber. Det er hovedfokus for det budsjettet som regjeringen legger frem, hvor vi altså legger vekt på arbeid, aktivitet og omstilling, og da er det å tilby jobb viktigere enn å tilby tiltak, eller å tilby at folk skal stå permittert lenger.

Men når det gjelder spørsmålet om permitteringsregelverket, er det sånn at da partene henvendte seg til regjeringen, svarte regjeringen positivt på en endring av permitteringsregelen i forbindelse med lønnsoppgjøret. Det gjennomførte vi i revidert nasjonalbudsjett, og da har vi altså kommet tilbake igjen til en situasjon hvor permitteringsregelverket er på et nivå som man har hatt også tidligere når man har hatt vanskeligheter i arbeidsmarkedet. Når det gjelder spørsmålet: I dag er det jo ikke slik at partene i arbeidslivet har den samme enigheten. Både Virke og NHO er like opptatt som regjeringen av at det kan medføre innlåsingeffekter å øke permitteringsreglene for mye.

Jonas Gahr Støre (A) [10:19:27]: Det jeg reagerer på, er denne automatiske sammenslutningen mellom at det å være permittert er ikke å komme i jobb, det er ikke å skape jobb. Det jeg møter i mange av bedriftene jeg besøker, er at de kan vente på bedre tider for det de har drevet med, og de kan omstille seg til å gjøre nye ting med den kompetansen de har. Kompetansen er kjernen i bedriftens virksomhet, og da er det å kunne ta vare på den kompetansen ikke å låse dem inne, det er å hindre at de blir låst ute, og det er å være posisjonert for at den bedre tiden kan komme. Kværner på Stord håper jo på at det kan bli bedre tider i den næringen de har spesialisert seg for – og de forbereder seg for andre type oppdrag. Men nøkkelen i det de gjør, er at de har dyktige ansatte.

Så jeg håper at det forslaget vi har lagt fram her, om å utvide permitteringsperioden til 52 uker – slik vi gjorde i 2009, da var ledigheten lavere, det var et midlertidig tiltak, det ble reversert i 2012 da ledigheten sank – er noe som kan møte bred oppslutning her i salen og bli vedtatt. Jeg opplever at det er et budskap vi får både fra arbeidstakersiden og fra arbeidsgiversiden.

Statsminister Erna Solberg [10:20:35]: Jeg har også tidligere svart at vi kommer tilbake til og vil gi en vurdering av det forslaget som er lagt inn, når Stortinget ber om en vurdering fra regjeringen om hvilke effekter det kan ha, og hva som er regjeringens stillingtagen til det. Men å si at det ikke er en utfordring i en omstillingstid at arbeidskraft blir holdt i én sektor, som kanskje kan brukes i en annen sektor – jeg tror vi har ganske god dokumentasjon på det fra tidligere runder med permitteringsregelverket. Vi har sett at bedrifter som hadde etterspørsel etter arbeidskraft, ikke fikk det, samtidig som den samme kompetansen var i permittering andre steder. Det er denne grensen vi må finne. Hvor grensen går, vil det alltid være en diskusjon om, det vil avhenge av hvor arbeidsmarkedet er. Men å avvise at det er en utfordring å la folk bli gående permittert lenge hvis det er etterspørsel etter samme arbeidskraft andre steder – da forsinkes man den omstillingen som må skje i vårt samfunn, og det er en utfordring for det norske samfunnet og velferden på lang sikt.

Jonas Gahr Støre (A) [10:21:35]: Mitt poeng er at vi kommer til å trenge tiltak for dem som blir ledige, særlig for de unge, og her har regjeringen kommet sent.

Men over til et annet tema: Jeg er enig i statsministerens beskrivelse av den situasjonen vi nå møter når det gjelder flyktninger. Jeg tror vi skal ta inn over oss at vi egentlig står ved et tidsskille. De tallene statsministeren nå refererer, sprenger mye av planleggingsperspektivene for UDI, utlendingsforvaltningen, og vi står overfor det statsministeren beskriver som en stor dugnad, og den må vi altså stille opp i. Vi må bidra til det europeiske regelverket for yttergrenser, for identitet, for retur, og vi må ta vare på asylinstitutet.

Og så må vi støtte kommunene. Det er i kommunene folk skal bo, det er der de skal integreres, lære språk, komme i arbeid. Jeg håper at vi her i Stortinget – Arbeiderpartiet vil bidra med det – kan ha så bred oppslutning

som mulig om en politikk for å sette kommunene i stand til dette. Det vil komme gjennom budsjetter, men det vil også komme gjennom tiltak og nytenkning om hvordan vi kan fremme integrering. Kan statsministeren reflektere litt rundt hvordan hun mener vi bør styrke innsatsen for å sette kommunene i stand til å gjøre den viktige jobben?

Statsminister Erna Solberg [10:22:38]: Jeg tror for det første det er helt riktig at vi bør ha en bred og god dialog på Stortinget. Vi må diskutere hvordan vi får til både integreringen og bosettingen på en bedre måte.

Den største omleggingen av integreringsopplegget i Norge skjedde i perioden 2002–2005. Da hadde jeg ansvar for det. Da laget vi et systematisk integreringsopplegg, som vi ikke hadde hatt før, vi laget rett og plikt til norskopplæring, vi sørget for en introduksjonsordning. Det er et ganske krevende opplegg, men har gitt bedre resultater enn det integreringen var før. Men det kan være at vi skal diskutere noen av de stolpene og se om det er områder hvor folk med høy kompetanse raskere kan komme ut i arbeidslivet, om det er flere veier vi må gå for faktisk å bruke ressursene.

Så synes jeg det er en viktig ting at mange kommuner gjør det veldig bra på integrering. Både Molde kommune og Fjell kommune har rapportert at de har gått med overskudd på integreringstilskuddene, og de har brukt det til å styrke eldreomsorgen. Hvorfor har de gjort det? Fordi de er gode på integrering. Så en av de tingene vi kanskje skal gjøre, er å lære av de beste kommunene, de som virkelig får det til.

Jonas Gahr Støre (A) [10:23:41]: Jeg er helt enig i det, og jeg tror særlig det at folk kommer raskt i gang med språk og raskt i gang med å kunne bruke kvalifikasjonene sine, er viktige tiltak. Men jeg er nødt til å stille spørsmålet: Hvis dette er en dugnad slik vi kjenner det begrepet, at alle er med på den jobben, kommer Arbeiderpartiet til å stille opp på den og støtte opp under gode tiltak. Men jeg mener at vi nå, når vi er samlet i denne sal – jeg tok det opp i mitt innlegg – fortjener å få et svar fra finansministeren og fra statsministeren. Det siste vi hørte fra regjeringens nr. 2 var i valgkampen, der hun ikke bare hadde en mening om flyktning- og integreringspolitikk – det er en ærlig sak – men hun hadde en oppfordring til handling, nemlig at kommunene ikke bør ta imot flere flyktninger, de bør si nei, og én virkning av det kan være at vi kan få stoppet Syria-avtalen. Det var ikke bare en mening, men det var en oppfordring til handling.

Nå er Stortinget samlet, og nå er det skjedd mye med de tallene, så det kan jo hende at finansministeren har endret syn. Men ser statsministeren at for kommunene som skal være med på denne dugnaden, så er det et problem når regjeringen taler med to tunger, og at når regjeringens nr. 2 oppfordrer kommunene til å si nei til denne store bosettingsutfordringen, er det en utfordring?

Statsminister Erna Solberg [10:24:50]: Regjeringen taler ikke med to tunger i regjeringen, og finansministeren har også vært helt tydelig på at regjeringen har én platt-

form, og det er at vi skal gjennomføre Syria-avtalen, og at vi skal sikre bedre bosetting. Derfor er det slik at Fremskrittspartiets minister med ansvar også for bosetting har gjort en heltmodig innsats, satt rekord i bosetting, personlig involvert seg og jobbet hardt med dette. Og så er det slik at i en kommunevalgkamp har man en diskusjon som går på partipolitikk og partipolitiske skillelinjer. Den diskusjonen synes jeg at man i demokratiets navn må få lov til å ha, men regjeringens synspunkt er helt klart: Vi oppfordrer kommunene til å bosette. Vi kommer til å jobbe hardt for å få til dette, og vi må finne nye måter å jobbe på i kommunene for å sikre god integrering som går raskere.

Jonas Gahr Støre (A) [10:25:29]: Jeg tror statsministeren bruker for mye tid i regjering. Jeg tror ikke hun ser hvordan dette ser ut fra utsiden, hvordan det høres ut. Jeg hører statsministeren snakke og har tillit til det hun sier. Derfor har vi tillit til Syria-avtalen – fordi Høyre er med. Det kunne vi leve med. Men det er en forskjell når regjeringens nr. 2, hun som styrer pengene til dette, sier – og når syv statsråder som slik sett følger sin partileder, hører henne si: Kommunene bør si nei.

Nå skal det opprettes 50 nye asylmottak, og tallene øker uke for uke. Skal disse menneskene bo på asylmottak, eller skal kommunene tenke at de skal få til god integrering, ta imot flere? Det som var en kjempeutfordring med å godta 8 000 over tre år i juni, var de 5 000 som satt i mottak. Det er fortsatt en kjempeutfordring, og kommunene må oppfordres til å ta oss med. Men det er ikke for sent. Statsministeren kan igjen bekrefte at det finansministeren her sa, ikke er regjeringens politikk. Hun kan si de ordene, og finansministeren kan bruke denne dagen til på en eller annen måte å si at det hun mente i august, har hun et litt annet syn på nå. Det vil være helt legitimt når vi ser på de økte tallene. At kommunene ikke skal bosette, er ikke en politikk for god integrering.

Statsminister Erna Solberg [10:26:36]: Jeg kan sikkert godt gjenta for noe slikt som 25. gang at regjeringens politikk er at man skal bosette. Det gjelder alle de syv statsrådene fra Fremskrittspartiet som sitter i regjering nå. De er helt innforstått med at det er regjeringens politikk, og at det er det vi arbeider etter. Det er ingen uklarhet om akkurat det – det har vi svart på 25 ganger før.

Nå synes jeg det er viktig å rette fokuset mot det som er avgjørende: hvordan vi skal håndtere den flyktningstrømmen som kommer. I går snakket vi her i salen om at vi skulle slutte å sende ut folk. Det må jeg si vil være en veldig dårlig strategi knyttet til den flyktningssituasjonen vi har nå. Det å returnere folk som ikke har rett til opphold, er en av de viktigste måtene å sørge for at asylinstituttet blir bevart som asylinstitutt. Hvis vi slutter å gjøre det, oppfordrer vi flere folk til å komme til landet uten at det er grunnlag for asyl. Det å gi signaler tilbake om at man blir returnert, er viktig for å opprettholde det asylinstituttet vi har.

Det er de utfordringene jeg ser vi må jobbe hardt med, og det kommer denne regjeringen til å gjøre, sammen med det å bosette flere.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:27:43]: Eg vil takke statsministeren for eit godt innlegg. Her inviterer statsministeren til eit breitt skatteforlik og følgjer opp ein god tradisjon frå regjeringane Harlem Brundtland, Bondevik og Stoltenberg, og det er eg glad for.

Eg har likevel lyst til å fokusere på den ekstraordinære situasjonen, og statsministeren seier jo sjølv at det er eit heilt anna bilete me ser no, enn da regjeringa la siste handa på statsbudsjettet. Me har dei siste dagane høyrte talet 25 000. Med dei tala statsministeren presenterer i dag, er det grunn til å tru at dette talet kan bli enda høgare.

Mitt spørsmål er: Er det slik at regjeringa no gjer det ein kan for å ruste heile mottakssystemet – registrering, busetting, helsehjelp, bustad – slik at ein sikrar at ein no på alle nivå er best mogleg førebudd til den store utfordringa vi står framfor?

Statsminister Erna Solberg [10:28:59]: Jeg har lyst til å si at vi jobber på spreng med mottakskapasitet. Jeg har registrert at noen mener at man jobber for sakte. Jeg mener faktisk at de som jobber i PU – som nå går to skift, 78 nyansatte – som jobber døgnet rundt for å få dette til, egentlig fortjener ros og ikke mer kritikk. Vi etablerer faktisk et helt nytt pretransittmottak i Råde – sannsynligvis i neste uke er det oppe å gå. Det er gjort på rekordtid: På fire uker etablerer man et nytt mottakssenter. Det er god grunn til å si at her jobbes det faktisk på spreng, og det gjøres en god jobb. Med det mottakssenteret ville vi med dagens situasjon kunne klare registreringen på en helt annen måte, men det er klart at det må utvides enda mer hvis det kommer enda flere. Og det kan jo være, og derfor har man også beredskap til å kunne utvide kapasiteten ytterligere.

Så kommer vi tilbake med et tilleggsnummer til budsjettet, om konsekvensene for neste år, og der vil også mange av de nye tiltakene og hva som må gjøres for å opprettholde kapasiteten, beskrives.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:30:10]: Eg registrerer at regjeringa gjer det ein kan. Det mottakssystemet me har, er ikkje dimensjonert for den utfordringa me står overfor no, og det er derfor viktig at også Stortinget så tidleg som mogleg blir involvert i det arbeidet, for veldig mykje av det må bli gjort denne hausten.

Ei av dei utfordringane me kjem til å sjå, er at flyktningutgiftene det første året kjem til å auke dramatisk. Fleire regjeringar har jo bl.a. fordi det er ODA-godkjende bistandsmidlar vore med og tatt frå bistandsbudsjettet. Det vil bli eit paradoks dersom det er dei fattige i verda som skal ta den rekninga.

Me ser no effektane av eit land som blir destabilisert, slik som Syria, og kva konsekvensar det har. Er statsministeren bevisst på at det ikkje er nettopp den langsiktige bistanden som no må bli tapande i det arbeidet som me står framfor denne hausten? Det er mitt spørsmål.

Statsminister Erna Solberg [10:31:18]: Jeg har flere ganger ytret tydelig at jeg mener vi må passe på at vi ikke tror at vi bare kan drive kortsiktig bistand, for mye av konfliktforebyggingen skjer gjennom langsiktig bistand. Når

vi vet at befolkningen i Afrika i løpet av dette århundret kan stige fra én milliard til tre milliarder, er det faktisk en kjempeutfordring hvis vi ikke klarer å skape bedre økonomisk utvikling enn det vi har. Heldigvis er det flere land i Afrika som går bedre, som har økonomisk utvikling, men vi vet også at det er krig, konflikt, og det er flere land som har kollapset. Det er derfor fra mitt ståsted viktig at vi også har langsiktig bistand, som bidrar til økonomisk utvikling.

Mitt engasjement for utdanning – og ikke minst jenters utdanning – har jeg nettopp fordi det er en langsiktig, viktig del av konfliktforebygging, og også for å sikre økonomisk utvikling i mange land. Derfor må vi gjøre begge deler. Det er alltid viktigst å forebygge, det gir best resultater. Det er dyrere å håndtere situasjoner når de har oppstått, men vi må også håndtere de situasjonene. Vi kommer også til å oppleve press på utlendingstilstrømmingen fra mange land.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:32:34]: Statsminister Erna Solberg fører en politikk som sentraliserer Norge. I går så vi starten på en massiv sentralisering av politiet. Det ble etter valget varslet at tingretter rundt omkring i landet skal bygges ned. Det er varslet en sterk sentralisering av akuttfunksjonene ved landets sykehus. Dette er bare noen få eksempler. Regjeringen sentraliserer Norge, og det er vi i Senterpartiet imot.

Den største sentraliseringsreformen, kommunereformen, møtte massiv folkelig motstand i lokalvalgkampen. Det var bare i én av fjorten kommuner som hadde folkeavstemning, at det ble et ja til sammenslåing. Folket ønsker å ha tjenester nært der de bor. Men regjeringens innbyggerundersøkelser og meningsmålinger viste at folkene i de samme kommunene var positive – i de regjeringsinitierte meningsmålingene fikk man de positive svarene, men da man spurte folket reelt til råds, sa de nei. Hva mener statsministeren skal tillegges mest vekt – meningsmålinger eller folkeavstemninger?

Statsminister Erna Solberg [10:33:42]: Regjeringen har invitert til en nabosamtale mellom kommuner for å se på kommunestrukturen. Den enkelte kommune bestemmer da hvordan de vil konsultere sine innbyggere på veien. I den konsultasjonen er det noen kommuner som har valgt folkeavstemning, og det er da et råd som gis til kommunepolitikerne om veien de skal gå videre, knyttet til dette. Som representanten Slagsvold Vedum vet, har regjeringen lagt seg på en frivillighetslinje i den nabopraten, selv om det ikke alltid i debatten høres ut som at man har fått med seg det, og da er det altså kommunepolitikerne som skal vurdere disse spørsmålene.

Så lå det en undertone i spørsmålet om meningsmålingsinstitutter som gjør undersøkelser fordi regjeringen har spurt om det, om at det – på en måte – betyr at det ikke er troverdighet i de meningsmålingene. Det vil jeg faktisk avvise. Det kan jo være at den politiske debatten i kommunene spisset opp mot en folkeavstemning leder til et annet resultat enn en opprinnelig har hatt, men jeg tror ikke vi skal diskreditere meningsmålingsinstituttene på forhånd.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:34:47]: Kommunesammenslåingen er en varig endring som vi vet skaper sterke følelser, og som vi vet er oppskriften på sentralisering. De kommunesammenslåingene som har vært vellykkede, har skjedd frivillig og har hatt bred folkelig støtte. Så har regjeringen prøvd å komme litt rundt det ved å bruke meningsmålinger. Nå har vi sett at meningsmålingene systematisk har vurdert folkeviljen feil. Der det har vært folkeavstemning og meningsmåling, har vi sett at folket i et ordentlig valg sier nei, mens i de regjeringsinitierte målingene, såkalte innbyggerundersøkelser, får regjeringen det svaret de ønsker – at det blir ja. Det er helt systematisk. Da bør jo statsministeren si, mener jeg, at selvfølgelig skal regjeringen respektere de folkeavstemningene, at det er helt uaktuelt å overstyre den folkeviljen som er lokalt, og når man ser at målingene og innbyggerundersøkelsene tar så systematisk feil, bør man legge folkeavstemninger til grunn.

Mener statsministeren at folkeavstemninger er et bedre virkemiddel enn meningsmålinger?

Statsminister Erna Solberg [10:35:48]: Jeg mener at når vi har lagt opp til nabopraten, når vi har laget et regelverk som et flertall på Stortinget har støttet opp under, er det hver enkelt kommune som bestemmer hvordan de konsulterer. Jeg opplever at når man i Sandefjord, Andebu og Stokke har hatt en god prosess med god involvering, hvor det faktisk har vært mange store folkemøter knyttet til hva som vil skje ved en kommunesammenslåing, og man har gått inn for en kommunesammenslåing, har man konsultert sin befolkning på en grundig og god måte gjennom flere runder med deltakelse, og det har også vært en god måte å gå i dybden på hva en kommunestrukturering kan bety for deres kommuner.

Jeg har ikke tenkt å gi én mal for hvordan kommunene skal velge å konsultere og snakke med sin befolkning om kommunesammenslåing. Når vi har lagt oss på en frivillighetslinje, når vi har hatt tiltro til kommunene, bør vi vel også respektere at kommunepolitikere er i stand til å foreta den konsultasjonen med sine innbyggere på en god måte.

Trine Skei Grande (V) [10:37:02]: Også jeg vil takke statsministeren for en god tale, der hun pekte på alle de store utfordringene som vi står overfor. Noen av dem har stort alvor over seg.

Flyktnings situasjonen som vi nå ser, er en følge av dårlige politiske løsninger. Flyktningstrømmer er alltid et bevis på at politikere ikke har klart å ta utfordringer som land står overfor. Det som virkelig kan føre til store flyktningstrømmer i verden, er at vi ikke løser klimaspørsmålet, at vi ikke klarer å løse den enorme utfordringen det er.

Det som statsministeren sa i talen sin, at næringsstrukturene må bli klimavennlige, betyr at vi skal skape arbeidsplasser som varer langt inn i framtida, også med en ny klimapolitikk. Beveger ikke statsministerens nevning av Sverdrup og de andre oljefeltene seg da i feil retning?

Statsminister Erna Solberg [10:38:08]: Først har jeg lyst til å si at dårlige politiske løsninger – dårlig politisk håndverk, tror jeg representanten sa – kanskje er en mild beskrivelse av diktatorer og maktkåte politikere som ikke er villig til demokrati, som vi f.eks. har sett i Syria.

Det er en utfordring, rett og slett, at det er manglende internasjonal evne til å følge opp de prinsippene som hele FN-pakten er bygget på, og å gjennomføre dem.

Om det fortsatt å drive oljevirkosomhet er feil med hensyn til et grønt skifte: Norsk oljevirkosomhet kommer til å ha mindre betydning i norsk økonomi i årene fremover. Det kommer fortsatt til å ha stor betydning, men mindre betydning. Jeg ser ingen grunn til å akselerere den nedadgående utviklingen som er, fordi vi kommer til å trenge både inntektene og aktiviteten. Og fortsatt er det slik at gass på mellomlang sikt er en del av det europeiske behovet for energi.

Trine Skei Grande (V) [10:39:14]: Den andre store delen av den utfordringen som vi står overfor i Norge, handler om å gjøre befolkninga klar for det store grønne skiftet. Det handler om kompetanse, og det handler om kunnskap.

I trontalen og i innlegget sitt her tok statsministeren opp forskninga og utviklinga av en viktig forskningssatsing, som Venstre støtter. Hun tok også med Venstres gjennomslag i budsjettet, f.eks. å gjøre barnehager billigere for de ungene som vokser opp i familier med dårlig råd.

Men utfordringa vår framover er både å utvide de ordningene som gjør at unger som ikke har en like god start i livet som alle andre, får en like god start i livet når det gjelder kunnskap og opplæring, og at vi har en skole som løfter alle barn. Da er femårig lærerutdanning, det å fortsette med Lærerløftet, kjempeviktig. Det ble ikke nevnt i trontalen til statsministeren, men er statsministeren fortsatt villig til å være med på det løpet som Venstre kjører, å løfte alle barn inn for å takle de kunnskapsutfordringene som Norge står overfor?

Statsminister Erna Solberg [10:40:23]: Regjeringen har valgt å lage trontaler som ikke er en opplisting av all politikken vi har, men som konsentrerer seg om noen hovedlinjer om kanskje de viktigste utfordringene. Jeg har hørt flere innlegg der man har etterlyst enkelte biter. Vi har ikke avlyst noen deler av den politikken vi har snakket om i mange år, men vi trenger ikke å gjenta den i hver eneste trontaledebatt.

Vi står fortsatt ved at vi skal gjennomføre det lærerløftet vi har sagt vi skal gjennomføre. En femårig lærerutdanning er en del av det. Den lærerstrategien som vi la frem i fjor, følger vi og arbeider aktivt med. Vi styrker skolen – vi kommer til å se det igjen når budsjettet kommer i morgen – på viktige områder, først og fremst å sørge for at vi møter behovene når det gjelder lærernes kompetanse, f.eks. i realfag og annet. Det er en realfagsstrategi. Det er en lesestrategi, som ikke minst dreier seg om de yngste barna, for å sørge for at alle får et godt nok tiltak. Men det er også barnehagetiltak, som skal sørge for at barnehagen blir det pedagogiske tiltaket før man begynner på skolen.

Audun Lysbakken (SV) [10:41:42]: Statsministeren begynte sitt innlegg med å snakke om det grønne skiftet. Det er bra, men det grønne skiftet i Norge er jo i det blå.

Erna Solbergs regjering gjør svært lite for å gjøre Norge mindre oljeavhengig. I FN's rapport om den nye klimaøkonomien blir fossilsubsidier utpekt som en av de største utfordringene som hindrer oss i å nå 2-gradersmålet. Norge og Erna Solbergs regjering hadde i fjor 20,8 mrd. kr i skatteutgifter til petroleumsnæringen. Vi subsidierer leting, mens industri på land ikke får noen slik kompensasjon for oppstartsrisiko. Vi har langt gunstigere avskrivningsregler offshore enn vi har på land. Regjeringen gir store, målrettede forskningsbevilgninger til petroleum.

Kan statsministeren snakke om grønt skifte når hun fortsatt holder fast ved grå subsidier?

Statsminister Erna Solberg [10:42:44]: Det er en lang rekke bedrifter som viser at det grønne skiftet i Norge er på gang, når vi ser på Karmøy, når vi ser på Tizir, når vi ser på en rekke bedrifter som har startet opp, som har fått penger og støtte til å gjøre sin produksjon betydelig grønnere, bl.a. på grunn av den satsingen vi har på Klimateknologifondet. Vi øker miljøteknologiordningen. Vi har økt satsingen på en rekke områder som bidrar til innovasjon og nyskaping knyttet til nettopp grønt skifte.

Det er ikke minst maritime strategier. Det faktum at vi har gitt klar og tydelig langsiktig beskjed om at NO_x-fondet beholdes, gjør at også utslippene fra den maritime sektoren blir grønnere. Det vil være kapital og mulighet til å ta en del av de teknologiske utviklingstrinnene, som må gjøres for den næringen.

Men det er ikke slik at vi mener at vi da skal bygge ned oljesektoren raskere. Fortsatt kommer det til å være grunnstammen i å finansiere velferden fremover. Jeg har ikke behov for å se flere arbeidsledige, som SV åpenbart har, når de har stemt imot Sverdrup-feltet.

Rasmus Hansson (MDG) [10:44:00]: Statsministeren er tydeligere enn noen gang på at omstillingen fra olje til en klimavennlig næringssektor må skje nå. I går holdt Fremskrittspartiets parlamentariske leder et lengre innlegg om både klima og grønt skifte. Miljøpartiet De Grønne hilser selvfølgelig velkommen denne positive utviklingen i vår retning i debatten. Men klimagassutslippene i Norge går ikke ned. Den største satsingen er på oljesektoren. Det største industriprosjektet vårt er Sverdrup. Vi bruker mer penger til motorvei enn til jernbane, osv.

Når kan vi vente en helhetlig plan fra regjeringen som tar utgangspunkt i norske klimagassutslipp og norsk klimaansvar, som er kjernen i problemstillingen, og som viser hvordan Norge som helhet skal gjennomføre det grønne skiftet i praksis, som ingen tall hittil kan dokumentere at vi er på vei til?

Statsminister Erna Solberg [10:45:02]: Selv i en verden hvor verdier produseres grønnere, kommer Norge til å trenge god infrastruktur. Vi kommer til å trenge veier, vi kommer til å trenge jernbaner. Men i mange deler av Distrikts-Norge er det veien som er svaret, ikke jernbanen,

fordi den ikke eksisterer – og jeg tror ingen av oss kommer til å finne ut at det blir lønnsomt å bygge den ut i disse områdene. Men det er mye verdiproduksjon de samme stedene.

Klimahensynet kommer til å være veldig viktig når det gjelder måten vi håndterer hele transportsektoren på. Neste år skal vi inngå en avtale med EU om hvordan vi skal gjennomføre de 40 pst.-kuttene som vi har forpliktet oss til i den felles gjennomføringsbiten. Vi vet at den delen av norske utslipp som ikke er en del av kvotesystemet, stort sett er i transportsektoren og i landbruket. Det betyr at det vil komme en plan – som en oppfølging av den avtalen – over hvordan vi skal sette i gang de viktigste virkemidlene.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Knut Storberget (A) [10:46:24]: Den økonomiske situasjonen i Norge er utfordrende. Redusert aktivitet i oljerelatert virksomhet gir oss store utfordringer, men også store muligheter. Innlandet blir trukket fram som et område av landet hvor sysselsettingen og økonomien ser ut til å ha flere positive trekk enn andre deler av landet. La det ikke ble en hvilepute.

Betydelige inlandsutfordringer står faktisk foran oss. Det vil kreve mer enn en politisk linje preget av nærings- og geografineutralitet, slik regjeringen så langt har forfektet.

Trontalen ga dessverre få signaler om en annen vekstskapende kurs. Det er nå det bør satses, også på en aktiv nærings- og sysselsettingspolitikk for Innlandet. Et grønt skifte i Norge ville måtte basere mye av sin aktivitet på fornybare ressurser som jord og skog. Det er egentlig en vinn-vinn-situasjon. Å satse på primærnæringene ville kunne gi oss store klimagevinster, økt sysselsetting og ikke minst en forsterket bosetting over hele landet, og i en slik situasjon føler jeg behov for å løfte fram skognæringen. Svaret for skognæringen er jo ikke deregulering og statlig fravær. Det er nå kraftige insitamenter som betydelig økt forskningsinnsats, bedre kapitaltilgang og etablering av sterke klynger bør prioriteres. Tiden er ikke inne for å gjøre situasjonen i landbruket vanskeligere. Målet om å slanke jordbruksoppkjørene betydelig bør forlates. Det bør satses, både små og store aktører må med om vi skal øke norsk produksjon av mat. Et slikt bilde er også i regjeringens liberaliseringsiver en oppskrift på redusert vekst. Å fjerne konsesjonslov og prisregulering er en dårlig oppskrift for å sikre at vi har mennesker som våger å satse på små og store eiendommer over hele landet.

Det er i debatten så langt pekt på fordelingsvirkningen av regjeringens skattepolitikk. De med mye, får mer. De med mindre, får faktisk mindre. Å finansiere stadige skatteuttak for dem som har mest, med bl.a. å kutte i viktige budsjettposter for regioner og distrikter, som f.eks. regionale utviklingsmidler, skaper jo en annen skjevfordeling. Distriktene taper. Betydelige skatteuttak, f.eks. i formuesskatten, kommer i veldig stor grad bynære strøk til gode.

Fjerner man formuesskatten i Norge, får noen bydeler i Oslo ti ganger mer skattelette enn eksempelvis Oppland og Hedmark til sammen. Det er ikke et godt fundament for å skape næring og aktivitet i hele landet og næringer vi faktisk skal leve av i framtida.

Kristin Vinje (H) [10:49:41]: Det er tankevekkende å høre alle historiene om de mange menneskene som i dag er på flukt på vårt eget kontinent. Det bidrar til å sette våre egne utfordringer i perspektiv. Derfor er det betryggende å vite at regjeringen prioriterer å hjelpe mennesker i nød, og at regjeringen legger vekt på å ta imot flykninger her i landet på en god måte. Det er også viktig å understreke det arbeidet regjeringen gjør for å hjelpe flykningene i Syria og nærområdene med tilgang på mat, skolegang og helsetilbud.

Regjeringen foreslår å øke nødhjelpen med 1 mrd. kr i 2016. Statsministeren går selv foran i dette arbeidet og har tilbudt overfor FN at Norge kan være vertskap for en giverlandskonferanse i forbindelse med Syria-krisen.

Noe av det aller viktigste vi som politikere kan bidra med på lang sikt, er å hjelpe folk og land til å klare seg selv. Da er utdanning en nøkkel. Statsministeren har tatt en global lederrolle for å fremme utdanning for utvikling gjennom en særlig satsing på jenter og de aller fattigste barna. Utdanning er, og vil alltid være, høyt prioritert for regjeringen. Det viser seg i praktisk politikk, og det viser seg også gjennom budsjettene.

Under den forrige regjeringen ble satsing på utdanning gjennom bistand halvert fra 13,3 pst. av bistandsbudsjettet i 2005 til 7,2 pst. i 2014. I 2015 skal 2,4 mrd. kr gå til utdanning. Det er en økning fra 2014 på ½ mrd. kr.

Regjeringen varsler at den vil fremme et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Allerede da regjeringen overtok makten fra de rød-grønne i 2013, startet dette arbeidet. For å møte våre egne utfordringer her hjemme er vi avhengige av å innrette budsjettene slik at de stimulerer til vekst og verdiskaping. Da må vi bl.a. investere kraftig i utdanning og forskning, og det gjør regjeringen til gagns.

Til nå har regjeringen lagt frem en ambisiøs langtidspan for forskning og høyere utdanning som følges opp med økte midler. Regjeringen har satt i gang en omfattende strukturreform i universitets- og høyskolesektoren, og studenter prioriteres gjennom økt studie-støtte og rekordmange studentboliger år for år under Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen.

Det virker hult på meg når Arbeiderpartiet gjentar et mantra om at regjeringen gjør for lite og kommer for sent på banen, når vi snakker om behovet for omstilling. Det virker hult, spesielt fordi historien forteller oss at de selv ikke utnyttet det handlingsrommet i økonomien de hadde til å investere i det som betyr noe for å styrke den langsiktige vekstevnen i økonomien. Handlingsrommet ble brukt til å gjennomføre standardøkninger og øke utgiftene på en rekke områder. Prioritering av tiltak som styrker produktiviteten og vekstevnen på lengre sikt, kom i bakgrunnen. Det understreket også sentralbanksjefen i sin tale i 2011.

Da handlingsregelen for bruk av oljepenger i norsk økonomi ble innført, var det et klart premiss at økningen i

handlingsrommet skulle brukes til å skape fremtidig vekst. Det Erna Solberg og hennes regjering gjør, er å endre retningen i politikken gjennom å vri bruken av oljepenger over i investeringer i vekstfremmende tiltak. Det betyr reduserte skatter for næringslivet, satsing på forskning og kunnskap samt investeringer i samferdsel og infrastruktur.

Roy Steffensen (FrP) [10:53:03]: Jeg lot meg inspirere av representanten Trond Giske, som påsto at ingen regjering noen gang hadde overtatt et bedre og mer veldrevet Norge. Det er en historiefortelling jeg ikke kjenner meg helt igjen i.

Vi overtok et enormt vedlikeholdsetterslep på mellom 80 mrd. og 120 mrd. kr bare på veinettet, 17 mrd. kr på jernbanenettet – et etterslep på jernbanen som økte med 1 mrd. kr i året fra 2005 til 2013. I august 2013 var det over 1 100 personer i soningskø, en kø som hadde tredoblet seg på fire år. Fra 2005 til 2013 økte antall personer i helsekø fra 200 000 til 280 000, og mens Norge fra 1996 til 2005 hadde en gjennomsnittlig produktivitetsvekst på 3 pst., hadde Norge under de rød-grønne en gjennomsnittlig produktivitetsvekst på bare 0,8 pst.

Er dette virkelig det beste utgangspunktet? I mitt hode er arven som de rød-grønne leverte fra seg, ikke et godt utgangspunkt i det hele tatt. Det er et dårlig utgangspunkt.

Men vi har tatt imot utfordringen, og vi har tatt grep. I år er det første året på flere tiår da etterslepet på vedlikehold innen vei og jernbane reduseres. I dag er det 800 flere ansatte i politiet, og oppklaringsprosenten har økt fra 37,5 pst. til 44 pst. Vi har fått på plass masse nye fengselsplasser, blant annet 242 midlertidige i Nederland, for å få bukt med de enorme køene Arbeiderpartiet etterlot seg, og som en langsiktig løsning har vi fått på plass 300 nye fengselsplasser som kommer på Sørlandet.

Vi har åpnet for å bruke ledig kapasitet i private sykehus, vi har styrket økonomien, økt den innsatsstyrte finansieringen. Sist vi gjorde det, fikk det ganske raskt effekt på helsekøene. Nå har vi gjort det igjen, og vi ser at ventelistene reduseres.

Det er omtrent ingen annen regjering som har hatt et bedre utgangspunkt enn den rød-grønne regjeringen. De hadde rent flertall, de kunne gjøre akkurat hva de ville, men det vi ser, er at etterslepet og det rød-grønne forfallet økte på veldig mange områder. Alle visste at norsk økonomi var sårbar, men Trond Giske og Arbeiderpartiet ignorerte advarslene og gjorde norsk økonomi stadig mer oljeavhengig i perioden 2005–2013.

Advarslene er dessverre blitt til virkelighet, og mens den rød-grønne regjeringen opplevde at oljeprisen økte med over 200 pst. fra desember 2008 til april 2011, er det nå opp til Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen å styre norsk økonomi trygt gjennom et røft farvann med fallende oljepris. På mange områder er vi nå heldigvis på rett vei. Betydelige skatteutt på arbeidsplasser og massive infrastrukturinvesteringer er deler av oppskriften for å lykkes med en nødvendig omstilling.

Jeg vil igjen påpeke at det for representanten Giske ikke var noe belegg for å påstå at vi hadde det beste utgangspunktet da vi startet jobben. Jeg vil heller påstå at de som

hadde rent flertall, burde gjort en bedre jobb da de selv hadde muligheten.

Tone Merete Sønsterud (A) [10:56:21]: Parlamentarisk leder for Høyre er opptatt av å fortelle oss at de følger folkets vilje. Statsråd Sanner fortalte oss at regjeringa lytter til innbyggerne, og at de har sørget for forutsigbare og gode økonomiske rammer for kommunene. Mulig det er forutsigbart, men det er i så fall dårlig nytt for kommunene.

For hvis statsråd Sanner virkelig hadde lyttet, ville han ha oppdaget at det er svært få, om noen, kommuner som mener at de har gode økonomiske rammer. Det må være lov til å bli noe forundret over denne typen utsagn. Det er ikke noe folkekrav om lavere skatter her i landet. Det er ikke noe folkekrav om å selge Statskog. Det er ikke noe folkekrav om å endre arbeidsmiljøloven, tvert imot. Men hører regjeringa på det – nei. Svaret er at folket og vi ikke skjønner så mye.

Nå sier folket at de ikke vil ha søndagsåpne butikker. Men hører regjeringa på det – nei. Elever, lærere og foreldre vil ha større lærertetthet i skolen. Men de blå-blå synes ikke det er noen særlig god idé. Det skulle vært interessant å få vite hvem det er Høyre snakker om når de hele tiden forteller oss at de lytter til folk og innbyggere. Resultatet av kommunevalget og gårsdagens meningsmåling kan vel heller ikke sies å være et bevis på at folk og innbyggere er spesielt fornøyd med lytteevnen til de blå partiene og regjeringa. Jeg har ikke sett en eneste aksjon eller noe krav fra folket rundt omkring i Norge om at forskjellene i landet må økes.

Vi vil ha et samfunn med små forskjeller, sa statsministeren, men det er motsatt politikk som føres. Det gjelder skattepolitikken, trygdeordningene, konkurranseutsetting, privatisering og arbeidsmiljøloven. Vi har fått lovnader om at konsesjonslovene står for fall, og at salg av Norge er viktig. Skal vi tro lekkasjer fra kommende statsbudsjett, vil forskjellene mellom folk i dette landet bare fortsette å øke.

Stadig mer forskning viser at land med små økonomiske ulikheter gir høyere vekst og er bedre rustet for omstilling. Men det bryr regjeringa seg lite om. Til dem som fortsatt mener at mer til dem som har mest fra før, fører til mer for alle, så viser all forskning at den teorien er feil. Derimot ser vi nå at avstanden mellom folk øker. Når en liten gruppe besitter mer og mer av kapital og rikdom, når det store flertallet får en stadig mindre del av kaka, når det føres en økonomisk politikk som ekskluderer og skaper ulikhet, kan det få alvorlige konsekvenser.

Dette gir oss all grunn til å fortsette jobben for en politikk for fellesskap og små forskjeller, en politikk som er aktiv, kunnskaps- og næringsrettet, en politikk som skaper trygghet og frihet for enkeltmennesker, verdiskaping for fellesskapet og inntekt for den enkelte. Det er det som er løsningen på mange av de utfordringene vi nå står overfor, en løsning som er moderne og effektiv, og som tydeligvis flertallet av folket i dette landet vil ha.

Til slutt: Høyre og Fremskrittspartiets mantra til nå i debatten har vært at vi er imot omstilling, vi vil ikke bygge landet, og, underforstått, at arbeidsledigheten er de

rød-grønnes skyld. Jeg finner bare ett dekkende ord for det – det blir for dumt.

Norunn Tveiten Benestad (H) [10:59:39]: Tre tema har vært gjennomgående i denne trontaledebatten:

1. Norges bidrag til å skape trygghet og en bedre hverdag for det store antallet flyktninger, asylsøkere og migranter som er på vandring gjennom Europa

2. Klima- og miljøansvaret nasjonalt og internasjonalt

3. Omstillingsbehovet vi ser i næringslivet og den store økningen i arbeidsledighet deler av landet vårt opplever

Høyres parlamentariske leder, Trond Helleland, sa i sitt hovedinnlegg i går at vi gjør hverandre bedre når vi utfordrer hverandres ideer og løsninger, og vi gjør hverandre dårligere når vi mistenkeliggjør hverandres verdier og motiver. Det er godt sagt og en utfordring til oss når vi står i en krevende situasjon.

Vi opplever et turbulent arbeidsmarked. I min landsdel kunne Fædrelandsvennen lørdag fortelle at ledigheten øker med 18 pst. sammenliknet med samme tidspunkt i fjor. 4,1 pst står uten jobb på Sørlandet, og jeg tror vi ligger på landstoppen. En politikk for arbeid, aktivitet og omstilling er både nødvendig og velkommen. Det er en forutsetning for å skape et robust Norge og for å gjennomføre det grønne skiftet.

Samtidig skal vi bygge et samfunn med muligheter for alle til å ha en trygg og god hverdag. Den viktigste velferden i folks liv er å ha en trygg jobb å gå til. Det gjør at vi kan betale huslånet, forsørge oss selv og familiene våre. Derfor er trygge arbeidsplasser og nye næringer som kan gi oss flere ben å stå på, grunnleggende for denne regjeringas prioriteringer – mens Arbeiderpartiet ikke prioriterte nye arbeidsplasser da Jonas Gahr Støre lanserte sine viktigste valgkamp saker i kommunene. Det er oppsiktsvekkende i den situasjonen landet vårt er i.

Jeg er særlig glad for at regjeringa nå øker lærlingtilskuddet igjen, for tiltakene mot ungdomsledighet og for målrettede tiltak for ingeniører. Det treffer situasjonen på Sørlandet og Vestlandet godt. 350 nye arbeidsplasser for PPU betyr at en god del ingeniører kan videreutdanne seg til jobber i skolen, hvor vi trenger flere gode realfagslærere. Økte investeringer i infrastruktur betyr mye for å holde hjulene i gang.

Høy sysselsetting og lav ledighet er grunnmuren i den norske modellen og nødvendig for å sikre velferden. Vårt samfunn har rygg til å bære dem som står utenfor arbeidslivet gjennom denne nødvendige omstillinga, som de rød-grønne kunne ha startet langt tidligere. Den muligheten må vi bruke nå mens vi har den.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:02:30]: De nye moteordene «grønt skifte» må gis innhold for at de skal bety noe for folk i dagliglivet. Hva er motsetning til grønt? I min verden er det svart. Grønt skifte er altså å gå i retning fra fossile til fornybare naturressurser. Det er å gå i retning av grønn energi: strøm fra vannkraft, jordvarme, solcellepaneler. Det er å gå i retning av biodrivstoff: bensin og diesel fra planter og trær. Det er å gå fra karbon som er fra fossil energi – fossilt karbon – til ma-

terialer med basis i grønt karbon. Grønt skifte er altså konkret.

Å gå til et grønt skifte må bygge på at det må bli lønnsomt for folk og næringsliv. Lav oljepris vil gjøre det enda vanskeligere å få til lønnsomhet i foredling av dette grønne karbonet, enten det brukes til energi eller til byggematerialer. Derfor kreves det radikale nye økonomiske virkemidler, nye økonomiske rammebetingelser, for å få til denne lønnsomheten. Lønnsomheten må gjelde både i produksjon, i teknologiutvikling og i industriell bearbeiding av dette grønne karbonet – av råvarer fra primærnæringene, for det er det vi snakker om. I sin basis snakker vi om torsk, timotei og gran, for å være konkret.

Vi snakker om at arbeidsvillig ungdom skal se framtid i dette nærings- og arbeidslivet, at en skal kunne utdanne seg med et håp og en drøm om at en skal gjøre noe som er interessant og samfunnsnyttig. Vi må altså stille spørsmål: Hva vil vi med fiskeriene, hva vil vi med jordbruket, hva vil vi med skogbruket? Et grønt skifte vil kreve skifte av politikk på disse områdene.

Senterpartiet har lagt fram et konkret forslag om etablering av et grønt investeringsselskap for utvikling av teknologibedrifter, grønt karbon. Det er et forslag som nå er i næringskomiteen. Det er et forslag som konkret går inn på industrisiden, og som bygger på den tradisjonen vi har i Norge, nemlig et samspill mellom det offentlige, fagbevegelsen og private – altså samspillet mellom det offentlige, fagbevegelsen og private – for å sikre en industriell utvikling av produkter som har sin basis i det grønne karbonet. Dette er et viktig konkret innspill som kan gi innhold i det grønne skiftet, og det er innhold som nå trengs. Vi trenger ikke flere honnørord uten innhold.

Kari Henriksen (A) [11:05:47]: Først vil jeg takke statsministeren for et godt innlegg. Situasjonen er alvorlig, og forutsetningene for å løse den er gode.

Det er et alvorlig bakteppe: den finansielle situasjonen, ledighetstallene og den største humanitære krise og folkevandring vi har hatt siden annen verdenskrig. Mot denne bakgrunn skal politikken til regjeringa vurderes. Jeg registrerer at statsministeren verner om en dobbeltkommuniserende regjering og legitimerer tobudskapskommunikasjon om den praktiske politikk for å løse det hun selv omtaler som den største utfordringa for landet. Jeg er spent på de langsiktige konsekvensene av en holdning som etter mine begreper er en laissez-faire-holdning i et viktig tema.

Trontalen inneholdt formuleringer det er fullt mulig å slutte seg til. Men når vi kommer til virkemiddelapparatet, trer forskjellene fram: Skattepolitikk som skaper større forskjeller, vi har 8. mars-markeringer som på 1970-tallet, arbeidslivspolitikken der hundretusener av arbeidstakere går i tog – generalstreik. Kan en huske når det var det sist? Jo, for 16–17 år siden. Jo sannelig, denne regjeringa fører oss tilbake til gamle dager på mange måter. Regjeringas manglende vilje til å lytte til det folk har å si, er foruroligende. Fengslet i Nederland ble innført til tross for massive innsigelser fra PST, advokater, pårørende, fagorganisasjoner og menneskerettsorganisasjoner. Søndagsåpne butik-

ker skal gjennomføres, selv om motstanden er som herfra til Kirkenes.

Det har ikke vært omstilling under Stoltenberg-regjeringa, lyder retorikken. Alcoa på Lista har omstilt seg etter 2009 i perioden fram til i dag, og de vil fortsette å omstille seg. Verdens reineste aluminiumsproduksjon er ikke kommet uten omstilling. Oljevirkosomheten i Node-bedriftene som utviklet seg til deltakelse i den eksklusive verdensklassen, etableringen av Mechatronic Innovation Lab ved Universitetet i Agder, der regjeringa heldigvis fulgte opp Arbeiderpartiets satsing, eller Eyde-nettverket, som nå er på vei opp i elitedivisjonen for prosessindustrien. Kriminalomsorgen har ført til verdens laveste gjentakelseskriminalitet, og kriminaliteten har gått ned de siste årene. Sånn kan jeg fortsette.

Er dette kommet fordi vi ikke har omstilt oss? Nei, omstillingene har gitt oss et kjempefortrinn. Det er derfor det er så viktig å ha et permisjonsregelverk som verner om å beholde den kompetansen disse omstillingene har gitt oss.

Virkemidlene er forskjellige, selv om målene kan være de samme. Fellesskapsløsninger som det primære valg er nøkkeltjenester som utdanning og helse: Ja, sier Arbeiderpartiet. Nei, sier regjeringa. Skattepolitikk som fordeler og omfordeler: Ja, sier Arbeiderpartiet. Nei, sier regjeringa. Den norske modellen i trontalen omtales slik: Den største trusselen for den norske modellen er at vi ikke klarer å omstille oss i tide. Det er ingen trussel. Trusselen er at man ikke samarbeider med fagbevegelsen.

Øyvind Halleraker (H) [11:09:12]: Det motsatte av det grønne skiftet er det sorte, sa Lundteigen. Nei, det komplementære til grønt er rødt. Det er altså ikke mer rød politikk vi trenger.

Jeg har lyst til å ta opp et viktig tema fra trontalen, nemlig sikkerhetspolitikken. Vi ser en verden med økende terrorisme, organisert kriminalitet, piratvirksomhet og digitale trusler, som også betyr stadig mer omfattende konsekvenser for internasjonal stabilitet og utvikling.

Krig i Syria og Irak og fremvekst av nye terrorgrupper byr på stadig større utfordringer. Konflikter og lovløshet driver mennesker på flukt og tiltrekker seg fremmedkrigere. Dette berører også Norge direkte. Sikkerhetspolitikken må tilpasses en ny tid ved å se truslene i sammenheng. Utvikling og sikkerhet er to sider av samme sak. Det er viktigere enn noen gang å føre en politikk som bidrar til stabilitet, forebygge radikaliserings, voldelig ekstremisme, organisert kriminalitet og konflikter.

Derfor er det gledelig å se at regjeringa rett før ferien presenterte en rekke tiltak og satsinger på dette feltet. Vi må behandle terrorisme, organisert kriminalitet, piratvirksomhet og digitale sikkerhetsutfordringer i en sammenheng. Det er viktig å fortsette det internasjonale og regionale samarbeidet med organisasjoner som FN, NATO og AU.

Regjeringa vil også styrke berørte lands og relevante organisasjoners evne til å forebygge og bekjempe globale sikkerhetsutfordringer. Regjeringa oppretter nå et bistandsprogram på 100 mill. kr mot mafiavirksomhet og ulovlig handel. Dette inkluderer bl.a. menneskehandel og

miljøkriminalitet. Og det foreslås å opprette et bistandsprogram på 100 mill. kr mot radikalisering, voldelig ekstremisme og terrorisme.

Norge går altså ikke fri fra organisert kriminalitet, piratvirksomhet, trusselen fra hjemvendte fremmedkrigere, terrorisme og digitale angrep. Dette kan på lengre sikt true vår måte å leve på i vårt liberale samfunn. Derfor må vi trygge Norge, vår velferd, våre verdier. Vi må være bedre rustet til å møte det uforutsigbare, og her må vi arbeide langsiktig med en rekke virkemidler. På det internasjonale området må bistand, diplomatiske, justispolitiske og militære virkemidler spille bedre sammen.

Karin Andersen (SV) [11:12:21]: Statsministeren pekte på mange av de store utfordringene vi har foran oss. Noen av de utfordringene er internasjonale, dvs. de fleste av dem er det.

Trusselen mot finansieringsgrunnlaget og den felles solidariske finansieringen av vår velferd er en av dem. Derfor er det store forventninger knyttet til forslag som nå kommer for å begrense den internasjonale gjemningen av inntekter og formuer i skatteparadis og i regimer, som gjør at de med sterkest rygg, som statsministeren sa, overhodet ikke er med og bærer noe lass, fordi de gjemmer seg bort. Dette er den store trusselen mot vår velferdsstat og finansieringen av den. Det er ikke at noen vanskeligstilte eller syke eller uføre får en inntekt det går an å leve av, eller at vi har en velferdsstat som hjelper folk som har et vanskelig liv. Det er ingen trussel mot velferdsstaten. Det er alle disse som gjemmer sine inntekter og formuer og ikke er med på en solidarisk finansiering. Da er det grunn til å minne om at mange av de selskapene som nå er med og spiser av pengene til felles velferd i omsorg og helse og andre tjenester, er nettopp disse selskapene. Når man inviterer til tilbud på barnevern og eldreomsorg og andre ting, gir man oppdrag til selskaper som gjemmer seg i skatteparadis, og på finurlig vis trikser de bort all inntekt, noe som gjør at de ikke er med på spleiselaget verken her eller der.

En av de andre internasjonale truslene mot vår viktigste ressurs, nemlig mennesker, har vi sett avslørt i avisene de siste dagene, og det er dessverre heller ikke noe nytt. Det er saken om dem som kalles nedlasterne. Jeg tar den opp fordi jeg ser justisministeren sitter i salen. Det er grov utnyttning av barn, som blir skadet for livet av overgrep, av mennesker som sitter og benytter billedmateriale fra andre som har begått overgrepene og dermed er en del av det, og selvfølgelig er det et problem.

Jeg vet ikke hvor mange ganger Stortinget har diskutert disse tingene, og at det er disse vi skal beskytte. Jeg vet ikke hvordan det er mulig at man øker politiressursene så til den milde grad, men at dette likevel kan foregå. Noen av disse mennene som VG har avslørt, har jo også blitt tatt før. Det er ikke nye situasjoner. Jeg vil be om at justisministeren når han er her, tar ordet og redegjør for hvordan han vil sørge for at dette får førsteprioritet, for dette er meget alvorlig kriminalitet.

Arild Grande (A) [11:15:42]: Jeg registrerer at statsministeren svarer svært unnskikende både på spørsmål fra

Gahr Støre om våre forslag til endringer i permitteringsregelverket og på utfordringen om hvordan kommunene skal tolke finansministerens uttalelser om bosetting. Samtidig synes jeg gjennom hele debatten at regjeringspartienes representanter har brukt svært mye tid på å karakterisere Arbeiderpartiets politikk framfor å snakke om sin egen politikk. Jeg tror Høyres Kårstein Eidem Løv-aas brukte nesten hele sitt innlegg på å snakke om Arbeiderpartiets retorikk og politikk framfor å snakke om Høyres politikk. Helleland etterlyste samarbeidsvilje og konstruktive tiltak. Da burde vi kanskje kunne forvente en litt mer imøtekommende holdning når vi spør regjeringens representanter – et berettiget spørsmål, mener vi – hvordan kommunene skal forholde seg til sprikende signal fra regjeringen med tanke på den store utfordringen vi nå får med stadig økende ankomster av flyktninger, men også når det gjelder forslag som ble fremmet i Stortinget i går om endringer i permitteringsregelverket – for å nevne noe. Jeg tar regjeringspartienes opptatthet av Arbeiderpartiet framfor egen politikk som et tydelig tegn på at regjeringens representanter har mistet både selvtilitt og ideer.

Vi har lagt bak oss et lokalvalg. Lokalpolitikere har bedt om og fått folkets tillit, og med det følger et stort ansvar. Vi har sett for mange eksempler, mener jeg, på at kommuner har nektet medier innsyn i viktig informasjon, enten når det gjelder måter å organisere virksomheter på som hindrer innsyn, at folkevalgte ikke informeres godt nok av administrasjonen, eller det kan gjelde ansatte som nektes å snakke med journalister. Etter mitt syn representerer dette en demokratisk utfordring som vi må ta på alvor, og det passer godt etter et lokalvalg. Folk vet ikke hva som skjer, og de får ikke muligheten til reagere før beslutninger tas. Offentlig sektor skal være garantisten for åpenhet og garantisten for de ansattes ytringsfrihet. Denne høsten har vi muligheten til å ta grep. Vi skal ha en evaluering av kommuneloven og offentlighetsloven som er ventet like før jul. Jeg ønsker å fremme en interpellasjon til kommunalministeren om åpenhet i norske kommuner. Nyvalgte kommunestyrerepresentanter har nå en mulighet til å sette dette på dagsordenen og bidra til en ny åpenhetskultur i det offentlige Norge.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:19:07]: Denne regjeringen ønsker å skape pasientens helsevesen. Det betyr omstilling, nye arbeidsformer og ikke minst at pasientene skal få flere rettigheter. Dette er noe de ikke-sosialistiske partiene alltid har vært pådrivere for. Vi ønsker å innføre nye lovfestede rettigheter for pasientene.

Denne regjeringen har også lagt til rette for at flere kan behandles på sykehus. Pasienter med lidelser innenfor psykisk helse og rus er prioritert, og denne gruppen har fått et løft med den nye regjeringen. Helseforetakene har fått i oppdrag å behandle flere. «Den gyldne regel» er gjeninnført, og er en regel som sier at områder innenfor psykisk helse og rus hver for seg skal vokse mer enn somatikk. Regelen virker. Ventetiden på behandling i spesialisthelsetjenesten innenfor psykisk helse og rus er redusert med nesten ti dager. Sykehusene vrir nå sine prioriteringer i retning

av å behandle pasienter med problemer innenfor psykisk helse og rus.

I tillegg ble det i 2014 bevilget penger til 200 nye plasser til behandling hos ideelle organisasjoner. Vi ønsket at helseregionene skulle kjøpe flere tjenester av private og ideelle aktører med ledig kapasitet. Under rød-grønt styre fikk ikke rusinstitusjoner som Phoenix Haga i Østfold eller Finnmarkskollektivet behandle pasienter med rusproblemer. Det gjør de nå. Kompetansen var etterspurt.

Vi har også varslet at vi vil gi 400 mill. kr til styrking av kommunale tjenester innenfor rus i 2016, som en del av opptrappingsplanen for rusfeltet.

De som sitter nederst ved det helsepolitiske bordet er løftet fram med denne regjeringen. Det må være et tankekors for Arbeiderpartiet at det måtte til en blå regjering for å få til dette. Arbeiderpartiet er også imot reformen fritt behandlingsvalg, som ble vedtatt i våres. Reformen skal gi pasienter med problemer innenfor nettopp psykisk helse og rus rett til å velge og godkjenne behandlingsinstitusjoner – altså en ny rettighet. Fagrådet for rusfeltets hovedorganisasjon støtter dette.

Gjennom avvikling av aktivitetstaket har også sykehusene fått mulighet til å behandle flere pasienter. Regjeringen har styrket sykehusenes økonomi og lagt til rette for vekst i sine to budsjetter, sammenlignet med det de rød-grønne klarte i løpet av åtte år. Arbeiderpartiet roper på mer penger, men er ikke villig til å innføre reformer som kommer pasientene til gode.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:22:33]: I går slo representanten Trond Giske fast at det ikke er Høyres eller Fremskrittspartiets ansvar at oljeprisen har falt, eller at det var Arbeiderpartiets ansvar at vi fikk finanskrisen. Han fortsatte med å si at politikken som iverksettes for å møte kriser, alltid er regjeringens ansvar. Også resultatene av politikken er regjeringens ansvar. Enhver regjering må til syvende og sist bedømmes på de resultatene man skaper. Jeg er helt enig, og derfor fant jeg fram noen avisforsider fra september 2013.

Etter åtte år med oljebasert fart i økonomien skrev Aftenposten at økonomien bremses opp, og vi var på vei mot økende arbeidsledighet og lavere lønnsvekst. Det var arven etter de rød-grønne. Samme måned hadde Vårt Land overskriften:

«Ernas nye regjering arver forfallsbombe»

Ingressen lød:

«Høyreleder Erna Solberg skal styre et land der skoler og sykehjem råtner på rot. Sju av ti kommunale bygg bør pusses opp, veier mangler asfalt, og norske kirker bør rustes opp.»

Som vi alle vet, ble ikke arveavgiften fjernet før Høyre og Fremskrittspartiet la fram sitt første budsjett, så arven etter de rød-grønne kom med en betydelig kostnad. Den gode nyheten er at vi dermed har en konkret oppussingsliste i disse motkonjunkturtider: alt som råtner på rot under de rød-grønne. Men vi må gjøre det smartere enn de rød-grønne gjorde under finanskrisen. Det er mulig at det ble skapt 300 000 arbeidsplasser under de rød-grønne, men ifølge LOs sjefsøkonom Stein Reegård tilfalt hele syssel-

settingsveksten utenlandsk arbeidskraft. Nettoinnvandringen fra 2008 utgjorde nær 260 000, og LOs sjefsøkonom var ikke i tvil om at dette presset nordmenn ut av arbeidsmarkedet. Så jeg er helt enig med representanten Giske: Politikken som iverksettes for å møte kriser, er alltid regjeringens ansvar – i dette tilfellet: den rød-grønne regjeringens ansvar. Også resultatene er regjeringens ansvar – i dette tilfellet: den rød-grønne regjeringens ansvar.

Enhver regjering må til syvende og sist bedømmes etter de resultatene man skaper. De rød-grønne skapte altså brems i økonomien, høyere arbeidsledighet, lavere lønnsvekst, et land som råtner på rot, og en sysselsetting som har presset nordmenn ut av arbeidsmarkedet uten å skape varige arbeidsplasser. La meg også legge til: 15 000 flere fattige barn fra den rød-grønne regjeringen, som lovet å fjerne fattigdom med et pennestrøk.

Jeg har selv vært permittert. Jeg vet hvor vanskelig det er å få sin inntekt halvert samtidig som huslån og faste utgifter består, uten noen garanti for å få jobben tilbake.

I 2014 ble det kuttet rundt 11 000 oljejobber uten at ledigheten steg. De fikk ny jobb der de trengtes mer. Skulle vi fulgt Arbeiderpartiets press, skulle disse gått lenger på halvert lønn før de likevel ble sagt opp.

Denne regjeringen har vist seg å handle når det er nødvendig, og den bør fortsette som den stevner.

Stefan Heggelund (H) [11:25:46]: I går ble det sagt fra venstresiden at en regjering må ta ansvar for politikken som føres, og jeg tror det ble gjentatt i Politisk kvarter i dag at regjeringen må ta ansvar på sin vakt. Det er altså nivået vi er på nå. Selvfølgelig tar man ansvar. Selvfølgelig tar dette stortingsflertallet ansvar for den politikken som blir vedtatt i denne perioden. Men spørsmålet må jo stilles: Var Norge godt nok forberedt på den situasjonen som kom? Svaret er ganske enkelt nei.

Arbeiderpartiet har snakket mye om sin arv i denne debatten. Talepunktene skal framføres med stolthet. Den sedvanlige selvtilfredsheten som preger Arbeiderpartiet, turer man fram med, uansett. Men det var altså slik at stigende ledighet ble spådd fordi Norge ikke var forberedt på omstilling. Det var grunnen til at Høyre i mange år hadde brukt tiden på å advare mot en økonomi som var for oljeavhengig. Den rød-grønne regjeringen gjorde det enkleste en politiker kan gjøre: reiste rundt i landet og lovet milliarder hit og dit.

Da er det kanskje ikke så farlig at resultatene uteble. 15 000 flere fattige barn var resultatet. Lærere som ikke fikk den etter- og videreutdanningen de ønsket, var resultatet. Unge mennesker som ble usynliggjort i et velferdssystem som ikke klarte å forhindre utenforskap, var resultatet. Økonomiske framskrivninger som viste et framtidig budsjettunderskudd, var resultatet.

Det er dette som er arven – arven etter den rød-grønne regjeringen, og det var her vi tok over. Det Norge trenger nå, er en ansvarlig økonomisk politikk, med et skattenivå som oppmuntrer til framtidige investeringer, en massiv satsing på infrastruktur, satsing på forskning og utdanning, og at vi gjenreiser arbeidsformidlingen i velferdssystemet vårt.

I debatten kaller Arbeiderpartiet seg konstruktive, men man må spørre seg: Er det konstruktivt f.eks. å skape så stor forvirring rundt kommunereformen at egne kommunepolitikere reagerer? Er det konstruktivt å si at regjeringen ikke gjør ting regjeringen faktisk gjør? Er det konstruktivt ikke å kunne gi klare svar om skattepolitikken? Er det konstruktivt i det ene øyeblikket å framstille permitteringsregelverket som en statisk oppfinnelse for så å si at det må tilpasses arbeidsmarkedet?

Å kalle Arbeiderpartiets oppførsel i denne salen for konstruktiv er å frata ordet enhver meningsfull betydning.

Kåre Simensen (A) [11:29:09]: Jeg har lyst å sende en hilsen tilbake til foregående representant: Du verden for en ansvarsfraskrivelse og ikke minst en misbruk av ordet «konstruktiv», for den politikken Høyre fører i dag, er det motsatte av å være konstruktiv.

Jeg hadde lyst å ta ordet fordi jeg var med i delegasjonen fra Europarådet som hadde studietur til Catania på Sicilia i høst. I et møte med deres fylkesmann ga hun uttrykk for at det selvsagt var vanskelig og ikke minst utfordrende å ta imot 300 000 flyktninger over to år. Men hun sa: Vi gjør det og vil fortsette å gjøre det, for det er vår plikt å hjelpe mennesker i nød. Men hun understreket: Vi forventer at resten av Europa tar sin del av byrden. Stikkordet her er Dublin-konvensjonen.

Da vi senere på dagen fikk møte de 26 ungdommene som overlevde skipsforliset der over 800 mennesker omkom, forsto jeg hvor sterk den drivkraften som ligger i mennesker for å skape en trygg og god tilværelse for seg og sine, er. Dessverre har tusenvis av mennesker ikke oppnådd dette. De fant sin grav i Middelhavet.

Hvem er disse menneskene som graver disse massegravene ute på havet? Jo, det er kyniske mennesker, for hvem menneskeliv ikke betyr noe – kun penger, forskuddsbetalt selvsagt. Deretter får menneskene på flukt bokstavelig talt seile sin egen sjø, hvor sannsynligheten for å dø på havet er stor, meget stor. Det siste jeg hørte på Sicilia, var at menneskesmuglerne nå har begynt å kidnappe hverandres flyktninger, for så å kreve løsepenger for dem. Det viser bare hvor kyniske menneskene kan bli. Dette må tas.

Jeg har lyst til – på samme måte som Karin Andersen – å spørre justisministeren, siden han er i salen, om han kan fortelle litt om hvordan Norge jobber for å plukke fra hverandre denne typen nettverk, der menneskesmuglerne virkelig viser hvor onde menneskene kan være.

Slike møter setter sine spor. Derfor tenker jeg mange ganger, i en setting hvor en partileder og statsråd i den norske regjeringen kan si til Kommune-Norge: Ikke ta imot de flyktningene som søker hjelp her, at det er lite verdighet i et slikt budskap. Det står i sterk kontrast til den jobben det norske mannskapet på «Siem Pilot» har som sitt varemerke, i både ord og handling. Hver flyktning som tas om bord, skal bli møtt med verdighet, og hver situasjon – uansett hvor hjerteskjærende den er – skal løses med verdighet.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Hege Haukeland Liadal (A) [11:32:28]: Sittende regjering bruker mer penger over statsbudsjettet enn noen gang, men for hvert år som går, blir andelen til kultur for hele landet mindre. I kombinasjon med en stram kommuneøkonomi blir forskjellen mellom tilbudene kommunene gir, bare større og større. Norge har fått en kulturminister som er opptatt av å lete etter penger til kultur alle andre plasser enn i sitt eget budsjett. La det ikke være noen tvil: Vi har fått en kulturminister som har så armlengdes avstand til hverdagskulturlivet ute i Norge at hun har mistet øyekontakten.

Regjeringen gjør det enkelt for meg å påpeke de manglende ambisjonene, men jeg skulle ønske det var vanskeligere. For taperne nå er de som lever livene sine ute i kommunene. Det er også kulturlivet, og de hadde trengt en forutsigbarhet for sitt viktige arbeid.

Før sommeren ga et samlet storting kulturministeren i oppdrag i vedtaks form å omtale fem punkt spesielt i sin bibliotekstrategi. Det er forunderlig når økt satsing på innkjøpsordningen for barn og ungdom da blir oversett. Jeg tillater meg å spørre regjeringens representanter hva som er årsaken til dette.

Det ville også vært naturlig å få en forklaring på hvorfor strategien ikke nevner en av bibliotekenes viktigste oppgaver. Det ville vært naturlig at musikk i det minste ble omtalt. Det er naturligvis en utfordring hvordan bibliotekene skal forvalte dette ansvaret når kulturministeren ikke har en mening om det i sin framtidige strategi for bibliotek.

At regjeringen nå legger ned den over hundre år gamle bibliotekstjenesten for norske sjømenn, er også et paradoks i et hav av flotte ord i bibliotekstrategien til kulturministeren med bakgrunn fra vestlandspærlen Karmøy.

Jeg har bare én ting å si avslutningsvis: Jeg gruer meg litt til onsdag. Jeg aner at kulturministeren nok en gang er budsjettaperen i regjeringsforhandlingene – dessverre et villet tap.

Sverre Myrli (A) [11:35:20]: Det har slått meg mens jeg har hørt på høyrepartienes talere både i debatten her og i andre debatter den siste tida, hvor bevisste de er på å sverte Arbeiderpartiet og å forsøke å så tvil om partiets ledere. Under Jens Stoltenbergs ledertid hørte vi fra Høyre: «Dette hadde ikke skjedd under Gro Harlem Brundtland.» Som om Høyre liksom hadde vært så glad i Gro Harlem Brundtland tidligere. Det var ledende Høyre-folk som kjørte kampanjen «Bli kvitt'a!» under Gro Harlem Brundtlands ledertid. Nå hører vi under Jonas Gahr Støre: «Dette hadde ikke skjedd under Jens Stoltenberg.» Som om Jens Stoltenberg var en bedre leder enn Jonas Gahr Støre.

Dette gjøres selvsagt bevisst fra høyresida for å snakke ned eller spre usannheter om Arbeiderpartiet og dets ledere. Lengst gikk kanskje Høyres Kårstein Eidem Løvaas i gårsdagens debatt. Han sa: «Jeg savner det gode, gamle Arbeiderpartiet.» Hvorfor sa Eidem Løvaas det? Siden både Eidem Løvaas og jeg har tilknytning til hans hjembygd Sør-Odal, har jeg gått inn i valgstatistikken for Sør-Odal. I 1967, det året Eidem Løvaas ble født, fikk Arbeiderpartiet 67 pst. oppslutning i kommunevalget. Er det det Arbeiderpartiet Eidem Løvaas savner? I 1985, det året

Eidem Løvaas hadde stemmerett for første gang, fikk Arbeiderpartiet også 67 pst. oppslutning i Sør-Odal, da ved stortingsvalget. Er det det Arbeiderpartiet Eidem Løvaas savner? Trykket Eidem Løvaas det Arbeiderpartiet til sitt bryst? Selvfølgelig gjorde han ikke det! Høyre og Eidem Løvaas har aldri hatt sansen for Arbeiderpartiet og aldri hatt sansen for Arbeiderpartiets ledere. De har aldri hatt sansen for verken Harlem Brundtland eller Stoltenberg, men de sier det i ettertid, i en strategi for å snakke ned dagens ledere. Og det gjør selvsagt Høyre bevisst – et parti som var imot allmenn stemmerett for menn, imot allmenn stemmerett for kvinner, imot åtte timers arbeidsdag, imot opprettelse av Statens lånekasse for utdanning, imot innføring av uføretrygd og imot lovfestet rett til videreutdanning.

Så sier ikke jeg at alle disse reformene er Arbeiderpartiets fortjeneste alene, men arbeiderbevegelsen sto på barrikadene for disse reformene sammen med andre. Da de ulike brikkene i velferdssamfunnet ble vedtatt, skjedde det mot Høyres vilje. Det er sannheten. Når nye reformer er blitt vedtatt, har Høyre først protestert, så har de akseptert, og etter hvert har de applaudert. Men i førersetet har de aldri vært. Det er sannheten.

Siri A. Meling (H) [11:38:31]: Jeg skulle ønske representanten Myrli og hans kolleger i Arbeiderpartiet brukte mer tid på å snakke om sin egen politikk. Det kunne være interessant for flere.

Jeg er glad for at både trontalen og statsministerens innlegg i dag fokuserte mye på de utfordringene vi møter i kjølvannet av en lav oljepris og stigende arbeidsledighet. I morgen legges statsbudsjettet frem, og det er allerede varslet at det vil være et budsjett for arbeid, for aktivitet og for omstilling. Vi trenger å legge frem løsninger på de utfordringene vi ser i dag, og vi trenger å gjøre Norge mer robust for fremtiden.

Ved forrige nedgangsperiode, i forbindelse med finanskrisen for noen år siden, var situasjonen annerledes. Den gangen hadde vi en petroleumsnæring som gikk på høygir på en høy oljepris, og som hadde både et høyt og et stigende aktivitetsnivå gjennom denne krisen. I dag er situasjonen annerledes. Vi har ikke den samme trekraften fra oljenæringen, og vi må ta omstillingsbegrepet på større alvor og finne frem til de bærebjelkene som skal bære velferdssamfunnet vårt videre fremover.

I statsministerens innlegg i dag var hun tydelig på at en av hovedutfordringene våre fremover er å bygge en næringsstruktur som er enda mer klimavennlig enn den vi har i dag. Men samtidig understreket hun at petroleumssektoren fortsatt kommer til å være grunnstammen i vår økonomi i lang tid fremover, selv om den gjerne ikke vil bidra til de samme vekstimpulsene i økonomien som det vi har sett gjennom de siste tiårene.

Det er lov å ha flere tanker i hodet samtidig. Vi må både kunne videreutvikle en petroleumsnæring samtidig som vi bygger opp andre industristrukturer. Og i et klimaperspektiv skal vi heller ikke glemme at oljen som produseres på norsk sokkel, har lave klimautslipp i sin produksjon sammenlignet med andre oljeprovins, takket være både streng lovgivning og en leverandørindustri og en

kompetanse som har svart på de utfordringene miljøet har krevd.

Norge er i dag en stor gassprodusent, og vi må ta med oss det faktum at gass har halve klimautslippet av kull når det produseres til energiformål, og vil altså være en viktig del av en mer klimavennlig energiproduksjon fremover i Europa.

Det aller viktigste er å skape nye jobber, både innenfor eksisterende næringsliv og i nye bedrifter, og vi har mange lyspunkter i dette arbeidet: Vi har en befolkning som har et høyt kunnskapsnivå, vi har et velfungerende partssamarbeid i arbeidslivet, vi har en regjering som satser på kunnskap, på forskning og på utvikling, og vår oppgave blir å tilrettelegge for at vi skal få god innovasjon og næringsutvikling og industrivekst fremover, med mange nye jobber.

Jorodd Asphjell (A) [11:41:50]: Økende arbeidsledighet krever handling. For Arbeiderpartiet har alltid høy sysselsetting og lav arbeidsledighet og et nært og godt samarbeid med organisasjonene i arbeidslivet vært selve fundamentet og grunnmuren i den norske velferdsmodellen. Arbeiderpartiet legger til rette for vekst og nye arbeidsplasser med aktiv næringspolitikk. Vi vil ha et mangfoldig næringsliv i ulike regioner og lokalsamfunn og at hele landets ressurser blir tatt i bruk og blir utnyttet på best mulig måte.

Arbeiderpartiet vil satse på fagarbeideren, sørge for flere læreplasser, oppdatere utstyr og maskinparker på fagutdanningene, satse på yrkesfaglærere, styrke fagskolene og bedre adgangen til å ta fagbrev og ikke minst sørge for et anstendig og trygt arbeidsliv i Norge.

Arbeidsledigheten blant unge vokser. Tidligere var stigende ledighet blant unge et større fenomen i Europa. Nå er dette i ferd med å bli en realitet også i vårt land. Det er viktig å få på plass tiltak som hindrer at unge skyves ut i permanent arbeidsledighet.

Arbeid gir den enkelte mulighet til å realisere egne drømmer og skape trygghet for seg selv og sin egen familie. Følgende står i trontalen:

«Det å stå uten arbeid er alvorlig for den det rammer.

Det offentlige apparatet er beredt til å bistå de som har blitt arbeidsledige over i nye jobber.

Situasjonen for ungdom og andre utsatte grupper følges nøye.»

I sterk kontrast til hva regjeringen selv uttaler, er situasjonen for en rekke bedrifter over hele landet meget kritisk. Regjeringen har valgt å sende ut utføringarbeid på anbud. Det har nå medført at minst 60 pst. av volumet disse bedriftene står for, blir overført til kommersielle aktører. I Nord-Trøndelag vant Frisknett hele fylket. Det er også en kommersiell aktør. I Sør-Trøndelag har Euroskolen, en kommersiell aktør, tatt nesten hele fylket. På Fosen har de vunnet alle anbud. Dette innebærer nesten en halvering av tiltaksplasser fra årsskiftet og rammer Noris AS i Rissa, SAVA AS i Ørland og Bjugn og Fosen Vekst i Åfjord. Rosenvik AS på Orkanger er en annen bedrift som er sterkt rammet av denne anbudsrunderen. Sju ansatte må gå fra årsskiftet. Dette er grupper som mister jobben sin, og som er

meget usikre på hva framtiden vil bringe. Dette er arbeidsplasser som handler om bistand og oppfølging for utsatte grupper.

Når det gjelder anbudsprosessen, er mitt klare inntrykk at regjeringen tilstreber å få kommersielle aktører til å utføre attføringsarbeid i framtiden. Dette vil i ytterste konsekvens medføre at den samfunnsoppgaven som attføringsbedriftene i dag har, vil bli avvirket. Arbeids- og sosialministeren ønsker et større mangfold av aktører i attføringsbransjen som begrunnelse for å konkurranseutsette flere skjermede tiltak. Det er absolutt det motsatte som skjer, for her skyves utsatte grupper ut i arbeidsledighet.

Christian Tynning Bjørnø (A) [11:44:57]: «Arbeidsmarkedet trenger stadig færre mennesker som er gode i matematikk – med mindre de også har høy sosial kompetanse.» Dette skrev økonomiprofessor Mari Rege for et par uker siden i en kronikk i Dagens Næringsliv med tittelen «Kunnskap er ikke nok».

Rege har et poeng, selv om jeg ikke under noen omstendighet politisk vil jobbe for å få færre mattetalenter i Norge. Men så er det heller ikke det Rege egentlig mener. Det hun derimot gjør, er å peke på noe av det helt essensielle med å leve, produsere, bidra og kunne utnytte hele potensialet i et menneske. Det handler verken om å kunne årstall, pugging av det periodiske system, andregradsligninger eller at en er den raskeste leseren i klassen. Disse kunnskapene er lite verd hver for seg og alene.

Kunnskap hos elevene må kunne brukes som byggestein for mer kunnskap. Den må kunne omsettes i praksis, og det må elevene lære på skolen. Det er ferdigheter som skaper mer fleksible og omstillingsdyktige mennesker.

Den rød-grønne regjeringen satte i 2013 ned Ludvigsen-utvalget, et utvalg som skulle ta for seg intet mindre enn innretningen av framtidens skole – elevenes læring i framtidens skole. Utvalget jobbet i to år, og noen av hovedkonklusjonene som ble presentert før sommeren, var:

- mer kreativitet i skolen
- elevene må få tid til å gå i dybden; skolen må legge til rette for dybdelæring
- elevene må øves i å sortere kunnskap og være kritiske
- elevene må få styrket opplæring i psykisk helse
- det må ryddes i læreplanene

Dette er ikke noen lettvinde og enkle anbefalinger. Ludvigsen-utvalget har utfordret oss politisk til i større grad å kunne se sammenhengene og helheten i skolen, og det engasjerer flere enn oss. Utdanningsforbundet har lagd debattefter. Elevorganisasjonen har det på dagsordenen, og NHO og fagbevegelsen følger anbefalingene med interesse. I høst skal det være høringskonferanser, og så gjenstår det å se hva vi politisk velger å gjøre.

Arbeiderpartiet har som vanlig vært i forkant og har bl.a. nylig fremmet et representantforslag om å satse på mer psykisk helse i skolen, kunnskap hos elevene og handling. Det ville vært en god start om Stortinget kunne samle seg om dette forslaget.

I går hadde vi et replikkordskifte i denne sal om å ta det viktigste først. Faren med det er at en står i fare for å glemme noe på veien. La ikke det bli skjebnen til anbefalinge-

ne fra Ludvigsen-utvalget – det kan få store konsekvenser for elevenes læring i framtidens skole.

Marianne Aasen (A) [11:48:06]: Trontaledebatten preges i år av den situasjonen vi har med økt ledighet og dårligere økonomiske framtidutsikter. Flyktningkrisen, som vi ikke har sett maken til i etterkrigstid, er også med og preger debatten. Dette krever at vi tenker nytt. Omstilling er selve ordet disse to dagene. Da er selvfølgelig naturlige temaer å komme innom forskning, skole, utdanning og kompetanse, altså kunnskap, og det er i denne salen bred enighet om å satse på kunnskap.

Også statsminister Erna Solberg tok dette opp. Men jeg la merke til at det var en litt pussig inngang til temaet, nemlig ved å gå om Shanghai-indeksen, som er én måte å rangere universiteter i verden på, og som er diskutabel, noe også Universitetet i Oslo – som gikk fram, som statsministeren sa – tar med en klype salt. Det er vanskelig å måle universiteter, men det jeg opplever som kanskje mer problematisk med å trekke fram Shanghai-indeksen i et resonnement rundt kunnskap, er at det signaliserer et ytterligere fokus på rangering, på elitesatsing, og at regjeringens politikk ligger langs de linjene der.

Mer kunnskap og kompetanse trengs i hele landet, i alle sektorer, uansett hvor det er i Norge, og uansett om man jobber i offentlig eller i privat sektor. Vi er selvfølgelig nødt til å styrke konkurranseevnen i næringslivet, men skal vi lykkes med noe i nærheten av de ambisjonene som er i denne salen rundt det å omstille i offentlig sektor, enten det er i justissektoren eller i transportsektoren, som regjeringen er representert med akkurat nå, krever det at man får langt mer trykk på kompetanseutvikling og forskning i profesjonsutdanningene og de som skal utdanne ingeniører, de som skal utdanne sykepleiere, de som skal utdanne innen alle de andre velferdsstatsyrkene, og de som skal utdanne lærere. Der har vi sett en manglende satsing fra regjeringen. Det er mye elitesatsing – for mye elitesatsing – når det gjelder universitets- og høyskolesektoren, mens vi ser at profesjonsutdanningene ikke får den tilsvarende satsingen. Der trengs det bedre kvalitet. Der trengs det mer og bedre forskning om man skal få til et løft – ikke minst fordi det er helt nødvendig for å oppnå de målene vi har i samfunnet.

Så jeg har høye forventninger til i morgen, at det kommer mer penger til kunnskap og mer penger til forskning. Men jeg håper også at man tenker bredde, og at man tenker at hele landet skal med, og at det ikke blir en elitesatsing nok en gang.

Martin Kolberg (A) [11:51:16]: Slik jeg hørte det statsminister Solberg sa om flyktningssituasjonen, er det ikke noen grunn til å mene noe annet enn at man kan slutte seg til det. Det er veldig fint at statsministeren i denne debatten forteller Stortinget at regjeringa vil fremme en tilleggsproposisjon for å håndtere den helt aktuelle situasjonen. Hun inviterte også, som Jonas Gahr Støre sa tidligere i debatten, til dugnad. Alt dette er bra.

Men det gjenstår allikevel noe som jo har vært en gjennomgangstone i denne debatten, og som jeg er sikker på at

statsministeren er godt informert om, og det er det som er blitt tatt opp gang på gang, nemlig forholdet til hennes finansminister. Det begynner kanskje å bli litt kjedsommelig, dette, ettersom det er spurt om så mange ganger. Men vi er altså i den situasjonen her i Stortinget at til tross for alt det bra statsministeren sier, får vi henne ikke til å si at finansministeren ikke burde sagt at man skulle boikotte Stortingets vedtak. Det får vi henne ikke til å si. Det burde hun gjort, hvis hun skulle opprettholdt sin autoritet. Men det overrasker ikke meg, for sånn går det når man tar partier som Fremskrittspartiet inn i regjeringa – høyrepopulistiske partier som påberoper seg retten til å kjøre dobbelt. Det må jo være voldsomt slitsomt også for dem som representerer Høyre i denne salen, å sitte og høre på dette, høre at ikke én representant for Fremskrittspartiet i løpet av to dager er i stand til å si noe ordentlig om hvor de virkelig står. Å la dem få lov til å fortsette på den måten er et nytt fundamentalt trekk i norsk politisk virkelighet som er en følge av at Fremskrittspartiet nå er kommet i regjering. Og det er Høyres ansvar at de har tatt dem inn.

Man kan jo trekke en annen – morsom, holdt jeg på å si – slutning av dette. Betyr det som vi nå har fått vite, at vi skal få en stor tilleggsproposisjon, at Fremskrittspartiets politikk på dette området er nullet ut helt? Kanskje det er sånn. Det ville vært bra – men jeg tviler på det, da kommer nok igjen. Arbeiderpartiets representanter har tatt dette temaet seriøst nå i løpet av to dager.

Og så har jeg en forundring til slutt, og det er at jeg merker meg at ingen av mellompartiene tar det opp – ikke Kristelig Folkeparti, ikke Venstre. Det burde de gjort med det engasjementet de har for flyktningsektoren.

Erik Skutle (H) [11:54:40]: Nå har jeg fulgt med på denne debatten både i går og i dag, og et symptomatisk trekk ved flere av Arbeiderpartiets innlegg er at man snakker i store ord om omstilling. Men når Arbeiderpartiet skal nevne sine egne tiltak for å fremme omstilling, nevnes det bare kortsiktig motkonjunkturpolitikk. Det kan være vel og bra med motkonjunkturtiltak, det har denne regjeringen også, men å legge til rette for omstilling er noe helt annet. Det er et langsiktig arbeid.

Representanten Gahr Støre nevnte to tiltak i sitt hovedinnlegg i går, framstilt som forslag fra Arbeiderpartiet for å gjøre omstillingen i Norge lettere, nemlig opprusting av fergeflåten og et nytt permitteringsregelverk. Det kan være vel og bra – det skal jeg ikke drøfte nå – men det er definitivt ikke tiltak som nødvendigvis fører til omstilling. Vi vedtar ikke omstilling i denne sal, men vi kan legge til rette for det med de midlene vi har til rådighet. Felles for de midlene er at de virker på lang sikt, som f.eks. utbygging av vei og bane, slik at arbeidsmarkedene blir større – jo større arbeidsmarkeder, jo større produktivitet, jo større omstillingsevne – eller satsing på forskning og utvikling, både ved de akademiske institusjonene og ute i bedriftene, eller noe så banalt som satsing på høyere kompetanse hos lærerne i grunnskolen eller satsing på gründere.

Skal vi skape omstilling og nye grønne arbeidsplasser, som mange snakker veldig varmt om fra denne talerstolen, er vi helt avhengige av folk som er villige til å ta risiko.

Når Innovasjon Norge nå kutter sin saksbehandlingstid fra 60 til 4 dager, er det noe som senker terskelen for folk til å ta den risikoen, og når regjeringen kutter i formuesskatten, blir det enklere for gründerbedrifter å drive.

Man kan se for seg at man driver et IT-selskap som har en brilliant ny teknologi, og skal ut for å hente penger fra investorer for å gjøre den teknologien bedre. Man selger 20 pst. av aksjene for 2 mill. kr, som man skal bruke på å utvikle selskapet videre. Da har selskapet plutselig en papirverdi på 10 mill. kr før man har tjent en eneste krone. Man kan spørre seg om en stor ekstra skatteregning er med på å fremme eller hemme gründernes evne og vilje til å utvikle selskapet og ta risiko.

Dette er ikke et søkt fantasi eksempel, men hverdagen for utrolig mange som har en god idé, og som vil satse. Jeg har fortsatt til gode etter 14 timer med debatt å høre hva Arbeiderpartiets løsninger er for å legge til rette for den omstillingen vi trenger. Det eneste jeg hører, er kortsiktige tiltak. Jeg tror vi kan fastslå at Arbeiderpartiets tiltak for å møte den omstillingen som vi går inn i, er «for lite, for sent».

Anna Ljunggren (A) [11:57:54]: Gjennom denne debatten disse to dagene har Høyre og Fremskrittspartiet påstått at det er nytt at Arbeiderpartiet er kontinuerlig opptatt av omstilling – igjen gjennom innlegget fra Erik Skutle like før jeg gikk opp på talerstolen. At Arbeiderpartiet ikke har gjort noe for å omstille Norge i en grønnere retning, er feil.

Norge var tidlig ute med å innføre miljøavgifter. Svo-velavgiften ble innført allerede i 1971, CO₂-avgiften i 1991. I 2005 ble det innført et begrenset nasjonalt system for handel med CO₂-kvoter, og dette ble utvidet og integrert med EUs kvotesystem fra 2008. Det gjør altså at bedrifter og forbrukere får en pris på sine utslipp, noe som stimulerer til mindre utslipp og mer omstilling. I 2007 ble NO_x-avgiften innført, bilavgiften er lagt om i en mer miljøvennlig retning, CO₂-avgiften er økt for innenriks luftfart, og grunnavgiften for fyringsolje, bensinavgiften og dieselavgiften er økt.

Høyre gjentar til det kjedsommelige hva vi ikke gjorde i regjering, i stedet for faktisk å gjøre noe nå når de sitter i regjering. I tillegg er påstandene ofte feil. Statsminister Erna Solberg snakker om et grønt skifte, men i flere saker er det venstre-sentrum på Stortinget som tar initiativ. Elektrifisering av Johan Sverdrup, kull ut av pensjonsfondet og klimalov – regjeringen stritter imot.

Vi er nå inne i en krevende tid. Det er 20 år siden antall arbeidsledige i landet samlet var høyere enn det det er nå. Det er ingen grunn til å overdramatisere, men det er grunn til å se på tiltak, spesielt når denne utviklingen så tydelig rammer én region og én type næring. Aller mest krevende er situasjonen på Vestlandet, i olje- og gassnæringen. Kostnadskutt i oljeindustrien forsterker effekten av den lave oljeprisen og har ført til omfattende runder med oppsigelser. Sammenlikner man arbeidsledigheten i Rogaland nå med september i fjor, har arbeidsledigheten økt med 70 pst., og Nav tror at antall ledige vil øke i samme tempo fram til neste år.

Trontalen tar til en viss grad med behovet for å se på

tiltak, samtidig som regjeringens egen beretning viser at sysselsettingstillene går opp i de aller fleste yrkene. Men for dem som nå opplever å miste jobben, er det liten trøst i at andre får seg jobb i andre fylker, og det er liten trøst å høre statsministeren til det kjedsommelige gjenta at det vil komme tiltak i statsbudsjettet. Det haster å få på plass tiltak, og tiltak fra januar 2016 kan være for sent. Vi har dessverre en regjering som framstår som handlingslammet når en hel region sliter. Jeg tviler ikke et sekund på at regjeringen tar situasjonen på alvor, men fra å ta det på alvor til å komme med tiltak er dessverre veien lang for den sittende regjeringen.

Kirsti Bergstø (SV) [12:01:05]: Det er positivt at statsministeren oppfordrer til å delta i dugnaden som trengs for å møte mennesker på flukt på verdig vis. Det er særlig positivt etter en valgkamp som har framstått som rene parademarsjen i smålighet fra Fremskrittspartiets side. Vi har sett et parti som har dyrket fram kunstige motsetninger, og som har stilt spørsmål om vi skal hjelpe våre egne eldre eller de fremmede andre. Raushet har aldri stått i veien for en god eldrepolitikk, men taushet kan stå i veien for et varmere samfunn, særlig når motsetningene som trekkes opp, både er farlige og feilaktige.

Selv om statsministeren var stille i sin tale om Fremskrittspartiets dobbelthet, har mange vanlige folk reist både seg og sin røst og delt ut mat og engasjert seg ved å samle inn penger og prøvd å finne løsninger på f.eks. boliger når politikere har kjørt seg fast. Dugnadsånden lever blant folk, som aldri har kjøpt bildet om at du må sulte din mor for å gi mat til en fremmed bror. For folk har sett at det bildet er falskt. SV har gått til valg på å be folk om å ta kampen for et varmere samfunn, for eldreomsorg, skole og miljø, og samtidig åpne opp lokalsamfunnene sine for mennesker på flukt.

Jeg må også kommentere noen innlegg om den store arven, om arven fra de rød-grønne. For hva var egentlig den? Jo, det var et Norge der forskjellene gikk ned for første gang på 25 år, mens forskjellene skjøt fart ellers i Europa. Det var et Norge som et forbilde i likestillingspolitikken, et av verdens beste land å bo i og å være mor i. Og det var et Norge med en ungdomsledighet som var en av verdens aller laveste. I et sånt perspektiv er det interessant å høre skjellsord om den rød-grønne arven, mens en annen arv forsteines, og forskjellene øker: Er du rik, ja så skal du bli rikere.

Jeg er ikke imponert over dagens regjeringens innsats i den alvorlige situasjonen som mange mennesker i landet vårt opplever. Det å komme haltende med miniatyrtugaver av løsninger som både rød-grønne partier, LO og NHO fremmet i fjor, er ikke å være i forkant. Derfor sier jeg: Vær så god, vi har mer enn bedre løsninger for permitteringsordninger som kan arves, og jeg lover at det er helt uten avgift!

Tina Bru (H) [12:04:03]: Etter å ha fulgt denne debatten må jeg si at jeg hører et arbeiderparti som forsøker å tegne et bilde av at tanken om omstilling ble skapt av dem, det har alltid blitt gjennomført av dem, og det er de som

har de rette svarene også for nåværende omstilling. Men hva er så innholdet i denne historiefortellingen? Jo, det er at omstillingen Norge står overfor, trenger spesielt en ting: et bedre permitteringsregelverk.

Jeg er enig i at det som ble gjort i revidert budsjett på regelverket, var riktig og nødvendig. Men skal svaret i den situasjonen vi står i, alltid være en større utvidelse av permitteringsregelverket? Hvis vi nå skulle gitt folk som mister jobben i oljeindustrien, mulighet til å gå permittert i ett år, er det neste naturlige skrittet da to år?

Men Arbeiderpartiet er i det minste gjenkjennelig. De er som vanlig mer opptatt av tiltaksplasser enn arbeidsplasser. Mens representanter fra regjeringspartiene har brukt denne debatten til å synliggjøre hva som gjøres for å skape og trygge arbeidsplasser, bruker Arbeiderpartiet sin tid til å snakke om et permitteringsregelverk. Representanten Gahr Støre brukte to av sine replikker på statsministeren i dag til å snakke om nettopp det – ikke ett ord om tiltak for å skape og trygge arbeidsplasser. Jeg kan bare tolke det som at Arbeiderpartiet er helt enig i alle våre tiltak her, så jeg ser veldig frem til skryt om dette når budsjettet kommer i morgen.

Representanten Gahr Støre sa også i dag tidlig i Politisk kvarter at vi ikke må sammenblande det som skjer i oljenæringen, med debatten om omstilling. Jeg er til dels enig i det. Men det pågår en helt egen omstillingsdebatt i oljenæringen. Den handler om kostnadsreduksjoner, effektivisering og standardisering. Alle er enige om at kostnadsnivået i næringen må ned. Bransjen må jobbe mer effektivt. Men må ikke det også da bety at det må bli færre som arbeider der? Kostnadsnivå handler også om antall mennesker ansatt. Skal bransjen jobbe smartere, må den klare seg med færre folk i fremtiden.

Hvorfor tror da Arbeiderpartiet at det riktige svaret nå er å låse inn arbeidskraft i en næring som strengt tatt nok ikke ville hatt plass til like mange folk som før? Er det ikke mer fornuftig å bruke ledige hender til andre uløste oppgaver? Jeg mener representanten Gahr Støres holdning om å vente og se og håpe på bedre tider er utrolig passiv.

Vi skal ikke omstille oss vekk fra oljenæringen, men vi må innse at det må jobbe færre her i fremtiden om den skal sikres bærekraft. Det ansvarlige å gjøre da, er å sørge for god kompetanseoverføring til andre næringer, legge til rette for å skape nye arbeidsplasser og sørge for at de som har mistet jobben, har en annen trygg jobb å gå til i fremtiden. Alt annet er uansvarlig.

Ove Bernt Trellevik (H) [12:06:57]: Det var kjekt å høyra statsministeren i dag. Ho minte oss på at i år er det 50 år sidan oljealderen for alvor starta i Noreg. Den første utlysinga på sokkelen skjedd i 1965, og historia frå då og fram til no er historia om korleis velferdssamfunnet vårt vart bygd, og kva rikdom det har gjeve oss. Me må ta med oss at innovative bedrifter gjennom sin kompetanse har drive både maritim næring og oljebransjen framover mot meir berekraftig utvinning og drift. Dei har utvikla ny teknologi. Norskbaserte maritime selskap og oljeserviceselskap er blant dei verdsleiande på sitt felt, og bidreg i aller høgaste grad til det grønne skiftet. Dette vitnar om at norsk

kompetanse er svært konkurransedyktig innan oljesektoren og den maritime næringa.

Men oljeprisen har falle dramatisk. Det minner oss om at dette er ein syklisk bransje, og det vil ta lang tid før andre løysingar enn olje vert konkurransedyktige som råvarer. Trass i låg oljepris vil fleire felt verta bygde ut på norsk sokkel i åra som kjem, og ein forventar at produksjonen vil halda seg på dagens nivå i mange år framover. For oljeselskapa vert det då sjølvsagt svært viktig å rusta seg for låg oljepris, og det må også norsk økonomi gjera.

Høgre gjekk til val i 2013 på å styrkja norsk konkurransekraft. Det er viktig at fastlandsindustrien i Noreg også hevdar seg internasjonalt. Me treng fleire bein å stå på når oljeproduksjonen fell i framtida. Det første budsjettet regjeringa presenterte, i 2014, bar preg av ei rekkje gode tiltak for å styrkja norsk konkurransekraft. Dette er verke-middel norsk næringsliv i dag ønskjer mykje meir av. Det me politikarar best kan bidra med, er internasjonalt gode konkurransedyktige rammevilkår for næringane våre. Maritim næring langs kysten har såleis rost regjeringa for hennar maritime strategi. Tilbakemeldingane er svært gode, og det beste me kan gjera, er å realisera strategien og regjeringsplattforma.

Men som me har høyr av fleire her – omstillinga har sin pris. Det me opplever, er smertefullt for dei som mistar arbeid sitt, og me merkar det svært godt på Vestlandet. Men heldigvis har me svært gode offentlege ordningar som skal hjelpa den enkelte i ein overgangsfase. Desse ordningane har regjeringa også styrkt. Det er også gjeve stimulans til bedriftene og satsa på ytterlegare arbeidsmarknadstiltak.

Men me burde også fått fjerna formuesskatten. Før året er omme, ligg 100 offshoreskip i opplag. Mange har mista arbeidet, reiarlaga står utan oppdrag, båtane har ikkje inntekt, og det er store opplagsutgifter. Reiarane må betala formuesskatt. Dette kan ikkje gå i lengda. Framleis snakkar Arbeidarpartiet om at formuesskatten er skattelette for dei rike. Dei burde absolutt forstå betre.

I løpet av trontaledebatten har det vore mange innlegg her, spesielt frå Arbeidarpartiet, som presenterer politikk som i realiteten utset den nødvendige omstillinga. Eit døme på det er debatten som me òg høyrde representanten Tina Bru nemna her, om permitteringsregelverket. Det å utsetja denne omstillinga er ikkje det Noreg treng.

Odd Omland (A) [12:10:33]: Framfor å ruste felleskapet mot framtiden har denne regjeringens største satsing vært store skatteuttak til de aller rikeste. Vi ser også en regjering som er lite lydhør for behovene til folk rundt om i landet. Vi ser en regjering som er mer opptatt av næringsnøytralitet enn av å drive en aktiv næringspolitikk. Vi ser en regjering som fører en politikk som fremmer en sterk privatisering og sentralisering – i det hele en regjering som tar Norge i feil retning.

Mange rundt om i det ganske land er opptatt av den nasjonale helse- og sykehusplanen som er varslet i høst. Jeg håper at når den framlegges, vil den bidra til å skape trygghet rundt om i landet, og at den ikke legger opp til en storstilt sentralisering av akuttberedskapen.

Arbeiderpartiet har i sine alternative budsjetter lagt inn

et betydelig løft for kommuneøkonomien. Det er helt nødvendige midler dersom vi skal løfte skole, eldreomsorg, klima osv.

Vi ser en regjering som heller ikke er villig til å kompensere for den store skattesvikten kommunene opplever.

I sommer opplevde vi i tillegg svært sterke reaksjoner da regjeringen sendte ut sitt forslag om fjerning av eiendomsskatt på verk og bruk. Om det kan være behov for enkelte justeringer i regelverket, kan sikkert diskuteres, men dette forslaget innebære en sterk overføring av midler fra kommunene til staten. Cirka 150 kommuner har i sine høringsuttalelser protestert kraftig. Jeg er glad for at Kristelig Folkeparti og Venstre har tilkjennegitt at de ikke støtter regjeringen, og jeg forventer at regjeringen da ikke fremmer dette forslaget.

Vi ser en sterk økning i ledigheten, spesielt på Sørlandet og Vestlandet. Tiltakspakken Arbeiderpartiet la fram før valget, treffer våre utfordringer i landsdelen godt. Node-klyngen har vært en suksess. Jeg er også glad for at regjeringen til slutt kom etter oss og bevilget midler til Mechatronic Innovation Lab, og jeg forventer videre oppfølging. Et annet tiltak som Arbeiderpartiet har løftet fram, og som Node er opptatt av for å få opp aktiviteten, er en forsering av plugging av brønner i Nordsjøen.

En satsing på grønne datasentre vil gi mange arbeidsplasser. Da er det viktig snarest å få på plass en avtale med Statnett, slik at det blir lagt fiber sammen med strømkabelen som nå skal legges mellom Norge og Tyskland – som for øvrig kan gi en besparelse på mellom 60 og 70 pst. Her har regjeringen etter mitt syn somlet lenge nok, og tiden er i ferd med å renne fra oss. Det kreves omgående handling fra statsrådets side.

Charlotte Spurkeland (H) [12:13:46]: I debatten har flere av representantene snakket om at Norge trenger flere bein å stå på. Det er også Høyre enig i, og det viser vi gjennom en politikk som stimulerer til økt aktivitet på ulike felt, en politikk som løser viktige oppgaver i dag, og som rustar Norge for fremtiden.

Olje og gass er de viktigste næringene for norsk økonomi, men de fleste arbeidstakere jobber ikke direkte i denne bransjen. De fleste i det private jobber i små og mellomstore bedrifter av ulike størrelser og med ulike ting. Vi snakker ofte om at vi skal finne ut hva Norge skal leve av etter oljen. Jeg tror ikke det kommer til å være én ting, men mange ting, og en av disse kommer til å være de kreative næringene. Om man er artist, billedkunstner, manusforfatter eller skuespiller, er man, med noen veldig få unntak, som regel sin egen arbeidsgiver. Ringvirkningene av verdiskapingen i kulturnæringene har ikke vært særlig høyt på dagsordenen før inntil nylig. Musikkartisten eller manusforfatteren er ikke bare seg selv, de har med seg en rekke andre personer og bedrifter for å kunne lage sitt sluttprodukt.

De kreative næringene består av mange små bedrifter og enkeltpersonforetak som samlet sett utgjør en voksende næring i Norge. Det er derfor gledelig at regjeringen gjennom sin politikk legger til rette for disse. Forenklinger for bedrifter er viktig for kulturnæringen også. Det er

også gründerpolitikken som regjeringen fører. I tillegg har man gjennom f.eks. Innovasjon Norge en del forretningsvirksomhetskurs som er spesielt rettet mot kulturnæringen. Dette er veldig bra. I tillegg har regjeringen varslet innføring av en ny incentivordning for utenlandsk film. Denne ordningen vil gi Norge konkurransefortrinn på linje med det som mange andre land allerede har, nemlig at deler av momsens refunderes. For lokale filmarbeidere i Nord-Norge og på Vestlandet vil det være mer business å ta del i den, og lokale bedrifter og reiseliv vil merke dette på hotellovernattinger, reiser internt i Norge osv. Sluttproduktet vil i tillegg være god reklame for Norge og et annet gode for en næring i Norge som også har et større potensial, nemlig reiselivsnæringen.

Norge vil som kjent ikke kunne være billigst, men vi kan være best. Også for de kreative næringene må vi sikre at vi legger til rette for at det er attraktivt å etablere seg i Norge fordi Norge trenger flere bein å stå på, og dette vil kunne være ett av dem.

Kjersti Toppe (Sp) [12:16:34]: Regjeringa skal i haust leggja fram ein nasjonal helse- og sjukehusplan, i ein situasjon der norske sjukehus har ein gjennomsnittleg beleggsprosent som er blant dei høgste i OECD-landa, og der berre Israel og Tyrkia har kortare liggjetid enn oss. Faktum er at norske sjukehus har for få senger til for mange pasientar. Korridorpasientar har vorte eit vanleg fenomen, som er ein alvorleg trussel mot pasienttryggleiken.

Gjennomsnittsbelegget i norske sjukehus er i dag på 93 pst. Det er åtte prosentpoeng over den internasjonalt anbefalte øvre grensa for det som er forsvarleg, på 85 pst. Høg beleggsprosent fører til redusert kvalitet og pleie og til auka risiko. Ei stor tysk undersøking konkluderte nyleg med at ein beleggsprosent på over 92,5 gir markant auka dødelegheit blant pasientar og auka sjukdom blant tilsette.

Senterpartiet meiner at vi må innføra eit «forsvarlighetstak» i Noreg på 85 pst. belegg i ordinær sjukehusdrift, slik England har gjort. Men både regjeringspartia og Arbeidarpartiet har offentleg sett seg imot dette. Det er urovekkjande.

Helseministeren har i svar på spørsmål frå Stortinget slått fast at alle nye sjukehus i Helse Sør-Aust, som nytt sjukehus i Drammen og nytt sjukehus på Gaustad, no vert planlagde for ein beleggsprosent på 90, altså langt over grensa for det som er forsvarleg. Korleis kan dei forsvare dette?

Regjeringa opnar opp for å sentralisera all pasientbehandling som krev akuttkirurgi. Problemet er at regjeringa ikkje har forklart kvar desse pasientane da skal behandlast – på overfylte sjukehus i dei store byane med pasientfarleg beleggsprosent?

Vi treng alle dei sjukehussengene og lokalsjukehusa vi har i Noreg. Vi treng å styrkja kapasiteten og kvaliteten ikkje berre i lokalsjukehusa, men òg i dei større sjukehusa. Vi treng ikkje privatisering og fritt behandlingsval, vi treng ein politisk dognad for å få dei offentlege sjukehusa på fote igjen og ein aksept for at vi har ein befolkningsstruktur og eit busetjingsmønster i Noreg som krev eit desentralisert sjukehusstilbod som inkluderer kirurgar i akuttmottaka.

Sjukehus er politikk. Senterpartiet inviterer til eit breitt samarbeid i heile opposisjonen om ein modell for kvalitet som hindrar regjeringa i å sentralisera folket sitt helsevesen, der vi er knalltydelege på at norske sjukehus må styrast demokratisk, byggjast på samarbeid i staden for på konkurranse mellom sjukehus og sjølv sagt ha ein beleggsprosent som ikkje er direkte pasientfarleg.

Ingrid Heggø (A) [12:19:28]: Dei som kom tidsnok i går, fekk med seg innlegget frå arbeidarpartileiaren, der han påpeikte at regjeringa Solberg i dei to åra dei har styrt, ikkje har ført ein politikk som svarar på dei utfordringane vi står overfor i samfunnet. Framfor å rusta fellesskapet for framtida har den største satsinga til regjeringa vore skatte-kutt. Dette er pengar som kunne vore brukte på fleire lærarar, fleire tilsette i eldreomsorga og hjelp til dei som treng det aller mest. Det er ei vente-og-sjå-haldning hos landets statsminister, medan vi treng ei regjering som forstår og handlar.

Høgre har vore passivt, og regjeringa har vore på etterskot i ei rekkje saker. Eg vil gjerne nemna i fleng: permitteringsregelverket, tiltaksplassar. Regjeringa kom nølande etter med ein for svak pakke mot ungdomsløysa. Gründersatsinga kjem ikkje, men det kjem ein plan til hausten. Manglande satsing inn mot næringar som slit, og ei lang-siktig klimavenleg omstilling manglar fullstendig, i tillegg til skattesvikt i kommunane.

Så vert eg ganske opptrekt av at regjeringa seier at Stoltenberg-regjeringa ikkje starta arbeidet med omstilling. Dette er heilt feil. Ein av hovuddimensjonane i Meld. St. 39 for 2012–2013, Mangfold av vinnere, som vi la fram våren 2013, handla nettopp om omstilling i næringslivet. Denne meldinga avviste Solberg-regjeringa å handsama. Ho kom difor ikkje opp i Stortinget. No har det gått to år, og pipa har fått ein annan lyd.

Arbeidarpartiet har brukt desse to åra på både ei landbruksplattform, ei fiskeriplattform og ein rapport om moglegheitene i omstilling – for å nemna noko – og det vert òg jobba med ein industristrategi.

Statsministeren omtalar endringane i permitteringsregelverket som å låsa inne arbeidskraft. Det er skremmande at Noreg skal ha ein statsminister som ikkje tek inn over seg Alvoret og ser verdien av omstilling og omskulering internt i bedriftene.

Vi i Arbeidarpartiet meiner at det er dei tilsette som er den viktigaste kapitalen til bedrifta, også utanom festtalanene.

Marit Arnstad (Sp) [12:22:14]: En del av Høyres og Fremskrittspartiets representanter har i denne debatten refset Senterpartiet for å være imot sentraliserende reformer. De mener at vi ikke har egne alternativer, og at vi er imot alt, særlig imot de sentraliseringsreformene som regjeringen foreslår.

Når en står midt oppi sånne typer debatter, får en av og til en ganske surrealistisk følelse, og det fikk jeg i dag. I går la nemlig Politidirektoratet fram sin anbefaling og innstilling om sentralisering av politimesterembetene og nødsentralene, og i dag er regionavisene mange plasser en ganske

besynderlig lesning. I flere fylker går de stortingsrepresentantene som stemte for denne sentraliseringen, ut og sier at de skal kjempe imot tilrådinga fra direktoratet. De skal altså oppføre seg som lobbyister overfor et direktorat om en beslutning de selv kunne tatt her i Stortinget, men som de med åpne øyne har fraskrevet seg å ta. For det er jo ikke en naturlov at framtidig organisering av politimesterembetene skal tas i Politidirektoratet. Fram til nå har jo kommunene både hatt innsigelsesrett om nedlegging av lensmannskontor, og man har vært nødt til å gå i statsråd for å få gjort endringer i strukturen. Og med åpne øyne har stortingsflertallet i vår sentralisert og redusert antallet politidistrikt fra 27 til 12, men det har også rett og slett fraskrevet seg muligheten til å ha herredømme over hvor disse hovedsetene for politimestrene skal være. Det gjelder for så vidt også nødsentralene, der de har sagt at samlokalisering er fornuftig.

Når da forslaget kommer, skal de i ettertid gjøre seg til lobbyister. Det er det samme som ikke å stå rakrygget bak den beslutningen som en faktisk var med på, og den sentraliseringen som en har skrevet under på. Det er en fullstendig ansvarsfraskrivelse, fra bl.a. representantene Hoksrud, Rodum Agdestein og Vågslid.

Senterpartiet ønsker også endringer i politidistriktene, men vi ønsker den såkalte fylkesmodellen og mener den ville vært langt mer balansert. Det er for langt mellom Drammen og Kristiansand. Det er for langt fra Bodø til Trondheim. Vi mener også at Stortinget burde tatt ansvaret for beslutninga om hvor nødsentraler og politimesterembeter skal være lokalisert. Derfor har vi dag fremmet et forslag i Stortinget om å gi en ny anledning til det, slik at alle de stortingsrepresentantene som nå er bekymret, kan få muligheten til å være med på å gjøre en ny vurdering.

Det er grunn til å være forstemt over det som nå skjer i politiet: en sterk sentralisering, mangel på ressurser i politidistriktene, og nå skal vi altså også stå foran en lokaliseringskamp, forårsaket av stortingsflertallet sjøl og gjennomført av det samme flertallet.

Dag Terje Andersen (A) [12:25:27]: Når vi nå er i debatt om trontalen, er vi halvveis i stortingsperioden. Det har blitt betydelige endringer. Trontalen bruker begrepet «den norske modellen», og tidligere har Høyre prøvd å gi inntrykk av at det er en felles modell som mange i Norge har stått bak og utviklet. Ja, Kåre Willoch skriver fremdeles bøker om det i god konservativ tradisjon. Men det nye er at med Fremskrittspartiets inntreden i regjeringa har vi fått et regjeringsparti hvis partileder på sitt siste landsmøte før valget ti ganger angrep den norske modellen i sitt foredrag og sa at den står i veien for det norske folk.

Det er politisk interessant, for mens Høyre tidligere har innehatt rollen som bremsekloss med hensyn til utvikling av det vi kjenner som den norske modellen, har Fremskrittspartiet et klart liberalistisk politisk utgangspunkt. Derved har vi fått synliggjort et skille som går dypt inn i Høyre selv, fordi Høyre tidligere har blitt holdt i ørene av sentrumspartiene og den konservative sida i Høyre har vunnet fram. Nå ser vi at den liberalistiske delen av Høyre

har fått støtte av sin kollega i regjeringa, og vi ser en helt annen politisk retning.

Vi ser systematiske angrep på den norske modellen. Vi ser det på den økonomiske politikken, der den nye retninga er mindre spleising, mer oljepengebruk, men mindre vilje til å betale dugnad over skatteseddelen, og dårligere fordeling – som til og med OECD sier at økonomisk gir dårlige resultater med større forskjell på folk. Vi ser det på samarbeidet med partene, som er en annen bærebjelke. Vi så det i forbindelse med arbeidsmiljøloven, vi har sett det i forbindelse med permitteringsreglene, og vi har sett det i forbindelse med søndagsåpne butikker – at den nåværende regjeringa ikke har dialog med partene i arbeidslivet og på den måten bidrar til en positiv utvikling i samfunnet.

Vi ser det også på det tredje beinet, som er velferden, der vi i fjorårets forslag til statsbudsjett så betydelige kutt i ytelsene til dem som har minst: kutt i barnetillegget for uføre, 1 mrd. kr i kutt fra godtgjørelsen til de arbeidsledige – en klar politisk profil.

Den norske modellen har tjent det norske folk godt. Den har vakt forundring og beundring i mange andre land. Den er nå under direkte angrep fra en av Europas mest liberalistiske regjeringer. Det er ikke nye ideer – det er gamle ideer, og det er ikke gode løsninger.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [12:28:50]: I et av de tidligere innleggene i debatten dristet jeg meg til å savne det gamle Arbeiderpartiet, og det gikk ikke bl.a. representanten Myrli hus forbi. Han gjorde en visitt til min gamle hjemkommune, Sør-Odal, og lurte på om det var de 67 prosentene som Arbeiderpartiet oppnådde ved valget det året jeg ble født, eller de 67 prosentene som Arbeiderpartiet oppnådde ved valget det første året jeg hadde stemmerett, som jeg savnet. Jeg savner nok ingen av delene. Det gjør nok i stedet Arbeiderpartiet, for tallene er litt annerledes i dag. Men jeg kan i hvert fall fortelle at det å vokse opp med sånne tall er en spore til inspirasjon og rekrutterte i alle fall meg, selv om det å melde seg inn i Høyre i Sør-Odal på 1980-tallet vel var det nærmeste man kunne komme et ungdomsopprør akkurat der.

I alle fall: Det jeg savner – for å klargjøre det – er det ansvarlige Arbeiderpartiet, som ikke skal reversere, og som ikke høylytt skal stritte imot de viktige reformene og de viktige sakene som vi nå skal jobbe med sammen fremover. For det er en høylytt protest mot nesten enhver reform og enhver liten flik av Høyres politikk, selv om man gjerne stille aksepterer det til syvende og sist. Det som det handler om, er jo at vi nå sammen skal ruste Norge for fremtiden, og jeg savner at Arbeiderpartiet i større grad blir med på det.

Det som det også er viktig å rydde opp i, er representanten Haukeland Liadals innlegg om stoda for kulturen i Norge. Det ble malt et nesten litt sørgmodig bilde med sørgmodig røst om kulturfeltet som budsjettaper, og at det var mindre til kultur, og det hele ble kronet med at dette var et villet tap. Det er det ganske voldsomt å påstå. For i perioden 2013–2015 – da den sittende regjeringa bestyrte budsjettene – har statsbudsjettet vokst med 5,6 pst. I den samme perioden har budsjettet for kulturfeltet vokst

med 9,6 pst. Det kan jo ikke være «et villet tap», «en budsjettaper» eller «mindre til kultur».

Hvis man i tillegg inkluderer spillemidlene, som også går til frivilligheten, kulturen og idrett, har overføringene fra det offentlige til det felte økt med nesten 15 pst., altså 2,6 ganger mer enn den generelle veksten i statsbudsjettet. Så vi har god grunn til å være stolte av kulturbudsjettene som regjeringen har lagt frem.

Jorodd Asphjell (A) [12:31:43]: Jeg rakk ikke å avslutte mitt forrige innlegg, så jeg fortsetter der jeg slapp. Det var knyttet til anbudsutsettingen av attføringsbedrifter i Norge som arbeids- og sosialministeren har foretatt. Dette er bedrifter som har såkalte tilrettelagte tilbud knyttet til attføring, oppfølging og skjermede tiltak. Når mer enn 60 pst. av det som gjøres i dag rundt i landet, nå er mistet til private, store aktører med begrunnelsen at man ønsker et større mangfold i anbudsgivere, er det det stikk motsatte vi ser. Dette er alvorlig for den enkelte som har det tilrettelagte tilbudet, men også for lokalsamfunn som har små og store hjørnesteinsbedrifter som utfører disse oppgavene. Det er alvorlige virkninger av privatisering og anbudsutsetting av viktige institusjoner og oppgaver som den blå-blå regjeringen nå gjennomfører, og som rammer utsatte grupper i samfunnet vårt – noe som står i sterk kontrast til det regjeringen sier og prøver å gi inntrykk av.

En annen utsatt gruppe som rammes av regjeringens politikk, er pasienter som trenger et godt psykisk helsetilbud. Vi ser nå at St. Olavs hospital bl.a. har foreslått at Orkdal distriktpsikiatriske senter skal få redusert sine bevilgninger med 3 mill. kr, noe som betyr fem sengeplasser eller fire årsverk. Det handler om sentralisering fra distriktene og inn til byene.

Vi ser også at det er foreslått å legge ned akuttilbudet ved Orkdal sykehus med begrunnelsen at det er mer effektivt å legge det til Trondheim – til St. Olavs hospital. Dette rammer selvsagt dem som bor rundt omkring i distriktene, og det gode helsetilbudet som er der, og ikke minst alle de gode fagarbeiderne som jobber ved DPS-ene, ved sykehus og andre helsetilbud i regionen. Ved valget nå i de 428 kommunene så vi at det var en klar rød-grønn vind. Det var et klart varsku til høyresiden om at vi ikke ønsker mer sentralisering. Vi ønsker mer desentralisering, der folk bor, og at oppgavene må løses der.

Vi som tilhører den ikke-konservative gruppen her i Stortinget, ønsker en mer rettferdig fordeling som sikrer gode og trygge velferdstjenester over hele landet, og ikke en skattekuttpolitikk som demonterer landet vårt bit for bit.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [12:34:43]: De utenfor dette huset som har hørt debatten, tror jeg sitter igjen med et spørsmål etter disse to dagene her: Hvordan skal vi møte omstillingen – med bedre rammevilkår for bedriftene, eller med økte skatter for norske eiere, med å skape nye arbeidsplasser, eller som Arbeiderpartiets partileder overraskende nok sa på Politisk kvarter i morges, med å vente på at det kanskje kommer bedre tider? Hvis dette er svaret fra Arbeiderpartiets partileder – og svaret fra Ar-

beiderpartiet – på omstillingen som vi står overfor, er det grunn til bekymring, for spørsmålet er først og fremst om vi skal satse på arbeidsplasser eller tiltaksplasser. Skal vi møte omstillingen med vilje til reformer, eller, som Arbeiderpartiet vil, skru klokken tilbake og reversere helt nødvendige reformer?

Selv om Arbeiderpartiet prøver å fremstille historien på en annen måte, har Høyre lenge snakket om behovet for omstilling. Senest i budsjettet for 2015 var Arbeiderpartiet mest opptatt av å tegne et solskinnsbilde av norsk økonomi. Det var ikke ett spor av bekymring for at ledigheten kunne øke, tvert imot var Arbeiderpartiet opptatt av å fremheve den lave ledigheten.

Enkelte i denne salen mener at bedrifter som tjener mindre penger, lever godt med å betale mer skatt. Det er ikke jeg enig i. Tvert imot har det sjelden vært så viktig å senke skattene som nå. Vi må skape nye arbeidsplasser, og de må komme i prosjekter som kan realiseres raskt. Derfor er det så viktig at regjeringen satser på vedlikehold, spesielt innenfor samferdselssektoren. Men i de to tiltakspakkene som Arbeiderpartiet nå har lagt frem, finnes det ikke én krone til vedlikehold av samferdsel – ikke en eneste krone har Arbeiderpartiet satt av til vedlikehold på samferdsel, tiltak som vi vet på kort sikt vil være med og skape mange arbeidsplasser rundt omkring i hele landet.

Budsjettet er selvfølgelig viktig, men omstillingen avhenger også av at vi lykkes med å gjennomføre viktige endringer for å ruste Norge for fremtiden. Derfor har regjeringen endret arbeidsmiljøloven, derfor har vi etablert en jernbanereform. Da er det feil, med den tiden vi nå går inn i, å svare at disse reformene skal reverseres. Vi kan ikke vente på at det kanskje kommer bedre tider. Vi må være fremtidsrettede, vi må sørge for en offensiv utvikling av landet. Da kan vi ikke skru klokken tilbake og reversere reformer og øke skattene for både folk og næringsliv.

Hadia Tajik (A) [12:37:57]: Denne debatten nærmar seg slutten, og då er det rimeleg å sjå kva som har vore kjenneteiknet i løpet av diskusjonen. Eg vil gå så langt som til å seia at til og med tinnsoldatar stilte opp på rekke og rad vil framstå som meir engasjerte enn det Høgre og Framstegspartiet sine representantar har framstått som når dei har forsvart regjeringas politikk. Dette er representantar som er i forsvarsposisjon. Dei seier at dei ikkje har skulda for oljeprisfallet, dei har ikkje skulda for den aukande arbeidsløysa. Det er ikkje det det handlar om. Det handlar ikkje om skuldfordeling, det handlar om å ta ansvar. Det at Noreg i dag har den største arbeidsløysa på over 20 år, skjer på deira vakt. Eg gjentek: Det skjer på deira vakt. Det må vera rimeleg å forventa meir.

Statsministeren seier at dei har ein politikk for omstilling, men i realiteten har dei ein politikk for auka forskjellar. Det var dei som foreslo endringar i formuesskatten, eit skatteopplegg som gjorde at 50 pst. av skatteletten gjekk til dei 5 pst. rikaste i landet. Uavhengige ekspertar meiner at det er vanskeleg å koma på skatteutt som er mindre fremjande for vekst og meir fremjande for forskjellar enn det regjeringa har kome med. Dei har ein familiepolitikk som på sikt kan bidra til å gjera det vanskelegare å kombinera

familieliv og arbeid, når dei har foreslått å auka kontantstøtta, når dei har ført ein politikk som kan føra til høgare barnehageprisar. Summen av dette trekkjer i ei retning der det vert vanskelegare å delta i arbeidslivet for småbarnsforeldre. Dei har ein politikk for auka sosial segregering når dei ønskjer auka innslag av private aktørar, særleg innanfor skule. Dette er ikkje endringar som vil skje over natta og forandra Noreg over natta. Det dette handlar om, er at deira politikk er drivarar for auka forskjellar i Noreg, ikkje drivarar for små forskjellar. Det svekkjer vår evne til å møte den krevjande framtida som me her står overfor.

Leiande ekspertar, OECD, IMF, peikar alle på at aukande ulikskap er noko som kan skada økonomisk utvikling og økonomisk vekst, og det reduserer også evna til omstilling. Så står det att å sjå om budsjettet i morgon endrar på dette, om det rustar oss betre for framtida, eller om ein fortset med å satsa på drivarar for auka forskjellar i Noreg.

Dette er ideologisk drive fram, det er ikkje fagleg underbygd, og det bringer meg til mitt siste punkt, nemleg ideologisk legitimering. For det er påfallande kor unnvikande statsministeren er i møte med sitat frå finansministeren frå valkampen om å sabotera regjeringas politikk for busetjing, for då gjev statsministeren sin legitimitet til Framstegspartiets mislykka forsøk på å spela på negative reaksjonar på asylsøklarar som er på flukt. Det er ein legitimitet statsministeren ikkje burde vera komfortabel med å gje.

Lisbeth Berg-Hansen (A) [12:41:13]: Etter at jeg ble stortingsrepresentant, har jeg lært meg viktigheten av stemmeforklaring. Etter å ha lest trontalen tror jeg jammen at jeg trenger litt leseforklaring.

Regjeringen skriver at vårt velferdssamfunn er bygd opp av arbeid – arbeid over flere generasjoner. Det er jeg helt enig i. At folk er i arbeid, er også avgjørende viktig for selvfølelsen til den enkelte. Det å vite at man faktisk betyr noe, at man bidrar til fellesskapet, gir folk en god følelse, som igjen gir lyst til og ønske om å bidra enda mer. Det er nå behovet for leseforklaring kommer, for hvordan har regjeringen vist arbeidsfolk at de verdsetter arbeidsinnsatsen deres?

Statsministeren sa i dag i sitt innlegg at skatt er viktig. Det er jeg enig med henne i. Regjeringen skriver i trontalen at skattesystemet skal innrettes sånn at det i større grad bidrar til vekst og verdiskaping. Det høres jo lovende ut. Arbeiderpartiet vil i kjent stil bidra til det. Men hva har regjeringen så langt bidratt med? Jo, de har brukt de store pengene på skattelettelser som i stor grad har havnet i noen få nabolag i Asker og Bærum. Vanlige arbeidsfolk har fått noen få kroner i skattelettelser. Og rekk opp hånden dere som tror at vanlige arbeidsfolk får lyst til å yte noe ekstra når de ser hva regjeringen til de grader prioriterer. Hvor ble betydningen av arbeid av?

Jeg har vært så heldig at jeg har fått være med på å bygge opp en bedrift fra grunnen av. Og ja, det er mye som skal klaffe for å lykkes med en bedriftsetablering. Men jeg tør påstå at en nøkkelfaktor er at man har arbeidsfolket med på laget, at hver og en som jobber i bedriften, føler at

de betyr noe, og uten dem er det faktisk ingen bedrift. Akkurat det samme gjelder for nasjonen Norge. Skal vi lykkes med omstilling, og skal vi lykkes med å bygge morgendagens samfunn, må vi også bidra til at arbeidsfolk føler at de er akkurat like mye verdt som dem med store formuer. Regjeringens skattepolitikk har dessverre i hvert fall ikke så langt gitt dem den følelsen.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [12:44:05]: Det er alltid interessant å lytte når sosialistiske kollegaer her i Stortinget snakker om konkurranseutsetting og privatisering innenfor eldreomsorgen. Det kan virke på meg som om rødgrønne politikere er så redde for et mangfold i våre kommunale tjenester at de ikke engang kjenner forskjellen mellom begrepene. Privatisering er når du betaler selv for en tjeneste, konkurranseutsetting er når det offentlige betaler for tjenesten som brukeren mottar.

Jeg er ikke redd for konkurranseutsetting, men jeg er fryktelig redd for de store, uheldige variasjonene i kvalitet som vi har i norsk eldreomsorg. Derfor er jeg glad for – og det er populært å snakke om «på vår vakt», som sykepleier kan jeg vel si det – at på vår vakt har vi en regjering som er opptatt av å måle på kvalitet, som er opptatt av å bygge kompetanse i denne omsorgen. For forskjeller i kvalitet følger absolutt ikke skillelinjen mellom ideelt eller privat drevne sykehjem og offentlige, kommunalt drevne sykehjem. Derfor kan eksemplet til Torgeir Knag Fylkesnes i går om demensomsorg i Finnmark være viktig i en debatt om kvalitet, men det er en fullstendig feilslått diagnose å tro at kvalitetsutfordringene i eldreomsorgen i Norge handler om hvem som leverer tjenesten. Knag Fylkesnes' partileder, Audun Lysbakken, og jeg besøkte Manglerudhjemmet sammen med helsekomiteen i vinter, et sykehjem som er drevet av private på kontrakt med Oslo kommune. Det var et fantastisk møte med ledelse og ansatte, som dedikert drev demensomsorg med ett mål for øye, å skape en god, meningsfull hverdag for syke pasienter med alvorlige demensdiagnoser. Og Oslo måler på kvalitet. Siden 2010 har ideelle og private scoret omtrent likt på kvalitet målt opp mot kvalitetsmålene som Oslo kommune selv har utarbeidet og benytter for sine sykehjem. De private scoret omtrent like bra på kvalitet som de ideelle, som har langt høyere driftskostnader, og vesentlig bedre enn de kommunale, som også har høyere driftskostnader enn de private. Så debatten om mangfold i eldreomsorgen minner meg om de ideologiske kampene om mangfold som jeg var med på i kommunestyret da jeg ble småbarnsmor for første gang på slutten av 1980-tallet.

Jeg misunner småbarnsforeldre den valgfriheten og det mangfoldet som de har i dag. De kan velge mellom et utall barnehager med pedagogisk drevet profil, eller det kan være en gårdsbarnehage på Eidsvoll med få unger. Jeg mener faktisk det er på høy tid at vi unner den eldre generasjonen den samme typen valgfrihet.

Jeg er ingen tinnsoldat, slik en av de foregående representantene valgte å karakterisere oss. Jeg er en politiker som har en bestemt og viktig ambisjon om å skape en bedre omsorg og et mye større mangfold i disse tjenestene i årene framover.

Terje Aasland (A) [12:47:13]: La meg starte med en liten kommentar til Hofstad Helleland. Hun opplyste i debatten i stad at hun i Politisk kvarter hadde hørt Jonas Gahr Støre si: La bedriftene få mulighet til å vente – knyttet opp mot permitteringsregelverket. Hvis det er Høyres inngang til det forslaget som ble fremmet i går om å endre permitteringsregelverket, skjønner jeg at Høyre har tungt for å være med på et slikt forslag. Da har Høyre faktisk mistet nerven i det som foregår ute i den konjunktursvingende delen av norsk næringsliv nå. Det er klart at det som tas opp i det forslaget som vi har fremmet om endringer i permitteringsregelverket, er helt nødvendig for de bedriftene, ikke for å låse inn arbeidstakere til de bedriftene, men for å sørge for at de bedriftene faktisk har en mulighet både med hensyn til omstilling og med tanke på en situasjon der eventuelt konjunktorene skulle endre seg. Men dette bare føyer seg inn i rekken av retoriske poenger framført av Høyre og Fremskrittspartiet i denne debatten.

Det andre er at de konsekvent har fraskrevet seg enhver form for ansvar for nåtiden gjennom debatten. Nesten annen hver Høyre-representant er oppe og sier: etter åtte år med rød-grønt styre. Det er da jeg stiller meg spørsmålet: Er det ikke på tide at Høyre og Fremskrittspartiet tar et ansvar for den situasjonen landet befinner seg i nå, i stedet for å skyldte på andre og på hva som faktisk har blitt gjort for over to år siden? De må jo vedkjenne seg de utfordringene de står oppe i, ta ansvar for dem og prøve å vise noen veier inn i framtiden. Men jeg har ikke sett og hørt så veldig mye engasjement knyttet til det i løpet av den trontaledebatten som vi snart har vært igjennom. Det er faktisk sånn at etter åtte år med rød-grønt styre var situasjonen i landet annerledes, vesentlig annerledes, enn det den er nå. Vi hadde skapt 350 000 flere arbeidsplasser, 70 pst. i offentlig sektor. Vi bygde et sterkt fellesskap, hadde trygge ansettelsesforhold for de ansatte og arbeidstakerne, og vi behøvde ikke å ødelegge arbeidsmiljøloven, sånn som Høyre og Fremskrittspartiet har gjort nettopp for å skape fleksibilitet og handlingsrom for arbeidsgivere til å trække på arbeidsfolk. Det er situasjonen. Det er den dere nå må ta ansvar for opp mot den massive arbeidsledigheten som skyller innover landet.

En snakker om omstilling. Ja, det første dere gjorde, var å kaste Meld. St. 39 for 2012–2013, som var lagt fram av næringsminister Trond Giske, og som inneholdt nettopp temaer om hvordan vi skulle møte tiden vi gikk inn i, fordi den var usikker. Men dere kastet den rett i søppelkorpa fordi dere ikke evnet å ville gå inn i temaet omstilling på det tidspunktet da dere overtok.

Det er på tide at Høyre og Fremskrittspartiet tar ansvar for den virkeligheten landet befinner seg i.

Gunnar Gundersen (H) [12:50:36]: Jeg tror ikke jeg har hørt samme debatt som representanten Aasland, og nå er jeg like forvirret når det gjelder debatten, som han er når det gjelder tall. For jeg kan i hvert fall gi Arbeiderpartiet at det vel var 70 pst. i privat sektor at arbeidsplassene kom. Men hvis Aasland også hadde hørt, så er arbeid, aktivitet og omstilling selve overskriften på trontalen og på utfordringene framover.

Jeg må si at inntrykket jeg sitter igjen med etter debatten, er at man ikke har tatt inn over seg den utfordringen Norge faktisk står overfor. Jeg har sagt mange ganger at det faktisk at vårt bytteforhold med utlandet er reversert, skaper enorme utfordringer som vi ikke helt har løsningen på. Da hørte jeg Gahr Støre si i går at vi ikke kan plukke vinnerne, men støtte opp under næringer med naturgitte fortrinn. Så har man snakket en del om dette. Men jeg trodde at det viktigste naturgitte fortrinnet vi har i Norge, er kompetanse. Det er faktisk ingen i denne sal som kan si hvor de gode ideene dukker opp, men vi kan si ganske mye om hvordan vi skal dyrke dem fram. Da er det ingen tvil om at regjeringens løsninger og regjeringens politikk de to siste årene, som jeg også forventer fortsetter i budsjettet, med satsing på gründere, på entreprenører, på skatteletter, til egenkapital i norsk næringsliv, på samferdsel, på kunnskap, er de løsningene som i hvert fall treffer flest, og som ikke plukker næringer som skal vinne, som jeg hører min kollega fra Hedmark, Knut Storberget, skal tilbake til. Jeg vil da minne om at Hedmark ikke akkurat var vinneren i den oljeøkonomien som Arbeiderpartiet skapte.

Det er også en annen ting som forundrer meg, og det er Gahr Støres omfavelse av Menon-rapporten. Ja, hva sa den? Den sa at alle skatteletter virker. De virker litt forskjellig, men alle virker. Grünfeld, som var leder av utvalget, sa også at du kan reversere konklusjonen: Alle skatteøkninger vil svekke investeringene. Det får Arbeiderpartiet svare på. Det er to forutsetninger i den rapporten. Det ene er at vi har det perfekte kapitalmarkedet. Det andre er at det ikke spiller noen rolle hvor eierskapet hører til. Begge deler er veldig urealistisk – jeg vil nesten si på jordnet. Det er massevis av rapporter som påviser at det er viktig hvor eierskapet er, også for hvor man investerer. Det man også må være klar over, er at rapporten forutsetter at perfekte kapitalmarkeder gjør at utenlandsk kapital kommer inn når norsk kapital ikke er der. Ergo ønsker Arbeiderpartiet en større andel av utenlandsk eierskap i norsk næringsliv. Dette får man snart begynne å svare på, når man faktisk står overfor en ganske stor omstilling. Vi vet at det er i gründerbedriftene at de nye arbeidsplassene kommer, og Arbeiderpartiet har ikke én løsning for dem.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:53:59]: Det er mange sterke ord om konkurrenter og venner og hva de har gjort og ikke gjort når det gjelder omstilling, sist fra representanten Gundersen.

Høyres Erik Skutle sa tidligere at omstilling er langsiktig arbeid. Det er jeg helt enig i. Det er kontinuerlig arbeid, men nå er det ekstra behov for innsats fordi vi har satset for mye på olje, sånn at omstillingsbehovet blir enormt når prisene på olje og gass faller. Spørsmålet er da hva en skal omstille til. Her må vi være konkrete. Hvilke næringer skal vi satse på? Det er ikke nok – som representanten Gundersen snakker om – med kompetanse. Kompetanse er sjølsagt. Kompetanse må hele tida forbedres. Men det er kompetanse i forhold til hva du skal bruke den til. Hvilke næringer har man forutsetninger for i et internasjonalt marked å kunne bli konkurransedyktige på sett i forhold til de store internasjonale utfordringene, der klima er en av de

store? Vi må gi innhold i det grønne skiftet. Vi må gi innhold i hva det er vi vil, konkret. Det er så mange familier og næringsdrivende som har blitt skuffet over Stortingets overordnede, generelle flokler som en ikke har kunnet stole på.

Under den rød-grønne regjeringa fikk vi en skogpakke som inviterte til 500 mill. kr. satsing på Investinor. Det har vist seg ikke å fungere. De statsrådene som var med på det, må være med og ta sjølkritikk for at det ikke fungerte. Høyre hadde ikke noe bedre forslag. Så vi er egentlig alle i samme båt. Vi må ned på det praktiske. Vi må gi innhold i uttrykket «grønt skifte».

Senterpartiet har lagt fram et forslag om et statlig, grønt investeringsselskap på 10 mrd. kr. Det er ingen kommentarer til forslaget. Det er ingen alternative forslag fra Høyre om hvordan vi skal industrialisere de produktene som har sin basis i fornybare naturressurser.

Jeg synes at folk og næringsdrivende trenger klarere signaler fra Stortinget om hva det er vi legger i det som vi nå snakker så fint om. En må ha forutsigbarhet, en må ha lønnsomhet. Ungdommen må finne interesse i å utdanne seg i disse bransjene som en ser har framtidshåp. Men da må vi endre de økonomiske spillereglene. Det kommer til å koste store økonomiske midler. Vi har ennå muligheten i Norge. Vi må satse nå, for gjør vi ikke det, blir det vanskeligere og vanskeligere å ta de investeringene når problemene blir enda større enn det vi ser i dag.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:57:10]: Det har vore ein viktig debatt. Det er kanskje ikkje den mest spenstige trontaledebatten eg har opplevd, men eg trur likevel at den dagen me har hatt i dag, kjem til å prege Noreg denne hausten. Da tenkjer eg for det første på den invitasjonen som statsministeren gav til eit breitt skatteforlik. Det er ei oppfølging av noko som har skjedd tidlegare i Noreg, og som har vore ein suksess. Me har i denne sal funne fram til gode, breie skatteforlik som både har ført til ei effektivisering og til at me får meir igjen for ressursane. Det me står framfor no, er at me er nøydde til å levere på noko som ingen i realiteten i denne sal har lovt. Så vidt eg veit, er det ingen politiske parti som har lovt dei store reduksjonane i selskapskatten, men det er heilt nødvendig fordi dei landa me konkurrerer med, har gjort nettopp det.

Det andre er det statsministeren sa om flyktningsituasjonen. Det er ein dramatisk situasjon, som vil vere krevjande. Europa står framfor det FN's høgkommissær har sagt er eit «sannhetens øyeblikk». Dei tala som statsministeren presenterte i dag, viser berre kva jobb me står framfor. Her er det mottaksapparat som treng å oppdimensjoneres, og me må vere klare for den utfordringa me står overfor.

Finansministeren oppfordra jo i byrjinga av denne valkampen kommunane til ikkje å ta imot flyktningar. Det blir paradoksalt med den situasjonen som statsministeren i dag gjorde greie for. Eg sa, da finansministeren sa det, at det går ikkje an, og eg meiner dei orda står seg særdeles godt med den situasjonen me har i dag.

Eg har lagt merke til kva statsministeren har sagt. Ho har vore veldig tydeleg på kva som er regjeringa sin politikk, men eg hadde ønskt at òg finansministeren hadde

brukt den første moglegheita ho har, når ho er i denne salen, til å ta imot utfordringa frå Jonas Gahr Støre om å seie kva ho står for i denne saka som statsråd. Det har eg lagt merke til at ho ikkje har gjort, og eg må seie det er veldig tydeleg kven som er denne regjeringa sin nummer 1 når ein ser korleis ein har opptredd. Det blir meir utydeleg kven som er denne regjeringa sin nummer 2, òg etter denne trontaledebatten.

Sverre Myrli (A) [13:00:22]: I debatten i går sa Høyres Kårstein Eidem Løvaas at han savnet det gamle Arbeiderpartiet. Da jeg i debatten tidligere i dag utfordret ham på hva han egentlig mente med det, innrømte han at han nok ikke savner det gamle Arbeiderpartiet. Og det har han nok heller aldri gjort. Men Løvaas og Høyre sier ofte det fordi det brukes i en strategi der de mener å få fram at de som var ledere i Arbeiderpartiet tidligere, var mye bedre – en slags strategi for å sverte de nåværende lederne. Under Stoltenberg hørte vi det: «Slikt ville aldri skjedd under Harlem Brundtland.» Nå hører vi det under Støre: «Slikt ville aldri skjedd under Stoltenberg.» Men Høyre har aldri hatt sansen for verken Stoltenberg eller Harlem Brundtland. Det er sannheten. Høyre har aldri vært enig med Arbeiderpartiets ledere og er det heller ikke i dag.

For Arbeiderpartiet og sosialdemokratiet har det aldri vært et spørsmål om vi skal ha enten stat eller privat. Vi trenger begge deler – både marked og styring. Ingen av delene er noe mål i seg sjøl. Det er ikke noe galt med markedet. Det har sine fordeler. Men markedet kan aldri løse de samfunnsmessige utfordringene. Markedet kan aldri stå for en fornuftig fordelingspolitikk. Markedet kan aldri ordne opp med helsevesen, utdanning eller fattigdomsbekjempelse. Markedet må fungere innenfor demokratisk bestemte rammer. Således høster vi av det noen kanskje vil kalle to system – det markedsmessige systemet og et system bygd på styring. Derfor er det ingen motsetning, som jeg hører enkelte fra Høyre nå si, mellom omstilling og det å ta vare på det vi har. Det er ingen motsetning mellom gode rettigheter for arbeidsfolk og høy produktivitet i næringslivet. Snarere viser vel mye dokumentasjon at det er en klar sammenheng mellom gode rettigheter for arbeidsfolk og produktivitet. Det er ingen motsetning mellom å ta vare på det næringslivet vi har, og å legge til rette for nye næringer. Vi må gjøre begge deler.

Jonas Gahr Støre (A) [13:03:19]: Jeg mener det er to saker som har dominert denne debatten. Det er arbeid og omstilling, og det er flyktninger. Jeg vil understreke veldig klart at Arbeiderpartiets politikk gjennom åtte år i regjering, de rød-grønne årene, var år med omstilling, 350 000 nye arbeidsplasser, store reformer i offentlig sektor, stor pensjonsreform, og i 2013 var Norge i henhold til Verdensbanken det sjette beste landet å investere i. Det var en god arv å gi videre.

Men det er ansvaret på vekten nå det handler om når vi diskuterer politikk i dag og mot 2020, og hva man gjør bl.a. for de 120 000 ledige. Jeg vil tilbakevise den tanken at det å ha et permitteringsregelverk som svarer på utfordringene, er å vente og se og ha folk på tiltak – tvert imot.

Det man hører i bedriftene, er at ved å kunne bruke permitteringsregelverket tar man vare på det Gundersen mente var det aller viktigste, nemlig kompetansen. Og bedriftene skal ikke vente og se på bedre tider, som noen tilla meg. Nei, de skal forberede seg på å kunne møte tider som er i forandring, og da er de ansatte nøkkelen til å lykkes med det.

Til Gundersen må jeg bare si om å plukke vinnere, satse på næringer og den regionen han kommer fra: En av grunnene til at det går godt i de områdene i dag, er at de har lyktes med omstilling, og politikken har spilt på lag, bygget opp under næringer som nå gjør det bra, og det bør vi fortsette med.

Når det gjelder gründere, og vi hører regjeringen snakke om det, vil jeg si at vi har gått og ventet på gründeratsing, ventet på gründerplan, ventet på tiltak. Vi har lagt det fram i våre alternative budsjetter og brukt pengene på det framfor på de store formuesskattekuttene.

Så til flyktninger, og da har jeg lyst til å si en ting: Denne regjeringen sa at den skulle lytte mer til Stortinget. Statsministeren var ikke til stede da debatten begynte i går, og hun kom sent på slutten i dag, og finansministeren er ikke her. Flere av de parlamentariske lederne har bedt finansministeren svare på et spørsmål. Hun er ikke til stede, og hun svarer ikke. Står hun ved det at hun fraråder kommunene å ta imot flyktninger i en tid da hennes sjef, statsministeren, sier at det er den nasjonale dugnaden, og hvor vi andre partier sier at vi skal stille opp, her må vi stå sammen?

Trontaledebatten lærte jeg var opposisjonens debatt. Det er opposisjonens mulighet til å stille regjeringen spørsmål og diskutere den planen som er lagt fram, og da reagerer jeg på denne tilnærmingen. Siv Jensen vil altså ikke avklare, og Erna Solberg klarer ikke å gi det svaret på hennes vegne. Da må jeg si meg litt uenig med representanten Hareide. Ja, det er riktig at denne regjeringen har en nr. 1. Det er litt uklart hvilket ansvar regjeringens nr. 2 tar, men hvis det er uklarhet om regjeringens nr. 2s ansvar, er det et problem for regjeringens nr. 1. Det er et problem for statsministeren at hun har en nr. 2 som oppfordrer til at den dugnaden ikke skal gjennomføres. Dette kunne vært avklart i denne debatten. Når finansministeren velger ikke å svare på det en samlet opposisjon egentlig, også blant hennes samarbeidspartier, spør om, mener jeg dette er et uttrykk for stor svakhet i gjennomføringskraft og lederevne hos denne regjeringen.

Marit Arnstad (Sp) [13:06:39]: Det har vært en trontaledebatt med tydelige skiller når det gjelder ledighet, og også når det gjelder en rekke andre spørsmål.

Den store reformiveren til regjeringen, som var så fram-tredende i fjorårets trontaledebatt, har nærmest vært for-tiet i årets trontaledebatt, og i den grad den har vært kom-mentert, har den kommet til syne gjennom en del forsøk på å stigmatisere Senterpartiets kritiske stemme. Det lever vi sjølsagt godt med, vi gjør det. Vi vet at arbeidet med disse såkalte reformene, de sentraliseringene som regjer-ingen foreslår, kommer til å fortsette, og det trengs en kritisk debatt om hva dette egentlig betyr, og hvilke konsekvenser

det får, akkurat som det også trengs en kritisk debatt om de internasjonale frihandelsavtalene som på en helt annen måte griper inn i innenrikspolitikken enn tidligere, fordi vi vet at de kan svekke både lokalt sjølstyre og Stortingets rolle.

Vi kommer til å bruke – det har statsministeren helt rett i – mye krefter og mye ressurser i årene framover både på mottak av flyktninger og asylsøkere og på integrering av de samme gruppene. Senterpartiet er opptatt av at det allerede nå må legges inn ressurser på integreringsbiten, for det kommer til å være et bredt og langsiktig arbeid, og det må gå på å øke botilbudet for folk, det må gå på at vi har kommuner som er i stand til å gi dem muligheter til arbeid, det må gå på en raskere validering av kompetanse og kunnskap, og det må også gå på å mobilisere videre den frivillige sektoren som vi har sett har vært så positivt til stede de siste ukene.

Men i likhet med representanten Gahr Støre må jeg si at i det arbeidet som også kommer til å kreve et bredt flertall i Stortinget, er det viktig at vi vet hvor vi har regjeringen, ikke bare nr. 1 i regjeringen, men også nr. 2 i regjeringen. Det er ikke viktig at vi bare vet hvor vi har Fremskrittspartiets sju statsråder, men det er viktig at vi vet om vi har et Fremskrittsparti i regjering og et helt annet Fremskrittsparti i Stortinget, for dette arbeidet kommer til å kreve bredde og forankring hos mange partier i Stortinget. Skal vi fra andre partier være med på det arbeidet, må vi kunne vite med trygghet at begge regjeringspartiene står bak både nr. 1 og nr. 2 i regjeringen, og at det også er en samlet regjeringsgruppe i Stortinget som står bak det. Det må jeg nok si er det største åpne spørsmålet som står igjen etter denne trontaledebatten, og det er statsministeren nødt til å rydde opp i fordi det kan ikke stå i veien for det viktige arbeidet som må skje framover. Jeg mener at statsministeren har et ansvar der både overfor nr. 2 i regjeringen og stortingsgruppene.

Geir Pollestad (Sp) [13:09:55]: Dette har vært en debatt med mye fokus på næringspolitikk. Jeg stusser over at vi har tre ministre med ansvar for næring i Norge, og ingen av dem har blitt sendt for å delta i denne debatten, verken næringsministeren, fiskeriministeren eller landbruksministeren.

Et annet tegn fra denne debatten er at begrepet «omstilling» visstnok skal være noe den blå-blå regjeringen har funnet på, og som næringslivet tidligere ikke har drevet med. Det er en feilslutning.

På samme måte tar regjeringen æren for å ha funnet på bioøkonomistategien. En presenterer det som om en har vedtatt å utarbeide en bioøkonomistategi. Det vil være et svært viktig tiltak for å skape nye arbeidsplasser, men det er altså Stortinget som har tvunget regjeringspartiene til å bli med på å utarbeide en slik strategi.

En kan også, når en hører debatten, få inntrykk av at under forrige regjering jobbet Høyre for at en skulle ha en mindre offensiv olje- og gasspolitikk. Jeg kjenner meg ikke igjen i den historieskrivingen, men den passer vel til den historieskrivingen som passer best opp mot dagen.

Jeg mener at regjeringen har en total ansvarsfraskrivelse

se for situasjonen som norsk næringsliv og norske arbeidsfolk befinner seg i nå. Det er på sett og vis mye den samme ansvarsfraskrivelsen som statsministeren har når det gjelder flyktninger og finansministerens oppfordring til kommunene om å si nei. En statsminister som tar ansvar, ville ha klargjort at det utsagnet ikke er akseptabelt, og folk reagerer med rette på den dobbeltkommunikasjonen som Høyre og Fremskrittspartiet driver med.

Det kan også virke som om regjeringen har litt vanskelig for å tolke hva som rører seg rundt om i landet, enten det handler om flyktninger, næringslivet eller diskusjonen om kommunereform. Det har altså blitt presentert fra denne talerstolen, fra regjeringspartiene, som at valgresultatet ga en støtte på 88 pst. til regjeringens kommunereform, fordi en har lagt sammen stemmene til den blå alliansen og Arbeiderpartiet, som da fikk 88 pst. Jeg synes det er en syltynn bruk av tall.

Min oppfordring er at regjeringen tydelig fanger opp de strømningene som er ute, uavhengig av hvilken sak det gjelder, og at det nå er på tide å ta ansvar for den politikken som føres.

Audun Lysbakken (SV) [13:13:13]: Siv Jensen har nå hatt litt mer enn 15 timer med trontaledebatt på seg til å svare på et enkelt, men ofte gjentatt spørsmål i denne debatten. Representanten Arnstad har stilt spørsmålet, representanten Hareide har stilt spørsmålet, representanten Gahr Støre har stilt spørsmålet – jeg har også stilt spørsmålet – og det må være lov å forvente at finansministeren møter opp for å svare på det spørsmålet når det er så tydelig at så mange partier på Stortinget ønsker svar.

Jeg skal være den første til å argumentere for at det skal være rom, også innenfor et regjeringssamarbeid, til å mene ulike ting. Det påpekte statsministeren i replikkvekslingen tidligere i dag. Men det er likevel et troverdighetsproblem for en regjering når en snakker med to tunger om noe som ikke bare handler om å være uenig i sak, men som handler om hvorvidt en faktisk skal gjennomføre Stortingets vedtak og regjeringens politikk eller ikke.

Realiteten er at vi har bak oss en valgkamp der halvparten av regjeringen har drevet valgkamp for å sabotere det man samtidig vil at vi skal ha tillit til at de skal gjennomføre fra sine statsrådposter. Da er det rimelig å be finansministeren om å avklare, her i Stortinget, hva hun i dag mener om det hun selv sa i august, og hva som er hennes holdning til det som statsministeren sier at vi skal regne med at regjeringen står samlet bak.

Den eneste måten å tolke Siv Jensens manglende oppmøte for å svare er at det er så ubehagelig å svare på spørsmålet at hun heller lar være. Da må svaret fra Stortinget være at vi kommer til å fortsette å stille det spørsmålet helt til vi får svar, så det er egentlig opp til regjeringen å velge om dette skal fortsette utover høsten eller ikke. På et eller annet tidspunkt vil vi få et svar, men det beste ville vært å få det nå.

SV fremmer to forslag til votering i dag. Det ene er et forslag om at Norge skal følge Tyskland og se bort fra Dublin-avtalen når det gjelder retur av syriske flyktninger til andre europeiske land, og når det gjelder retur til land

som Italia og Ungarn. Det håper jeg naturligvis å få støtte fra flere partier til i dag. I tillegg fremmer vi forslag om å inngå langsiktige avtaler med ideelle aktører om drift av asylmottak, slik at vi kan skape stabilitet og trygghet for dem, og slik at vi unngår at flyktningkrisen fører til en kommersialisering av flyktningmottak i Norge. Jeg vil oppfordre andre partier til å støtte de forslagene.

Presidenten: Da er oppfordringen gitt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:16:29]: Vi har vært vitne til et svært slitent Fremskrittsparti disse to dagene, et regjeringstrøtt Fremskrittsparti, helt tydelig. Parlamentarisk leder i Fremskrittspartiet hørtes i går mer ut som en sliten revisor enn som en parlamentarisk leder: oppramsing av ulike tiltak og lite visjoner og lite vyer.

Vi er nå vitne til den største flyktningkatastrofen vi har sett i Europa på 70 år. Så sitter ansvarlig statsråd, Anders Anundsen, her, og han må være veldig sliten når han velger ikke å ta ordet i denne debatten, som er så stor og så gjennomgripende for samfunnet vårt. Ansvarlig statsråd sitter her uten å si et eneste ord og prøver tydeligvis å håpe på at det går over, så han skal slippe å mene noe om det i stortingsalen, og utsetter det så lenge som overhodet mulig. Det er uforståelig at ansvarlig statsråd ikke deltar i en sånn debatt, som er så gjennomgripende for hele Europa og for Norge. Og det er uforståelig at statsministeren ikke har fått justisministeren på banen når dette har vært løftet som et hovedtema av så mange partier, og at statsministeren tillater at finansministeren, som hadde det utspillet hun hadde i starten av valgkampen – hun var også statsråd da hun hadde det utspillet – ikke avklarer at det var et valgkampstunt som hun ikke står inne for som statsråd. Strategien har tydeligvis vært: La FrP-erne sitte så stille som mulig, la dem ha så lite vyer som mulig, og så får vi håpe at dette går over.

Så er det også interessant å høre på Gunnar Gundersen, næringspolitisk talsperson i Høyre, som kritiserer en aktiv næringspolitikk. Er det noe vi trenger nå, er det nettopp en aktiv næringspolitikk – hvordan vi kan sette i gang nye tiltak for å skape nye arbeidsplasser, akkurat som vi gjorde innenfor olje- og gasssektoren i sin tid, der vi lagde egne skatteregler og tok egne initiativ for å skape ny næringsvirksomhet, akkurat som vi har gjort innenfor skogsektoren, der vi har brukt mange skattevirkemidler for å skape nye arbeidsplasser og skape forutsigbarhet, sånn som vi gjorde da vi brukte mye penger på trebasert innovasjonsprogram for å skape nye produkter og nye arbeidsplasser. Det er det motsatte av en passiv næringspolitikk vi trenger nå. Vi trenger en aktiv politikk der vi som politikere sammen med næringslivet tar djerpe grep og ikke bare sitter og håper på at det makroøkonomiske bildet skal endre seg, og at ting går over.

Så må jeg ta en liten visitt til politireformen. Jeg leste Varden i dag tidlig, der stortingsrepresentant Bård Hoksrud – han er tydeligvis ikke helt sliten ennå, for han er så sint på regjeringen – sier at det er helt uforståelig at det ikke skal være egen politimester i Telemark, og han foreslår at det skal bygges nytt politihovedkvarter på grensen

mellom Telemark og Vestfold, som et kompromissforslag. Så kjære Bård Hoksrud, neste gang det kommer den type sentraliseringsreformer, bør du våkne før du stemmer for dem, og så bør du gå til din egen statsråd og si: Dere bør snu, det var et dårlig forslag.

Gunnar Gundersen (H) [13:19:42]: Jeg føler at overskriften i hele trontaledebatten er veldig god: arbeid, aktivitet og omstilling. Det har jeg inntrykk av at det er ganske stor enighet om i salen. Og til Trygve Slagsvold Vedum: Poenget mitt var nettopp at jeg mener den politikken som regjeringen fører, kanskje er den mest aktive næringspolitikken man kan føre. Man gir muligheter for alle og bygger ut en infrastruktur, bygger ut kunnskap, som gjør at alle får bedre mulighet til å lykkes. Svaret ligger vel der.

Jeg er glad for at Gahr Støre lyttet til innlegget mitt, men han svarte jo ikke. Siden mange i Arbeiderpartiet har benyttet sjansen til å bruke nettopp Menon-rapporten til å kritisere regjeringens skatteopplegg, mener jeg faktisk at man bør få svar. Det første er at Menon og Grünfeld var veldig klar på at lavere skatter gir økte investeringer, uansett hvordan skattelettelsene kommer. Så er det, som jeg sa i sted, forskjellig virkning av dem i henhold til den rapporten. Grünfeld sa også at konklusjonen kan reverseres. Altså: Mener Arbeiderpartiet at løsningen i dagens situasjon på omstillingskravet i Norge er økte skatter, som vil gi lavere investeringsnivå? Det ønsker jeg svar på.

Så poengerte jeg også at det er to forutsetninger for konklusjonene i rapporten som er ganske interessante. Det ene er at man forutsetter effektive kapitalmarkeder. Det andre er at man forutsetter at det ikke spiller noen rolle hvor eierskapet hører til. Jeg mener begge to er veldig feil. Hvis vi ser på statistikken, vet vi at SMB – små og mellomstore bedrifter – er de som står for nye arbeidsplasser, og det er der mye av innovasjonen i norsk økonomi kommer. Hvis vi ser på eierskapet i de bedriftene, fins det nesten ikke utenlandsk eierskap – i statistikken fins det nesten ikke. Utenlandsk eierskap er i de store bedriftene, og det er også statlig eierskap. Altså er det ingenting som tyder på at vi har effektive kapitalmarkeder i Norge. Kapitalmangel er en stor utfordring for særlig små og mellomstore bedrifter, som vi er nødt til å bygge framtida på.

Så sier Arbeiderpartiet at det er fornuftig å diskriminere den kapitalen som tilkommer de bedriftene. Det er vel knapt noe annet land i verden som mener at det er en fornuftig strategi i en tid da vi står overfor omstilling, å diskriminere sitt eget eierskap, og særlig det eierskapet som kan komme til å være interessert i å investere i den type bedrifter. Det mener jeg man faktisk skal ha litt svar på. Når omstilling, arbeid og aktivitet har vært hovedoverskriften i hele debatten, må man også svare på hvordan man skal skaffe til veie den kapitalen som trengs for å bygge solide arbeidsplasser i framtida.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [13:22:56]: SV har to forslag for å gjøre noe med de store utfordringene vi har på flyktningssida. Det ene er nasjonalt, nemlig en ny bosettingsordning. Der sier altså nr. 2 i regjeringen at vi skal sabotere den bosettingsordningen vi har i dag, som ikke fungerer godt nok. Dette vil gjøre at man ikke lykkes med å håndtere ansvaret. Og bosettings- og integreringsministeren sitter også her og har ikke sagt et ord.

Det andre forslaget handler om å håndtere dette i europeisk internasjonal sammenheng, nemlig å bruke humanitærklausulen i Dublin-avtalen til å la være å returnere til land der systemet er i ferd med å bryte sammen. Jeg hørte statsministeren på talerstolen i stad referere til det forslaget som om det var at man ikke skulle returnere noen i det hele tatt. Jeg forventer litt mer saklighet og litt mer alvor fra statsministeren, at man tar det forslaget på alvor. Det er nemlig det andre europeiske land ser at de må nå.

Statsminister Erna Solberg [13:24:16]: Jeg har ikke i det hele tatt tidligere i debatten kommentert forslaget som foreligger fra SV. Jeg har kommentert uttalelsen om at vi ikke skal fortsette å sende ut personer generelt og konsentrere oss om å registrere. Jeg mener fortsatt at hvis vi ikke returnerer folk som ikke har fått opphold i Norge, vil vi faktisk bare sørge for at flere kommer, og man svekker asylinstittuttet.

Etter å ha lyttet til alle etterlysningene av statsråder vil jeg foreslå at neste års debatt blir gjort litt lengre. Med antallet mulige plasser for regjeringen til å delta i debatten har vi valgt å prioritere å snakke om samferdsel og infrastruktur, vi har valgt å prioritere å snakke om helse og eldreomsorg, vi har snakket om den utenrikspolitiske situasjonen – ikke minst på det sikkerhetspolitiske området – og vi har latt arbeidsministeren få taletid fordi vi mener at arbeidsledigheten er viktig. Da er det ikke plass til så veldig mange flere statsråder. Men vil man ha mer taletid, tror jeg at alle våre statsråder gjerne hadde stått og holdt innlegg og forklart hva de gjør på sine områder. Så kan man selvfølgelig mene at samferdsel ikke er viktig, at helse ikke er viktig, at en spesiell utenrikspolitisk situasjon med en forsvarssituasjon som er annerledes enn på mange år, ikke er av betydning å ha med i trontalen. Det mente derimot jeg, og det har vært viktig.

Det er heller ikke noen tradisjon for at finansministeren er til stede under trontaledebatten. De fleste vet at man jobber med finanstalen og budsjettet til i morgen. Jeg tror aldri jeg har sett finansministeren sitte her over lengre tid under noen trontaledebatt. Jeg har som sagt relativt lang fartstid fra denne salen.

Så vil jeg si til representanten Myrli: Det er ingen motsetning mellom gode vilkår for ansatte og høy produktivitet. Tvert imot er høy produktivitet en forutsetning for gode vilkår for ansatte. Dette er en sak som Høyre har vært opptatt av i mange år. Uten høy produktivitet i Norge klarer vi verken å berge det høye lønnsnivået, den høye private velferden eller den offentlige velferden vår fremover. Dette går rett inn i en diskusjon vi har hatt gjennom mange år før vi kom i den situasjonen med oljeprisfallet vi er i nå, nemlig behovet for å sikre fremtidig velferd. Det er

ikke noe nytt – det er helt riktig: Behovet for å sikre fremtidens velferd, behovet for å omstille norsk økonomi til å få flere ben å stå på har vært kjent lenge, men forskjellen er at vi har en regjering som gjør noe med det, i motsetning til den forrige regjeringen, som hvert eneste år prioriterte andre ting enn det som bidro til vekstevne i årene fremover. Derfor blir det enda sterkere når det viser seg at virkningen og behovet for omstilling kommer enda raskere. Men det er en stor forskjell på den omstillingen vi står overfor i dag, og den omstillingen vi har stått overfor de siste 30 årene. Da har vi byttet ut arbeidsplasser med lav lønnsevne til arbeidsplasser med høy lønnsevne. Nå vet vi ikke hvor de nye arbeidsplassene kommer. Det er en større utfordring enn Norge har stått overfor de siste 30 årene.

Trond Giske (A) [13:27:35]: Trontaledebatten er en av denne salens viktigste debatter. Den tegner de lange linjene, den tegner samarbeidskonstellasjoner, den tar opp de store og viktige spørsmålene.

For to år siden var mange spent på om det borgerlige flertallet ville ende i en firepartiregjering, eller eventuelt hvilken mindretallsregjering vi skulle få. Da det var klart at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke kunne sitte i regjering sammen, var man spent på om Høyre ville velge å gå til sentrumpartiene med Fremskrittspartiet som støtteparti eller gå til Fremskrittspartiet med Kristelig Folkeparti og Venstre som støtteparti. Høyre valgte Fremskrittspartiet, gikk inn i regjering sammen med dem og forventet støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre. Høyre kunne selvsagt valgt motsatt, gått mot sentrum og hatt Fremskrittspartiet som støtteparti. Det hadde vært lite trolig at Fremskrittspartiet hadde vært garantisten for en fortsatt Stoltenberg-regjering.

I dag er det ingen i denne salen som etter debatten forestiller seg at Kristelig Folkeparti og Venstre skal gå inn i den regjeringen som nå styrer. Det fortoner seg som å løpe om bord i et synkende skip. Det som er mer oppsiktsvekkende, er den utrolige mangelen på entusiasme som dette regjeringsprosjektet utstråler i denne salen. Hvor ble det av Siv Jensen, som i trontaledebatt etter trontaledebatt i opposisjon snakket om alle de løsningene hun hadde på helseproblemene, på sykehussektoren, på eldreomsorgen, på pensjon, på arbeidsløsheten, på offentlig byråkrati og på innsparinger på statsbudsjettet? Hvor ble det av næringsutviklingen? Næringsministeren har ikke vist seg i denne salen – og landbruksministeren, fiskeriminister og finansministeren, alle de som har ansvaret for å bidra til sysselsettingsveksten. Man har arbeidsministeren, som skal forvalte arbeidsløsheten. Det er en stor og omfattende oppgave – med denne regjeringen er det 22 års rekord i arbeidsløshet. Og finansministeren deltar altså ikke.

Det spørsmålet som mange fra Arbeiderpartiet har stilt, nemlig om det er akseptabelt at et regjeringsmedlem går ut aktivt og oppfordrer kommuner til å sabotere stortingsvedtak, er ennå ikke besvart. For å sette det på spissen: Er det akseptabelt at en eller annen statsråd går ut og anbefaler kommunene ikke å følge opp Stortingets vedtak om

klimatiltak fordi man ikke tror på klimaendringene? Er det akseptabelt at en av statsrådene går ut og oppfordrer kommunene om å la være å ansette flere lærere fordi man ikke tror på at tetthet av lærere bidrar til læring, selv om Stortinget har vedtatt – med Kristelig Folkepartis hjelp – at det skal være et satsingsområde? Det er selvsagt mulig for en partileder å ha meninger om sin politikk og sitt parti, men det hører med til helt historiske unntak at en statsråd, som sågar er nr. 2 i regjeringen, oppfordrer til at stortingsvedtak ikke blir gjennomført i kommunene. Siden Solveig Horne er neste taler, er det grunn til å spørre: Gjør Siv Jensens oppfordring til kommunene om å la være å bosette flyktninger hennes jobb lettere, eller gjør den hennes jobb vanskeligere?

Statsråd Solveig Horne [13:30:52]: Jeg kan forsikre Stortinget om at denne trontaledebatten har jeg faktisk fulgt med på. Jeg var her i går, og jeg har hatt den på på kontoret mitt de timene jeg har vært der, og jeg har fulgt entusiasmen i denne debatten rundt det med bosetting og integrering – en krevende, utfordrende situasjon som vi står i alle sammen.

Av og til, når en hører debatten, lurer en på om en lever i to forskjellige verdener. Noen representanter har vært inne på at det er slitsomt, at statsrådene ser slitne ut. Ja, det er slitsomt å være statsråd, men gud bedre hvor kjekt det er også, og så interessant, og så mye du får lov til å utføre! Og det er altså en krevende situasjon, og vi jobber hver eneste dag for å gjøre noe med den flyktningssituasjonen som vi står i.

For to år siden overtok denne regjeringen. Da satt over 5 000 i mottak, en arv fra den forrige regjeringen. Det var en økning i personer som fikk opphold fra 2011 til 2013. Hvor var engasjementet da fra denne sal og fra regjeringen?

Vi har altså gjort noe hver eneste dag. Vi har bedt alle kommuner – ikke bare de mellomstore og store, men alle kommuner – om å være med på å bosette. Vi har økt integreringstilskuddet, vi har økt botilskuddet til Husbanken, vi har hatt møte med mange ordførere og med kommuner – åtte dialogmøter – for å høre hva kommunene trenger. Det er altså frivillig bosetting i dette landet. Jeg har ikke hørt noe parti nå, unntatt SV, som går for en annen modell. Hvis vi skal lykkes med bosettingen og integreringen, da må vi også lytte til kommunene: Hva trenger de, og hvilken kapasitet har de der ute?

Den dagen TV-lampene skrur av og dette ikke lenger har nyhetens interesse, er det ute i kommunene arbeidet skal skje. Integreringsarbeidet, det å få dem ut i arbeid, å få dem ut i utdanning og bli en del av samfunnet, er ikke noe som kommunene klarer alene. Det må de gjøre sammen med Nav, sammen med næringslivet, sammen med frivilligheten og sammen med stat og regjering.

Jeg kan forsikre Stortinget om at dette er et arbeid som hele regjeringen tar på høyeste alvor. Det viser også den tilleggsproposisjonen som vi fremmet for 2015, og det viser også det arbeidet som vi er nødt til å gjøre i 2016.

Men som integreringsminister ønsker jeg også at Stortinget tar inn over seg at dette arbeidet foregår ute i kom-

munene. Vi trenger kommunene med på laget, og kommunene må få det de trenger. Det er altså frivillig bosetting, og det handler om kapasiteten til den enkelte kommune. Det arbeidet vi nå står foran, kommer til å bli krevende, og det kommer til å bli utfordrende for alle.

Audun Lysbakken (SV) [13:34:00]: Det var jo fint å få avklart at statsråd Solveig Horne er uenig med partileder Siv Jensen. Det vi da venter på, er hva finansminister Siv Jensen mener om partileder Siv Jensen, og det skjønner jeg på statsministeren at vi fortsatt må vente på, og da får vi benytte neste anledning til å ta det opp igjen. Det er det valget regjeringen selv tar. Det hadde naturligvis vært mulig for finansministeren å besvare det spørsmålet i går eller i dag.

Når jeg tok ordet igjen, var det fordi statsministeren var innom både SVs Dublin-forslag og debatten om utsendelser. Det kunne vært interessant å vite hva statsministeren nå mener om Dublin-returer, for Tyskland har altså stoppet returer av syriske flyktninger og stoppet returer til land som Italia. Vi mener det ville vært en solidarisk handling akkurat nå overfor de landene som bærer de største byrdene, og overfor flyktninger som ikke får en god nok behandling i en del av de landene. Før Stortinget skal votere over det forslaget, kunne det vært interessant å få vite om statsministeren fortsatt kategorisk avviser det, eller om dette er noe regjeringen vil vurdere.

Så er det ingen som har sagt – og det var ikke det jeg sa i går – at ingen skal sendes ut av Norge. Vi er sterke tilhengere av at de som ikke har grunn til å få opphold i Norge, sendes ut. Men det jeg snakket om i går, var den bekymringsmeldingen som kom fra de tillitsvalgte i Politiets utlendingsenhet, om at de bruker så mye krefter på de måltallene de har fått for utsendelser fra regjeringen, at det går ut over muligheten til å prioritere de kriminelle, som er de vi alle helst vil ha ut, og til arbeidet med identifisering og registrering i forbindelse med det høye ankomsttallet av asylsøkere.

Statssekretær Jøran Kallmyr sa på Dagsnytt 18 for kort tid siden at regjeringen og departementet ville vurdere disse måltallene, og da er jeg litt overrasket over at statsministeren ikke gjentar det statssekretæren fra Fremskrittspartiet sa, men i stedet nærmest kategorisk avviser at det skal skje noe med disse prioriteringene. Det var altså det vi etterlyste i går.

En liten stemmeforklaring til slutt: SVs gruppe kommer til å stemme for Kristelig Folkepartis forslag knyttet til flyktningssituasjonen, som vi synes er godt. Vi kommer også til å stemme for de to forslagene fra Venstre. Venstre og SV har jobbet sammen for et lobbyregister i mange år, og det er naturlig for oss å stemme for de to forslagene.

Jonas Gahr Støre (A) [13:37:03]: Statsministeren var inne på at man kanskje måtte endre litt på taletiden til statsrådene for å slippe flere til. Det får presidentskapet vurdere.

La meg begynne med å si at det var en god trontale, med viktig vektlegging av ulike temaer. Vektleggingen syntes

jeg var bra, men det er interessant at når ett av de store temaene er flyktningkatastrofen, har vi altså ikke hørt justisministeren. Vi fikk nå høre integreringsministeren helt på tampen, i en treminutter, hvor hun nærmest så seg nødtvunget til å svare på vegne av sitt parti. Og vi får altså ikke høre finansministeren – etter at parti etter parti har bedt om å få høre henne! Andre har sittet lenger i Stortinget enn det jeg har gjort, men når det er opposisjonens debatt og opposisjonen ber om å få snakke med en statsråd som er i huset, og vi ikke får det – vel, hvilken slutning skal man trekke av det?

Ja, Solveig Horne, det er interessant å være statsråd, jeg er enig i det, og den entusiasmen du viser rundt integrering, synes jeg er prisverdig, og det fortjener også statsråden ros for. Men det må være grunn til å stille spørsmål ved at det hun driver iherdig og oppfordrer til – bosettingen skal skje i kommunene – altså blir motarbeidet av partilederen, som sier til kommunene: Ikke bosett! Og ved å ikke bosette kan man hindre gjennomføringen av Syria-avtalen. Det står som en sak før debatten, under debatten og etter debatten, og det er etter min mening en enda større sak når den står etter debatten, at man etter disse timene her ikke har klart å bringe et svar.

Til Gunnar Gundersen, som ikke – jo, der sitter han, i bakgrunnen: Skattene skal ned, det gir økte investeringer. Det er den klokkevroen Høyre har, og man kan stille spørsmålet: Hvor langt ned? Kan vi vente at formuesskatten, som er et så stort problem, blir avvirket i morgendagens budsjett? Er det omtrent passe der det er nå? Vårt poeng har vært – og det bekrefter Menon-rapporten – at hvis man skal velge å gjøre noe med skatt for å fremme investeringer, er det andre steder man skal begynne. Formuesskatten kommer langt ned. Poenget er alternativbruken av penger. I fjorårets budsjett foreslo man altså, som vi husker, at 50 pst. av kuttene skulle gis til under de 5 pst. rikeste – 60 pst. av dem pensjonister – og det kan sikkert komme godt med, men blir det flere investeringer, blir det flere jobber? Det tror altså ikke vi. Og jeg må minne om, for han understreker betydningen av de små og mellomstore bedriftene: Ja, de er viktige. De ble det altså 350 000 flere arbeidsplasser i under vår regjeringstid – to av tre i privat sektor – og da dere overtok makten, var altså Norge det sjettede beste landet å investere i, i henhold til Verdensbanken.

Det er grunn til å minne om dette, for jo mer man møter utfordringer i denne regjeringen, jo mer opptatt blir man av de årene. Og vi svarer gjerne for dem når som helst og hvor som helst, men dere har ansvaret på denne vekten, og det handler om å se fremover mot 2020, og dere kommer til å møte kritikk fra oss for gale valg.

I morgen kommer det utkast til en skattereform, og jeg gjentar: Arbeiderpartiet er åpen for å være med på et bredt forlik for et godt skattesystem som fremmer gode investeringer, er omfordelende og bidrar til å finansiere spleiselaget velferdsstaten.

Presidenten: Presidenten minner representanten Gahr Støre på at talen skal rettes til presidenten, og ikke til enkeltpersoner med «du».

Trond Helleland (H) [13:40:22]: Dette er jo dagen før den store dagen når budsjettet kommer, og det synes jeg også, naturlig nok, debatten har vært preget av.

Nasjonen Norge står overfor store utfordringer. Det viser også denne debatten. Jeg synes det siste innlegget til Jonas Gahr Støre for så vidt er lovende i så måte, for hvis en skreller vekk mye av retorikken, er det to store utfordringer denne trontaledebatten har handlet om. Den ene er hvordan vi kan ruste Norge best for framtiden – hvordan vi kan omstille, hvordan vi kan skape ny aktivitet og et grønt skifte, samt bidra til at oljenæringen fortsatt er viktig, men at vi også har flere ben å stå på. Det har gått igjen. Og så har det vært en diskusjon, naturlig nok, om hvem som oppdaget behovet for omstilling først, og noen mener at omstilling skjer uansett. Vi får i morgen et statsbudsjett som kommer til å adressere disse spørsmålene på en veldig god måte, naturligvis, synes jeg. Det blir god anledning til debatt om det.

Det andre hovedtemaet som har gått igjen, er den svært alvorlige og tragiske situasjonen vi har, med flyktningkriser, med borgerkrig i Syria, med en verden som har vært i total endring, egentlig, de to siste årene, der en har opplevd tragedier som en ikke trodde var mulig i en slik nærhet av Europa som en nå ser, der millioner av mennesker er på flukt, og der Norge som en humanitær stormakt gjør sitt beste for å bidra – både i nærområdene og ved å vise raushet og omsorg overfor dem som kommer hit til landet.

Statsministeren varslet i sitt innlegg i dag at det vil bli en tilleggsproposisjon. Budsjettet kunne ikke ta høyde for den eksplosjonen vi har sett de siste ukene, ved at det nå har kommet nesten 5 000 asylsøkere i september, de aller fleste fra Syria. Det vil Stortinget få rikelig anledning til å diskutere, og jeg ser fram til den debatten utover høsten og håper at den blir preget av det samholdet og den dugnadsånden som dette landet faktisk fortjener.

Forslagene som er lagt fram, de tre første, omhandler nettopp dette med flyktningssituasjonen, med innvandring. Vi ønsker å ta denne debatten når vi får denne tilleggsproposisjonen, så vi ønsker å stemme imot det i dag. Forslagene nr. 4 og 5 fra Venstre er gjengangere som Høyre tidligere ikke har stemt for og heller ikke har tenkt å stemme for nå.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:43:12]: Solveig Horne snakket om to ulike verdener, det var inngangen til innlegget. Her lever man tydeligvis i to ulike verdener – vi i Stortinget og de i regjeringen. Men det må være i regjeringen man har to ulike verdener, for mange av oss satt og fulgte nøye med på hva Siv Jensen sa da hun åpnet Fremskrittspartiets valgkamp, som finansminister og statsråd: «Jo flere kommuner som sier nei, jo større mulighet er det for at avtalen ikke gjennomføres». Det var Siv Jensen – partileder Siv Jensen – sin verden. Så kommer fremskrittspartistatsråd Solveig Horne i sin verden: Vi har bedt alle kommuner, store og små, om å bosette. Vi har stått på dag og natt. Vi har økt integreringstilskuddet. Vi gjør alt vi kan for å få bosatt flest mulig rundt omkring i alle landets kommuner.

Jeg lurer på om det er en ny parlamentarisk eller partimessig praksis at det partilederen sier, har ingen vekt. Hvis partilederen sier det, betyr det ingenting. Det at finansministeren sier det, betyr ingenting. Det er min verden som integreringsminister som betyr noe, og vi kjører på og gir blaffen i hva partiet egentlig mener. Statsministeren bør også få regjeringens nummer to til å si at selvfølgelig var det jeg sa i starten av valgkampen, feil å si. Faktum er at det er mange flykninger her nå som trenger et sted å bo, og vi må bruke all kraft, uavhengig av partifarge, til å få det til, for menneskene er her nå, om vi liker det eller ikke, og flere vil det bli. Og vi må gjøre jobben. Hvis det er to ulike verdener, er det i så fall internt i regjeringen det er to ulike verdener – det er ett parti som fortsatt har litt energi igjen, og ett som snart er helt tomt for energi. Akkurat det siste er jeg litt glad for.

Det er interessant å høre Gunnar Gundersen, næringspolitisk talsmann i Høyre, snakke om det makroøkonomiske. Men han glemmer en ting som gledet meg veldig med trontalen, og det var vektleggingen av at vi hadde egen valuta. Det gikk igjen både i det Kongen leste, og i det Torbjørn Røe Isaksen leste opp, at det var en hovedforklaring på at vi klarte den omstillingen som vi nå klarer, at det å ha egen valuta har økt vår konkurransekraft. Det har ikke minst kommet til gode i den type næringer som man har i deler av innlandet, skogsektoren. En hovedgrunn til at det nå går bedre mange steder der det gikk litt dårligere før, er at vi har fått en lavere kronkurs. Statsministeren, som er så mot folkeavstemninger, bør være lykkelig for at folk sa nei i 1994, og være lykkelig for at hun ikke fikk gjennomslag for sin drøm om å innføre euro i Norge, for nå er det et hovedvirkemiddel at vi faktisk har egen valuta, at vi har en egen pengepolitikk, og at vi dermed kan bruke den aktivt når vi skal omstille Norge til å bli et enda bedre land å bo i.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:46:19]: Jeg kan forsikre representanten Slagsvold Vedum om at jeg er ikke tom for energi, men jeg tror faktisk det er første gang i mitt liv jeg har blitt omtalt som revisoraktig. (Latter i salen). Som fremskrittspartipolitikere er det vel sjelden at det er akkurat det vi blir betegnet som fra den kanten, for å si det sånn.

Først av alt: Regjeringen svarer overfor Stortinget i denne sal, og når det gjelder Stortingets vedtak, har regjeringen sagt at det vil bli fulgt opp. Punktum. Enhver regjering følger opp Stortingets vedtak. Det er den visitten jeg har tenkt å ta til den saken.

Så til reformer: Ja, jeg formelig bobler over av entusiasme for det prosjektet vi er inne i, for nå skal vi endelig kunne klare å få på plass en del endringer. Vi skal få på plass en nærpolitireform. Senterpartiet er selvsagt imot. Vi skal få på plass en jernbanereform. Senterpartiet er selvsagt imot. Vi har fått på plass fritt behandlingsvalg innenfor rus og psykiatri. Senterpartiet er selvfølgelig imot. Vi har varslet en nasjonal helse- og sykehusplan. Senterpartiet har varslet at de er skeptiske. Vi har fått på plass et veiselskap som vi holder på med. Senterpartiet er selvsagt

skeptisk. Ja, på felt etter felt etter felt foreslår regjeringen en rekke nye tiltak. Vi kommer med en rekke forenklinger og avbyråkratiseringer, vi har sørget for at det er en ny giv mange plasser i landbruket, at det faktisk vil lønne seg å produsere mat. Senterpartiet er selvfølgelig skeptisk og imot.

Jeg har en mistanke om at det ikke er Fremskrittspartiets folk som er slitne, men Senterpartiets folk som er slitne, for man sier jo nei til alt. Jeg har ikke hørt Slagsvold Vedum si at han og Senterpartiet vil stemme for en eneste av disse reformene. Det er nei, nei, nei og nei. Men det er klart, det er veldig ofte det enkleste å ty til når man ikke ønsker endring.

Jeg synes det er veldig hyggelig at Slagsvold Vedum har fått litt hvile etter regjeringstiden sin. Mens han så fryktelig sliten ut de siste årene, og regjeringen var veldig sliten og ikke kom med noen reformer, så ønsker denne regjeringen faktisk å komme med endringer, komme med tiltak så vi kan komme et steg videre. Vi trenger omstilling, vi trenger å gjøre tiltak for å møte framtiden, men da kan vi ikke grave hodet ned i sanden og håpe at alt skal være som det alltid har vært når man tar hodet opp igjen.

Når det gjelder forslagene som ligger i bordet, vil Fremskrittspartiet stemme imot alle. (Latter i salen).

Presidenten: Trond Giske har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [13:49:30]: Denne sal kan ikke få gjort noe med hva Fremskrittspartiet sier om innvandring. Vi får bare leve med at representanten Tybring-Gjedde mener at islamiseringen er i gang allerede. Vi får leve med at Fremskrittspartiets nestleder på landsmøtet til Fremskrittspartiet velger et klesplagg med sjømotiv og «Good journey» samtidig som døde barn skylles i land på strender i Middelhavet. Det er Fremskrittspartiets sak.

Men en statsråd må følge Stortingets vedtak og Stortingets politikk. Når en statsråd ikke gjør det, er det statsministerens lederansvar å sørge for at man gjør det. Statsministeren grep til formalisme da hun sa at Siv Jensen ikke kunne svare her i dag. Det er feil. I § 57 i Stortingets forretningsorden står det at regjeringsmedlemmer deltar i stortingsdebatter på lik linje med stortingsrepresentanter. Hun kan når som helst ta et treminuttersinnlegg, hun kan ta en treminutter til, og hun kan ta en kort merknad. Det er bare i de avtalte bolkene på femminuttere for partiene at statsråden har tilmålt tid. Hun kunne sagt ja eller nei i løpet av sju minutter på denne talerstolen.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidligere og får også ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:50:45]: Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble nesten jevnstore ved høstens valg.

I motsetning til Fremskrittspartiet ønsker vi å ha akuttberedskap nær der folk bor. Det var ikke uten grunn at

Fremskrittspartiet i Møre og Romsdal gikk på tidenes valgsmell. Folk ønsker ikke den sentraliseringen av sykehus, politi, sykehjem og skoler. Hvis Fremskrittspartiet nå tenker å fortsette denne sentraliseringsreformen som vi nå er inne i, der alt skal bli større, der det skal bli fjernere fra folk, tror jeg snart vi ikke kan si at vi er jevnstore, for folk er ikke for sentralisering.

I dag så jeg til min store glede at Bård Hoksrud, stortingsrepresentant fra Telemark, har snudd og mener at det er svært klokt å gjøre som Senterpartiet har sagt, at vi skal ha politiberedskap nær der folk bor. Hvis ikke Fremskrittspartiet snart snur, kommer det til å komme flere, og alle er velkomne.

Bård Hoksrud (FrP) [13:52:03]: Én ting er jeg enig med representanten Slagsvold Vedum i, at beredskapen skal være der folk bor. Men det betyr nødvendigvis ikke at fordi man har et hus eller en bygning der, så er beredskapen der folk bor. Det er jo det det hele handler om. Med politireformen ønsker man at flere politifolk skal være tilgjengelige og raskt skal kunne respondere. Det synes jeg er veldig viktig.

Så tror jeg faktisk ikke Trygve Slagsvold Vedum kan ha lest Varden veldig godt. Han har i hvert fall bare lest deler av det det handler om, fordi det er sånn at når man kommer fra et fylke og representerer et fylke og ikke når opp i kampen, og man velger at det er de faglige begrunnelsene som skal legges til grunn for de grepene man gjør, da synes jeg faktisk det er riktig som politiker å stille seg spørsmålet: Gjør vi ting feil? Bør vi kanskje gjøre ting annerledes for å lykkes med å få ting til vårt fylke? Det er det Telemark ønsker. Hva skal vi gjøre for å sørge for og for å få til at vi i fremtiden får mange av de viktige tjenestene som vi ønsker å ha av hovedfunksjoner på i vårt fylke? Det er det fullt mulig å få til, og det er jo nettopp det vi gjør nå. Det er en høring nå om hvor politimestrene skal lokaliseres. Det betyr at det er mulig for både fylker og andre å komme med innspill til hvordan man skal lykkes med å få det til sitt fylke eller til sin region. Og det kommer vi til å gjøre på en god måte i Telemark.

Så syntes Slagsvold Vedum at vi er tomme for energi – jeg er definitivt ikke tom for energi. Jeg har veldig mye energi og gleder meg til de to neste årene her. Dere skal merke at her er det fortsatt masse energi.

Når det gjelder skogsektoren, som Slagsvold Vedum var inne på, så er den kjempeglad i denne regjeringen og kjempeglad i landbruks- og matministeren og i samferdselsministeren som har sørget for at det som var en prøveordning i åtte år med Senterpartiet, faktisk er blitt en permanent ordning. Regelverket er effektivisert og forenklet, sånn at man raskere kan få godkjent en ny strekning for kjøring med vogntog på 60 tonn. Det viser altså en regjering som leverer, og som gjør det enklere både for næringsliv og for vanlige folk – og den er jeg stolt av å være en del av. Og det er definitivt sånn at med Fremskrittsparti-statsrådene i disse departementene, blir man faktisk glad i deg Trygve – unnskyld, president, i representanten Slagsvold Vedum!

Men det er dessverre sånn at Slagsvold Vedum har én

forse, og det er å være imot alt som er nytt, alt av reformer, alt som er nytt. Jeg er kjempeglad for at vi får på plass en jernbanereform, jeg er kjempeglad for at vi får på plass et nytt veiselskap, og ikke minst er jeg kjempeglad for at vi får redusert bompengene ved en bompengereform. Senterpartiet stemte imot alt sammen. Bli litt mer med på å gjøre ting mer effektivt og mer rasjonelt!

Presidenten: Presidenten tar gjerne imot også denne typen kjærlighetserklæringer, da de ikke kan rettes til enkeltpersoner.

Knut Arild Hareide (KrF) [13:55:21]: Eg er usikker på om eg tar imot dei same erklæringane, men det eg vil seie til representanten Nesvik, er at me kjem ikkje til å seie nei, nei, nei i dag. Me vil stemme for Kristeleg Folkepartis eige forslag, og me vil òg stemme for SVs forslag nr. 1.

Eg summerte i realiteten opp debatten i mitt førre innlegg, men da eg hørde statsråd Solveig Horne seie at me treng kommunane med på laget, hadde eg lyst til seie to ting. Det har Solveig Horne greidd – ho har greidd å bu-setje fleire enn det den førre regjeringa faktisk greidde. Men da er det òg eit paradoks at regjeringas nummer to i august oppmoda kommunane til å gjere det motsette. Det er uforståeleg for meg. Men desto meir glad er eg for at statsministeren i dag har tatt leiarskap i flyktnings- og asyldebatten. Det gjorde ho med sitt innlegg i dag, og det er usedvanleg viktig for Kristeleg Folkeparti.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:56:41]: Jeg har fått mye energi av å høre på Slagsvold Vedum, og det kan trenge en oppklaring.

Representanten Slagsvold Vedum var inne på at man ønsket beredskap der folk bor. Ja, det er faktisk det denne politireformen dreier seg om – det å få bruke politikapasiteten, politiresursene ute i distriktet, der folk bor, gjøre de administrative tjenestene om til mer utøvende polititjenester, slik at tryggheten for enkeltmennesket der ute skal bli enda bedre ivaretatt.

Når det gjelder de andre reformene som det er vist til, er det nettopp for at vi skal få mer igjen for pengene. Hvis det er én ting som kommer til å være utfordrende i årene som kommer, når vi ser det som skjer, er det å skaffe til veie nok penger til å kunne løse utfordringene som vi står overfor. Da må vi jobbe smartere. Da må vi omstille. Og vi må tenke annerledes.

Når også representanten Slagsvold Vedum viste til mine store revisorevner – eller manglende sådanne, kanskje – var det som en oppfordring, som et spørsmål, fordi regjeringen ble utfordret på hvilke type tiltak man ønsker å sette i verk for å møte den utviklingen vi ser, særlig fra Aust-Agder og langs kysten opp til Møre og Romsdal, der vi har en økende arbeidsledighet. Da gikk jeg igjen – punkt etter punkt det som regjeringen ønsker å gjennomføre. Og i morgen kl. 10 kommer regjeringen med sitt statsbudsjett. Da vil også representanten Slagsvold Vedum få innsyn i hva som ligger av forskjellige tiltak, og så får vi se om Slagsvold Vedum da er i stand til å si ja til noe av det, eller om han skal si nei til alt da også.

Marit Arnstad (Sp) [13:58:39]: Senterpartiet kan forsikre representanten Hoksrud om at vi har lest Varden nøye. Det som står i Varden, er faktisk at representanten Hoksrud nå skal kjempe imot det han og hans parti har stemt for i Stortinget. De har stemt for en sentralisering av politidistrikt, og antallet skal ned fra 27 til 12. Og når man skal diskutere hvor de 12 skal legges, da skal Hoksrud begynne å kjempe imot sin regjering, som foreslår Drammen.

Jeg er helt enig med representanten Hoksrud i at det er altfor langt fra Drammen til Kristiansand, men det kunne vært løst enkelt ved å ha et politidistrikt i hvert fylke, sånn som Politianalysen også foreslo, og som var Senterpartiets alternativ under debatten. Det er hele prosjektet med først å stemme for noe og etterpå begynne å drive lobbyvirksomhet mot det man har stemt for, som er noe av problemet her for Fremskrittspartiet.

Så har representanten Nesvik vært opptatt av at Senterpartiet har sagt nei til reformen. Ja, sjølsagt sier vi nei til denne type sentraliserende reform som politireformen er. Alle vet jo at ordet «nærpoliti» er en stor kuriositet, det fins ikke noe nært ved den reformen i det hele tatt. Det blir et bil- og telefonpoliti. Neste slag og vanskelighet for regjeringspartiene kommer vel når de 100–130 lensmannskontorene som i dag eksisterer, skal legges ned. Da kommer vel også den enkelte Fremskrittsparti-representant springende for å kjempe for opprettholdelsen av sitt lensmannskontor.

Vi håper sjølsagt at vi skal få Hoksruks støtte til det forslaget som Senterpartiet har lagt fram i Stortinget i dag, som går på at det er Stortinget som skal avgjøre lokalisering av politidistrikt, slik Stortinget alltid har gjort før flertallet i denne sal plutselig gjorde det til en sak for byråkrater i et direktorat.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [14:01:04]: Jeg lurer på om representanten Arnstad bør gå tilbake og se på hva som står i vedtakene. Det er riktig at man har vedtatt inndelingen av politidistriktene, men det er POD som har fått ansvaret for hvor de forskjellige politimesterne skal sitte – det er ikke sånn at regjeringen har vedtatt hvor de forskjellige politimesterne skal sitte, som representanten Arnstad akkurat var oppe på talerstolen her og sa.

Det er en vesentlig forskjell, og den vesentlige forskjellen er faktisk sånn at det handler om å komme med de gode argumentene. Jeg er opptatt av å komme med de gode argumentene for Telemark fordi jeg også er ombudsmann for Telemark, på samme måte som jeg er sikker på at Werp, Wold og andre også er opptatt av sitt fylke – er ombudsmenn for sitt fylke – og av at man skal få politimesteren dit. Da må man finne de beste argumentene for å få det til, og som ombudsmann for Telemark er jeg opptatt av å jobbe for at vi skal få det dit. Men jeg er enig i at også de faglige argumentene må ligge til grunn, og så må man komme med de gode argumentene for hvorfor det er best faglig.

Marit Arnstad (Sp) [14:02:21]: Jeg skal prøve å være kort og ikke forlenge debatten.

Tre ganger de siste 15 årene har Stortinget vedtatt reformer av politiet. Hver gang har man vært opptatt av at organiseringen av sikkerhet og beredskap, av politistyrkene i Norge, er et ansvar for storting og regjering. Det var bare denne gangen at stortingsflertallet helt bevisst skjøv ansvaret fra seg og nedover til Politidirektoratet. Det er ingen naturlov som sier at Politidirektoratet skal avgjøre lokaliseringene av politimesterembetet. Det var stortingsflertallet som var for feige til å ta de beslutningene sjøl, da de først skulle sentralisere politiet, og så valgte de å skyve det nedover til et direktorat.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [14:03:13]: Jeg ønsker å knytte en kort kommentar til det nye veiselskapet, som Senterpartiet ganske riktig var kritisk til fordi vi ønsker mer vei og mindre veibyråkrati. Nå ser en i Telemark et konkret resultat av denne beslutningen. En kan lese i Telemarks-avisa den 3. oktober at E18 gjennom Telemark, strekningen Rugtvedt–Dørdal, blir forsinket fordi en må få en avklaring av hvilke rammer og hvilke regler som skal gjelde for det nye veiselskapet. Senterpartiets løsning ville vært å starte å bygge den veien, i tråd med de planene som forelå. Fremskrittspartiet ville ha et nytt byråkratisk organ, med det resultat at en strekning som Bård Hoksrud har vært opptatt av, blir forsinket. Sånn sett er det grunnlag for å si at vi har en grunn til å si nei til veiselskapet, og det er fordi vi sier ja til mer vei, raskere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Geir Sigbjørn Toskedal på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Audun Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 4 og 5, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre.

Det voteses først over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å erstatte anbudsrunder for asylmottaksdrift med langsiktige avtaler. Slike avtaler skal så langt det er mulig inngås med offentlige eller ideelle aktører som ikke tar ut utbytte fra mottaksdrift.»

Senterpartiet har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 105 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.54)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta i bruk den humanitære klausulen i Dublin-forordningen og behandle alle asylsøknader fra syriske flyktninger i Norge, uavhengig av førsteankomstland. Stortinget ber også om at flyktninger fra andre land enn Syria, som har kommet først til land med stort press får sine søknader behandlet i Norge. Dette er tidligere blitt gjort for flyktninger med Hellas som førsteankomstland, og bør nå også gjøres for flyktninger som først kom til Italia, Ungarn og andre pressområder.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 100 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.23)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en registreringsordning for dem som oppsøker den politiske ledelsen i departementene eller på Statsministerens kontor på vegne av seg selv eller andre for å påvirke regjeringen i saker som er til behandling.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 106 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.51)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 4, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget anmoder Stortingets presidentskap om å utarbeide forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 106 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.16)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å forbedre omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere ved å overføre omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere mellom 15 og 18 år til barnevernet.»

Sosialistisk Venstreparti og Venstre har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 100 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.43)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at Hans Majestet Kongens tale til det 160. storting ved dets åpning og melding om Noregs rikes tilstand og styring vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [14:14:06]

Referat

1. (1) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 1 (2015–2016))
2. (2) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 2014–2015 (Dokument 11 (2014–2015))
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (3) Endringar i lov om statens tjenestemenn m.m. og lov om Statens pensjonskasse mv. (utfasing av statens ventelønnsordning og vartpengeordninga) (Prop. 2 L (2015–2016))
4. (4) Sametingets virksomhet 2014 (Meld. St. 5 (2015–2016))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
5. (5) Årsrapport fra Stortingets delegasjon for arktisk parlamentarisk samarbeid for perioden 12. september 2014–12. september 2015 (Dokument 13 (2015–2016))
6. (6) Nordisk samarbeid (Meld. St. 6 (2015–2016))
Enst.: Nr. 5 og 6 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.15.
